

Plenum

Torsdag 25.9.2025 kl. 10.03—20.02

3. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2026

Regeringens proposition RP 99/2025 rd

Remissdebatt

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 3 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Ärendet remitterades till finansutskottet, som de övriga utskotten enligt arbetsordningen kan lämna utlåtande till inom 30 dagar från det att propositionen remitterats till finansutskottet.

Debatten och behandlingen av ärendet avbröts i plenum 24.9.2025.

I anslutning till detta ärende tillåts även debatt om ärende 5—33 på dagordningen. — Minister Ikonen, varsågod, fem minuter.

Debatt

10.04 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma on myllerryksessä. Suomen hyvinvointiyhteiskunnan on seistävä tukevalla maaperällä, ei kasvavan velkavuoren päällä. Talouden kantokyvystä huolehtiminen on keskeinen osa Suomen turvallisuuden vahvistamista. Samaan aikaan yhtä tärkeää on varmistaa, että suomalaisten arjen peruspalvelut kantavat nyt ja tulevaisuudessa. Näitä tärkeitä palveluita tarjoavat hyvinvointialueet ja kunnat.

Hallituksen talousarvioesitys vuodelle 2026 tukee kuntien ja hyvinvointialueiden palveluiden rahoitusta, vahvistaa valtionhallinnon tuottavuutta ja edistää digitalisaatiota yhteiskunnan eri sektoreilla. Talousarvio heijastaa hallituksen sitoutumista talouden tasapainottamiseen samalla, kun turvataan kansalaisten hyvinvointi ja palveluiden saatavuus.

Kuntien merkitys ihmisten arjen pohjan rakentamiselle on erittäin tärkeä. Nykyisessä roolissaan ne vastaavat elinvoiman kasvattamisesta mutta myös yhdestä yhteiskunnan tärkeimmistä tehtävistä, varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta. Vaikeassakin julkisen talouden tilanteessa olemme pitäneet tärkeänä pitää kiinni perusopetuksen vahvistamisesta. Olemme tuoneet kouluihin kännykkäkiellon ja muun muassa uudistaneet oppimisen tukea ja lisänneet perusopetukseen kolme vuosiviikkotuntia.

Myös hallituksen budjettiesityksen kasvutoimet, kuten työn ja yritysten verotuksen lasku ja vaikkapa nuorten työllistymisen vahvistaminen, tukevat kuntien työtä ja menestystä haastavassa kuntatalouden tilanteessa. Kuntien peruspalveluiden valtionosuus vuodelle 26 on noin 3,55 miljardia euroa, mikä on noin 185 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Tätä kasvua tukevat erityisesti 3,5 prosentin indeksikorotus sekä valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus. Lisäksi valtionosuustehtävien muutokset, kuten oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus ja perusopetuksen kolmen vuosiviikkotunnin lisäys, lisäävät valtionosuutta. Vaikka valtionosuuksiin tehdään ensi vuonna budjettiesityksessä

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

noin 75 miljoonan euron säästö, hallituksen päätösperäisten toimien nettovaikutus vaalikauden ajalta on yhteensä noin 200:aa miljoonaa kuntataloutta vahvistava vuonna 26.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden tehtävä on järjestää ihmisten tärkeät sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut. Haluamme hallituksessa, että alueet onnistuvat tässä tehtävässään. Ensi vuonna alueiden rahoitus nousee noin 27,1 miljardiin euroon, ja kasvua on 890 miljoonaa euroa ja tämän vuoden tasoon verrattuna. Se on noin neljä miljardia euroa enemmän kuin tämän hallituksen aloittaessa työnsä. Rahoitusta korottavat palvelutarpeen kasvu, hyvinvointialueindeksi, ja toisaalta tehtävälainsäädännön muutokset vähentävät rahoitusta. Hyvinvointialueiden rahoituksen taso tarkistetaan kahden vuoden viiveellä vastaamaan koko maan toteutuneita kustannuksia. Vuoden 26 rahoitukseen sisältyy tätä jälkikäteistarkistusta yhteensä noin 1,3 miljardia euroa. STM:n pääluokan yhteydessä on käsitelty niitä toimia, joilla hallitus tukee hyvinvointialueitten onnistumista tehtävässään sekä erityisesti henkilöstön riittävyyttä. Henkilöstön riittävyys on tulevinakin vuosina keskeinen palveluiden laatua määrittävä tekijä.

Arvoisa puhemies! Valtion aluehallinnon puolella ensi vuoden alussa astuu voimaan merkittävä aluehallinnon uudistus. Se tuo aiempaa sujuvampaa luvitusta, lyhyempiä käsittelyaikoja, tehokkaampaa ja yhdenmukaisempaa sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaa. Jatkossa lupa- ja valvonta-asioita hoitaa usean viranomaisen sijaan vain yksi virasto, uusi monialainen lupa- ja valvontavirasto. Se toimii 18 paikkakunnalla. Samalla jättimäisessä valtion aluehallinnon uudistuksessa vanhojen ely-keskusten pohjalle rakennetaan 10 uutta elinvoimakeskusta. Ne tukevat entistä vahvemmin eri alueiden kehitystä ja rahoitusta. Ja kun tämän uudistuksen yhteydessä samalla lakkautetaan nykyiset Valvira, avit ja elyt, niin näiden vastuuvirastojen määrä puolittuu 22:sta 11:een. Uudistuksen toimeenpano etenee aikataulussa, ja hyvällä ennakoivalla henkilöstö- ja toiminnan suunnittelulla sekä maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta edelleen parantamalla pyritään turvaamaan ydin-tehtävien suorittaminen ja hyvä alku uudelle virastolle.

Lisäksi valtion palveluverkkoa kehitetään kohti yhteisiä Suomi-pisteitä, jotka parantavat käyntiasioinnin saatavuutta ja tukevat digitalisaation lisääntymistä.

Valtion kiinteistöinvestoinnit kasvavat erityisesti turvasektorilla, ja Senaatti-konsernin investointivaltuudeksi esitetään 1,3 miljardia. Lisäksi 3,5 miljoonaa euroa kohdennetaan kiinteistöjen valmiuden ja varautumisen vahvistamiseen.

Digitalisaatio ja tuottavuus ovat talousarvioesityksen keskiössä. Hallitus edistää edelleen ihmislähtöistä digitalisaatiota, sujuvoittaa kansalaisten asiointia ja vähentää hallinnon kustannuksia. Keskeisiä hankkeita ovat ensisijaisesti digitaalinen viranomaisviestintä, joka korvaa paperikirjeet heille, jotka muutenkin käyttävät digitaalisia palveluita, sekä läheisen kuolemaan liittyvien asioiden hoitamisen yksinkertaistaminen esimerkiksi sähköisen perukirjan ja osakasrekisterin avulla.

Valtionhallinnon tuottavuutta parannetaan keskittämällä henkilöstöhallinnon tehtäviä ja kehittämällä prosesseja. Esimerkiksi aloitettavalla virastorakenneselvityksellä pyritään vähentämään toimintamenoja 25 miljoonaa euroa vuodesta 27 alkaen, mikä tukee julkisen talouden tasapainottamista.

Arvoisa puhemies! Tämä talousarvioesitys on tasapainoinen kokonaisuus, joka tukee kuntien ja hyvinvointialueiden palveluita, edistää digitalisaatiota ja parantaa valtionhallinnon tehokkuutta. Se vastaa tulevaisuuden haasteisiin samalla, kun turvaa kansalaisten hyvinvoinnin ja palveluiden saatavuuden. — Kiitoksia.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Ikonen. — Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

10.10 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen vähentäessä hyvinvointialueiden rahoitusta on toimintaa alettu tehostamaan keskittäen sosiaali- ja terveyspalveluita suurempiin toimipisteisiin, mikä on tarkoittanut pienempien lähiterveyspalveluiden sulkemista tai vähentämistä, kuten kotikaupungissani Salossa on jouduttu jo kokemaan. Sen lisäksi vielä tässä muutaman viikon kuluttua meidän päivystys sulkee ovensa. Tämä ei ole soteuudistuksen tavoitteiden mukaista toimintaa, päinvastoin. Hyvinvointialueiden vähenevät lähipalvelut johtuvat hallituksen asettamasta taloudellisesta paineesta ja rahoituksen uudelleenjärjestelystä. Valtiolta ei siis tule apuja edes vaikeassa tilanteessa, jossa lääkärijonot vain kasvavat ja alueet eriarvoistuvat. Eurostat-tutkimuksen mukaan Suomessa on EU:n toiseksi vaikeinta päästä hoitoon, vain Kreikassa tilanne on heikompi. Kysynkin: kuinka pitkiksi suomalaisten jonot lääkäriin saavat kasvaa ennen kuin hallitus näkee hyvinvointialueiden ongelmien ratkaisun [Puhemies koputtaa] lyhytaikaisia säästötavoitteita tärkeämmäksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

10.11 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomalaisissa kunnissahan nyt on odotettu jo koko tämän vaalikauden ajan kuntien peruspalvelujen valtionosuusuudistusta. Tämä tilanne, missä kunnat ovat, on hyvin epätasaa-arvoinen. Useissa kunnissa, isoissakin kaupungeissa — esimerkiksi Jyväskylässä, tietojeni mukaan myös Vaasassa, ynnä muissa — ajetaan palveluita voimakkaasti alas johtuen siitä, että tämä uudistus viipyy hallituksessa ja tämä rahoitus on epätasapainoinen eikä vastaa sitä todellisuutta, miten nämä kyseiset kunnat ja kaupungit joutuvat näitä tehtäviä sitten järjestämään. Kysymykseni kuuluu: missä tämä uudistus viipyy, ja tuoko hallitus nyt tämän vuoden aikana hallituksen esityksen valtionosuusuudistuksesta tänne eduskuntaan?

Toinen asia: Kuntaliitto on esittänyt isompaa työryhmytyötä, jossa pohdittaisiin kuntien tulevaisuutta, myöskin rahoitusjärjestelmän tulevaisuutta. Aikooko hallitus asettaa tällaisen parlamentaarisen työryhmän valmistelemaan tulevien vaalikausien isompia kuntapoliittisia uudistuksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

10.12 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on jo aiemmin leikannut kuntien valtionosuuksista toteuttamalla kuntien indeksijarrun, ja nyt hallitus tekee jälleen uuden 75 miljoonan euron leikkauksen kuntien valtionosuuksiin. Myös Suomen heikko työllisyystilanne osuu kuntien kannalta vaikeaan tilanteeseen yhdessä näiden leikkausten kanssa. Korkea työttömyysaste lisää kuntien menopaineita, ja myös niitä TE-palveluita pitäisi pystyä samaan aikaan vahvistamaan. Myös kotoutumispalveluiden leikkaukset osuvat etenkin juuri kasvukuntiin ja -kaupunkeihin.

Haluaisinkin hallitukselta kysyä: minkälaisia toimia te teette, jotta kasvukaupungit selviävät siitä työsarasta, joka heillä on? Nämä leikkaukset osuvat koulutukseen, lasten ja

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

nuorten palveluihin, ja siellä olisi se potentiaali, joka Suomella on saatavissa. Huomioidaanko nämä kasvukaupunkien tilanteet VOS-uudistuksessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

10.14 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet odottavat lakimuutosta alijäämien kattamisvelvoiteajan pidentämiseksi. Hyvinvointialueet valmistelevat tällä hetkellä ensi vuoden taloutta, ja valmistelu on vaikeaa, koska lakimuutos on luvattu mutta sitä ei ole vielä annettu. Jos lisää aikaa alijäämien kattamiseen ei tule, on monella alueella edessä hallitsemattomia ja myöhemmin kalliiksi tulevia säästöjä, jotka näkyvät heikkona hoitopäätösinä ja lähipalveluiden karkaamisena. Toivottavasti saamme eduskuntaan lakimuutoksen pian.

Arvoisa puhemies! Rahoitusmallin laajempi uudistaminen on myös ollut keskustelussa. Tämä THL:n tarvetekijöihin perustuva malli on osoittautunut epävakammaksi kuin ehkä ennakoitiin, ja tämä vaikeuttaa hyvinvointialueiden talouden suunnittelua. Rahoitusmallin uudistamisen ensisijaisena tavoitteena tulisi olla rahoituksen riittävyyden ohella rahoitusmallin ennakoitavuuden, vakauden ja luotettavuuden parantaminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

10.15 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus puhuu kasvavasta rahoituksesta, mutta todellisuudessa esitys on täynnä pelkkiä leikkauksia. Sairaaloiden ja päivystysten karsiminen, vanhuspalveluiden rahoituksen kaventaminen ja vammaispalveluiden heikennykset eivät ole mitään pieniä teknisiä muutoksia. Ne ovat muutoksia, mitkä osuvat suoraan ihmisten arkeen. On äärettömän helppo vedota teknologian hyödyntämiseen ja hallinnolliseen kevennykseen, kuten tässäkin kuulumme, mutta ne eivät ratkaise sitä tosiasiaa, että hyvinvointialueilla taistellaan jo nyt riittävän hoidon, hoivan ja henkilöstön turvaamisesta, eikä hallitus kyllä ota vakavasti edes YK:n vammaisoikeuksien komitean Suomelle antamia huomautuksia.

On vaikea hyväksyä tätä esitystä, joka kasvattaa kuilua kauniiden puheiden ja todellisuuden välillä. Hyvinvointialueiden rahoituksen on oltava aidosti riittävä, jotta ihmiset siellä kunnissa saavat palvelua silloin, kun sitä tarvitsevat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

10.16 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos myös ministerille erinomaisesta esittelystä. — Oppositio toruu täällä palveluiden rapautumisesta ja kohtuuttomista säästöistä eli sopeutuksista, vaikka tosiasiallisesti hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa ensi vuonnakin ja on kaikkiaan yli neljä miljardia euroa korkeammalla tasolla kuin vielä Marinin hallituskaudella. Se tarkoittaa lisää resursseja hoitoon, hoivaan ja ihmisten arjen turvaamiseen, hyvä niin. Kysyisinkin pelastuspalvelun toiminnasta, sieltä on huolta tullut. Mitä arvoisa ministeri heille vastaisi tähän resurssien riittävyyteen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

10.17 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ministeri! Useissa valtuustoissa ja hallituksissa varmaan nyt suunnitellaan tulevan vuoden budjettia. Omassa kotikunnassanikin valtuuston seminaarissa käytiin läpi, ja ainakin pienemmissä kunnissa nousee esille huoli tästä hankintalaki. Nythän tänä syksynä hallituksella on ilmeisesti tarkoitus antaa tämä hankintalaki eduskuntaan, ja jos oikein muistan, 630 lausuntoa taisi tulla siitä ja niistä 85 prosenttia oli aika skeptisiä ja huolestuneita tämän lain suhteen. Itse asiassa, jos oikein olemme kuulleet, myös valtiovarainministeriöstä tuli huoli näistä vaikutusarvioiden puutteista. Nyt kysyisinkin ministeriltä: oletteko aikomassa ottaa huomioon näitä 630:tä lausuntoa, ja onko tähän hankintalakiin mahdollisesti tulossa muutosta? Nyt tiedän, että ministerin vastausta odotetaan kovasti monessakin pienessä kunnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

10.18 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sosiaalidemokraatit ja keskusta toteuttivat soteuudistuksen, jonka piti tuoda säästöjä. Kuntienkin talouden piti helpottua. Tässä kuitenkin olemme edelleen ja yhä suuremmissa ongelmissa. [Keskustan ryhmästä: Koska te ette tee mitään! Tehkää jotain!] Hyvinvointialueiden rahoitus vuodelle 26 kasvaa edelleen, yhteensä 27,1 miljardia euroa. Rahoitus on neljä miljardia enemmän kuin tämän hallituksen aloittaessa. Kasvu selittyy kustannusten nousulla, indeksikorotuksella ja palvelutarpeen kasvulla, mutta alueet kamppailevat alijäämien kanssa edelleen. Sopeutustoimet ovat välttämättömiä. Meidän on kuitenkin huolehdittava, ettei peruspalveluiden ja hoidon laatu vaarannu. Omaishoitajien ja perhehoidon palkkioita nostetaan ja teknologiaa hyödynnetään yhä enemmän.

Arvoisa ministeri Ikonen, mitä muutoksia keskustan tekemään hyvinvointialueiden rahoitusmalliin tarvitaan, jotta tulevaisuudessa kustannuksia voidaan hillitä aidosti? [Välihuutoja — Krista Kiuru: Lisää leikkauksia hallitusohjelman mukaan! — Puhemies koputtaa] — Lisää rahaa on annettu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

10.19 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnissa rakennetaan hyvää elämää tämän maan lapsille ja nuorille. Siellä tehdään töitä päiväkodeissa, kouluissa, nuorisotyössä. Kunnissa vahvistetaan työllisyyttä, torjutaan segregatiota, tehdään työtä, jotta ihan jokainen suomalainen pysyisi mukana. Ja nyt on pakko sanoa, että hallituksen moninaisten rikkovien leikkausten takia tälle työlle on entistä suurempi tarve.

Tämän kaiken valossa onkin todella huolestuttavaa, että hallitus leikkaa myös kunnilta. Hallituksen leikkaukset kuntien valtionosuuksista nakertavat kaikkea tätä työtä. Nyt, ministeri Ikonen, teidän ajamanne valtionosuusuudistus uhkaa entisestään monissa, monissa Suomen kunnissa juuri tätä työtä. Se uhkaa työtä sellaisissa kunnissa, joihin syntyy paljon lapsia ja joissa kasvaa paljon nuoria, Se uhkaa sitä työtä, mitä tehdään kunnissa, joissa työllisyystilanne on erittäin vaikea. Se uhkaa näitä töitä joka puolella Suomea. [Puhemies koputtaa] Itse asiassa Tampereella, teidän kotikaupungissanne, tilanne tämän valtionosuusuudistuksen myötä paranisi, [Puhemies koputtaa] mutta aika monessa paikassa se heikkenisi. Miksi te ajatte tällaista valtionosuusuudistusta, [Puhemies koputtaa] joka leikkaa Suomen lapsilta ja nuorilta?

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

10.20 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade herr talman! On totta, että tämä kunta- ja hyvinvointialuekenttä on ollut viimeisten vuosien aikana aika monen uudistuksen kohteena. Mutta mitä tulee tähän hyvinvointialueiden rahoitukseen, niin ymmärrän, että oppositio täällä syyttää, että rahoitus ei ole kunnossa, mutta otan esimerkiksi vaikkapa HUS-yhtymän, jonka hallituksessa satun itse olemaan, ja täältä löytyi ainakin kaksi muuta hallituskollegaa. HUS-yhtymä oli se, jolla on ollut yksi kaikkein tiukimmista raameista sopeuttaa talouttaan, ja nyt näyttää siltä, että tänä vuonna HUSin taloustilanne menee positiivisempaan suuntaan, mikä mahdollistaa sen, että pystytään lähemmään taas kehittämään palveluita. Sama näkyy myöskin esimerkiksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella.

Eli meillä on tällainen tilanne, että meillä itse asiassa löytyy myöskin hyvinvointialueita, jotka ovat onnistuneet tässä. Siksi kysynkin ministeri Ikoselta: Mitä me voimme tehdä tässä tilanteessa, jossa me selkeästi nähdään, että löytyy alueet, jotka ovat tässä onnistuneet sopeuttamaan talouttaan mutta myöskin kehittämään palveluita? Miten näitä arvokkaita oppeja saataisiin jaettua paremmin myöskin muille hyvinvointialueille? Nämä alueet erkaantuvat, ja minä pahoin pelkään, että me ollaan kohta samassa tilanteessa kuin me oltiin kunta-aikoina, jolloin myöskin kuntien palvelut erkanivat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

10.21 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa jälleen kunnilta. Peruspalveluiden valtionosuutta leikataan 75 miljoonaa euroa. Kysyisin arvoisalta kuntaministeriltä vaikutustenarviota: Mihin tämä leikkaus mielestänne tulee kohdentumaan? Jos leikkaus ei kohdistu perusopetukseen, kuten opetusministeri eilen täällä lupasi, niin mihin se mahtaa kohdistua? Kohdistuuko se varhaiskasvatukseen? Kohdistuuko se koulujen iltapäiväkerhoihin, entä nuorisotyöhön? Vai kohdistuuko se vapaa-ajan palveluihin: kulttuuriin, liikuntaan, kirjastoon, kansalaisopistoihin? Miltä näyttävät kuntien mahdollisuudet kotouttaa, kun leikkaatte myöskin kotouttamisen määrärahoista? Entä miten kunnat tulevat onnistumaan siinä, kun heille on annettu juuri uusi tehtävä huolehtia työllisyydestä, kun myöskin siellä on tiukkaa? Mihin kuntatalous on menossa? Olisi mielenkiintoista kuulla näiden leikkausten vaikutusarvioinnista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

10.23 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri mainitsi virastouudistuksen, jossa 24 erillisen viraston alla olevat tehtävät järjestellään 15 viraston alaisuuteen ja sitten myös 9—10 elinvoimavirastoon. Todellakin tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaisia käytäntöjä ja sujuvoittaa lupien antamista.

No, tämä aluehallinnon uudistus on kuitenkin jonkin verran aiheuttanut huolia alueilla. Esimerkiksi oma alueeni Kanta-Häme kuuluisi jatkossa Sisä-Suomen elinvoimakeskusten alueeseen. Toimipaikat ja työpaikat on luvattu säilyttää, mutta pääpaikka siirtyy Tampereelle. Kysynkin teiltä, ministeri: voisitteko nyt rauhoitella näitä huolia alueellisen tuntemuksen heikkenemisestä, ajatellen niin kansalaisia kuin yrityksiä, jotka näitä palveluja käyttävät?

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

10.24 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri! Olisin yleisluontoisesti kysynyt, mitä mieltä te olette tästä hyvinvointialueiden itsehallinnosta. Nyt tällä hetkellä on menossa iso kansalaisaloite Oulaskankaan hyvinvointialueen yöpäivystyksen puolesta, ja ehkä kansalaisilta semmoinen yleinen kysymys, mikä liittyy myös tähän VM:ään, on, että miksi on hyvinvointialueilla päätösvalta, kun he eivät voi päättää omien palveluidensa sisällöstä. Olisin halunnut kysyä teiltä, kun olette tämän alan, VM:n puolen ministeri: Mitä mieltä te olette tämmöisistä päätöksistä, millä mennäänkin sinne hyvinvointialueen itsehallinnon alueelle ja päätetään ihan täältä Helsingistä asti, että no, me suljetaan tämä yöpäivystys tuolta alueelta, vaikka on osoitettu, että se säästö sillä alueella on tosi pieni, ja sitä säästöä ei välttämättä ole ollenkaan? Eli tämä ei rahaan perustuva päätös voi olla. Mitä mieltä olette tästä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

10.25 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi varmasti suurimpia ensi vuoden asioita teidän alallanne on tämä Lupa- ja valvontavirasto, joka tulee, ja siellä tietenkin varmasti montaa mietityttää se, minkälaisia tulkintoja siellä alueella tulee. Nythän on voinut olla idässä erilaisia tulkintoja kuin lännessä ja jossain kireämmällä ja jossain löyhemmällä. No, nyt tietenkin toivottavaa olisi, että kaikkea ei ruveta sen kiireimmän mukaan tulkitsemaan, jotta tästäkin uudistuksesta saataisiin hyvä.

Arvoisa puhemies! Haluaisin myös kysyä norminpurusta. Siellä VM kakkosessa sitä on tehty paljon. Minkälaisia tuloksia tähän mennessä on saatu, ja mitä sieltä on vielä tulossa? Kunnat aika monesti sanovat sen, että normeja ja tehtäviä on liikaa. Onko siellä tapahtumassa mitään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

10.26 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta täällä edustaja Seppänen herätti kyllä ehkä vähän suurenkin lumipallon ottaen huomioon, että olisi kannattanut kysyä itseltä, miten on onnistuttu. Kysyitte tässä ja annoitte ymmärtää, että sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus nousee tässä Ikosen pääluokassa teidän ansiostanne. Täytyy nyt kyllä pettää teidän odotuksenne ja kertoa, että se perustuu nykyiseen lakiin. Jälkikäiteisrahoitus tulee, kuulkaa, jos ette sitä muuta, kuin manulle illallinen. Ihan edeltävän hallituskauden fiksuutta on se, että pelättiin, että rahoitus ei saa koskaan laahata jäljessä. Kiittäkää siis siitä, että sote-uudistuksessa ainakin tämä asia saatiin kuntoon.

Se, mitä ei ole tehty, ministeri Ikonen, on se, että me ollaan odotettu teiltä toimia. Aiotteko te katsella sitä, että meillä on aina 1,3—1,4 miljardia, 800 000 rahoitus jäljessä? Jos tämä olisi kuntatalous, ei kukaan voi ajatella, että kuntataloudessa kustannusten jaon tarkistuksessa on tällaiset erot. Pitäisi ruveta toimiin. [Puhemies koputtaa] Mitä te teette, kysyitte. [Sara Seppänen pyytää vastauspuheenvuoroa] Te leikkaatte. Te olette laittaneet hallitusohjelmaan, [Puhemies koputtaa] että rahoitusmallilla leikataan lisää hyvinvointialueiden rahoitusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

10.27 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan kyllä huolen kuntatalouden eriytymisestä, ja siksi ihmettelenkin kovasti, että valtionosuusuudistus on edelleen siellä jossain odottamassa. Mietin, ovatkohan nyt lääkkeet ihan oikeita. Tässä budjetikirjassa päätitte korottaa mineraaliveron osuutta, ja nyt tämän päivän valtioneuvostossa on esitys siitä, että tämä jako-osuus kuntien ja valtion välillä muuttuisi. Ymmärsin näin, että perusteena on se, että kuntatalous eriytyy, mutta onko nyt niin, että silloin kun pohjoisen kunnat menestyvät, niin ne eivät enää saisikaan menestyä? Haluankin kysyä ministeriltä: miten aiotte muuttaa tätä jako-osuutta ja millä perustein ja miten tämä pohjoisen kuntiin sitten tulee käytännössä vaikuttamaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

10.28 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Etelä-Savossa kausiasutus näkyy konkreettisesti pelastustoimessa. Selvityksen mukaan 20 prosenttia kaikista pelastustehtävistä johtuu kausiasutuksesta. Tämä merkitsee arviolta neljän miljoonan euron lisäkustannuksia joka vuosi, mikä on huomattava summa pienelle hyvinvointialueelle. Kyse ei ole vain yksittäisistä hälytyksistä, sillä myös ensihoito ja muut palvelut kuormittuvat merkittävästi.

Maa- ja metsätalousministeriön alaisen saaristoasian neuvottelukunnan tilaama tuore selvitys vahvistaa tämän tilanteen. Sen mukaan Etelä-Savossa kausiasukkaiden määrä on Suomen hyvinvointialueista selvästi suurin. Eloisan alueelle saapuu vuosittain 45 000 kausiasukasta muualta Suomesta. Ongelma on se, että nämä kustannukset eivät sisälly nykyiseen hyvinvointialueiden rahoitusmalliin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Etelä-Savon vakituiset asukkaat joutuvat kantamaan laskun. Arvoisa ministeri, nyt tarvitaan oikeudenmukainen, erityispiirteitä huomioiva esitys, niin että Etelä-Savon ensihoidon ja pelastustoimen suhteen kausiasutus huomioidaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

10.29 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntakenttä eriytyy voimakkaasti syntyvyyden, väestön muuton ja ikääntymisen myötä, ja sen takia on isoja haasteita kuntakentällä. On odotettavissa VOS-uudistusta ja kiinteistöverouudistusta. Niitä ei ole kumpaakaan vielä tänne tullut, niin että voitaisiin niitä arvioida.

Mutta se, mitä tässä nyt kysyn, liittyy siihen, että kuntaverot ovat myöskin nytten paljastuneet tosi isoiksi. 4,7 taitaa olla pienin kuntaverot, ja suurin kuntaverot on 10,9. Tämä varmasti kansalaisten keskuudessa aiheuttaa paljon kysymyksiä, että miten voi olla näin isot kuntaverot, ja tähän nyt paljastui soten siirron myötä. Kysynkin: nyt kun näitä haasteita on ja nämä erot ovat näin isoja veroprosenttien kautta ja myöskin sitten euroina, että yksi veroprosentti tuottaa jossain kunnassa 135 euroa ja jossakin 450 euroa, niin että tulopohja eriytyy näin voimakkaasti, [Puhemies koputtaa] niin onko tässä perustuslaillinen tilanne vielä olemassa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

10.31 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on tilanne, että meillä miljardien ja taas miljardien investoinnit seisovat valitusjonoissa ja lupapro-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

sesseissa. Sen takia meillä tietenkin on toiveita, että tämä uusi Lupa- ja valvontavirasto voisi tuoda tähän jotakin helpotusta. Asiaan sisältyy kuitenkin muutama riski. Aina kun tehdään iso organisaatiomuutos, voi olla, että siellä hommat eivät sujuvoidu vaan itse asiassa jos ei kyetä johtamaan hyvin sitä muutosta, niin prosessit hidastuvat. Sekin pitää muistaa, että viime kädessä nämä lupaprosessit pohjautuvat pitkälle substanssilainsäädäntöön, ja niitten muuttaminen ratkaisee, kuinka nopeita näistä tulee. Jos halutaan näitä valituskierkeitä esimerkiksi lyhentää ja vähentää — en tarkoita sitä, että oikeusvaltiossa pitäisi sinänsä poistaa valitusoikeus — niin erikoiselta tuntuu, että hallitus on nyt sitten lainsäädännössä antanut virastolle itselleen mahdollisuuden omista päätöksistään valittaa. Sinne on tullut yleisen edun valvontayksikkö, joka siis voi tässä tapauksessa valittaa sen viraston omista päätöksistä. [Puhemies koputtaa] Onko tässä jotain järkeä vai ei?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

10.32 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on antanut budjettilakina esityksen numero 113, jossa säädetään teknologian käytöstä vanhustenhuollossa sekä ympärivuorokautisessa hoivassa että kotihoidossa. Väitän, että tämä laki on todella suuri bluffi. Teknologiaa voidaan käyttää ja jo nyt käytetään ikääntyneiden hoivassa. Se ei vaadi mitään erillistä lakia. Sen sijaan tämä on puhdas säästölaki, eli tämän teknologian varjolla esitetään miinus 50,9 miljoonaa euroa otettavaksi pois hyvinvointialueiden rahoituksesta. Se jakaantuu 34 miljoonaan ympärivuorokautisen hoivan osalta ja 16 miljoonaan kotihoidon osalta. Tämä vähennys vastaa noin tuhatta ympärivuorokautisen hoivan paikkaa ja noin 600 000:ta kotikäyntiä. Tämä on puhdas säästölaki. Mitään tämä ei tuo positiivista sinne kentälle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

10.33 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä kahden vuoden aikana on tullut semmoinen käsitys, että opposition silmissä me tehdään ainoastaan vääriä asioita hyvinvointialueitten suhteen. Nyttten ainakin keskustan välihuodoissa tulee vaikutelma, että me emme tee mitään.

Silloin kun hyvinvointialueuudistusta lähdettiin tekemään, niin yksi tärkeitä tavoitteita oli se, että hallitsemattomasti kasvavia kuluja ja niiden nousua taitetaan. Tälle kaudelle ennuste oli vähän yli kuusi miljardia kasvua, ja nytten tätä talousarvioesitystä kun katsotaan, niin tällä kaudella on tulossa hyvinvointialueille lisää neljä miljardia euroa. Se on ihan sama, kenen ansiota se on. Ne miljardit eivät tunnista, kuka ne sinne on laittanut, mutta neljä miljardia euroa tulee lisää hyvinvointialueille.

Nyt me ollaan tehty juuri sitä, mitä esimerkiksi keskusta tavoitteli tällä uudistuksella: hallitsemattomasti kasvavaa kulukehitystä taitetaan. Mikä teidän näkemyksenne mukaan olisi ollut kohtuullinen kulukehitys? Olisiko se ollut se kuusi miljardia vai kahdeksan miljardia vai yhdeksän miljardia? Mitä te olisitte tehneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

10.34 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaaminen ja myös se pitkän aikavälin kustannuskehityksen taitta-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

minen edellyttävät, että palveluita pystytään uudistamaan ja kehittämään, tekemään uudella tavalla. Mutta tosiasia on nyt se, että hallituksen tekemät rajut leikkaukset ja tiukka säästövaatimus ovat tehneet sen hyvin vaikeaksi, vieneet käytännössä näitä uudistuksia eteenpäin, ja se on todella iso ongelma niin inhimillisesti kuin taloudellisesti.

Oikeastaan kysynkin nyt ministeriltä, kun ymmärtääkseni te tulette esittämään myöhemmin tänä syksynä alijäämien kattamisajan pidentämistä kahdella vuodella sellaisille hyvinvointialueille, jotka tekevät tänä vuonna plussaa: eikö olisi huomattavasti järkevämpää sallia tämä jatkoaika nyt kaikille hyvinvointialueille, jotta alueilla ja siellä toimivilla ammatillisilla olisi aidosti mahdollisuus kehittää toimintaa, uudistaa palveluita ja siten päästä kestäväälle uralle niin inhimillisesti ajatellen kuin taloudellisesti ajatellen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

10.35 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kun keskustelua kuuntelee, niin tulee sellainen mielikuva, että ikään kuin hallitus tosiaan on aina epäonnistunut hyvinvointialueisiin liittyen. [Vasemmalta: No, se onkin!] Jos hallitus suoraan tekee joitakin ratkaisuja, niin se on väärä ja ohittaa hyvinvointialueet. Jos hyvinvointialue itse lakkauttaa vaikkapa terveyskeskuksia, niin se on hallituksen syy, koska hallitus on ottanut rahat pois. Eli teet niin tai näin, niin se on aina hallituksen syy riippumatta siitä, kuka sen päätöksen tekee. [Välihuutoja]

Mutta toinen asia liittyen tähän yleisen edun valvonnan yksikköön: Sitä ei olisi minunkaan mielestäni pitänyt sinne laittaa, mutta se on tuotu ikään kuin niin, että se olisi perustuslaillinen velvollisuus, että tällainen valvontayksikkö pitäisi olla siellä sisällä. Mutta sen tärkein pointti on siinä, että nykyisellään muut valtion virastot valittavat toisistaan päätösten jälkeen, ja tämän tarkoitus on se, että se ennen kuin näitä päätöksiä tehdään, ottaa kantaa siihen, onko se näiden muiden virastojen näkemyksen osalta lainmukainen, jotta siitä ei tarvitsisi valittaa, jotta se prosessi menisi nopeammin eteenpäin. Tämä on sen uuden yksikön tarkoitus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

10.36 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä olin kyllä aika järkyttynyt, kun luin tätä keltaista kirjaa, muun muassa sen vuoksi, että täällä todellakin on yli 50 miljoonan leikkaus vanhustenhoivaan. Kyllä tämä rahan leikkaaminen käytännössä, puhemies, tarkoittaa sitä, että ympärivuorokautisesta hoivasta ja kotihoidosta leikataan ikään kuin teknologian varjolla. Vaikka me tiedämme jo tänä päivänä, että näitä ratkaisuja on viety kovin pitkälle — tällä hetkellä ympärivuorokautisen hoivan paikoista on valtava puute, kotihoidossa on entistä huonokuntoisempia ikäihmisiä — niin eihän tätä nyt, hyvänen aikaministeri, millään digillä ratkaista, eikä ainakaan niin, että mennään vielä leikkaus edellä. Minä olin hyvin järkyttynyt tästä. Tämä on puhdas leikkaus, arvoisa ministeri, vanhustenhoivaan, ja nyt minä kysyn teiltä: miten te perustelette tätä leikkausta hyvinvointialueiden rahoitukseen, joka heikentää vanhustenpalveluita?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

10.37 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Strandman kertoikin tästä tilanteesta meillä siellä Etelä-Savossa, jossa kausiasutusta todella on paljon, eli 45 000 — yleensä kesäisin, mutta tiedämme hyvin, että nämä viipymät ovat pidenneet hyvin paljon koronan jälkeen. Tämä saaristoasiain neuvottelukunnan tutkimus tehtiin neljällä hyvinvointialueella, Varsinais-Suomessa, Etelä-Savossa, Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla, ja näissä juurikin Etelä-Savo oli se suurin kärsijä.

Eli kun nimenomaan pelastuslaitoksen tehtävistä emme saa minkäänlaista korvausta ulkopuolelta, niin se on neljä miljoonaa euroa, joka meidän rahoituksessa on valtava summa, ja se tarkoittaa viidennestä kaikista pelastuslaitoksen tehtävistä, jotka aiheutuvat näistä kausiasukkaista, jotka kyllä hyvin lämpimästi toivotamme tervetulleiksi sinne meidän maakuntaan. Ja toinen asia, eli päivystysten ja ensihoidonkin palveluista joka kymmenes on kausiasukkaiden aiheuttamia. [Puhemies koputtaa] Niistä toki saamme korvauksen, [Puhemies koputtaa] mutta se taso meidän pitää pitää yllä omilla varoilla. Mitä tälle voidaan tehdä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

10.39 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä aion nyt kehua hallitusta, en toki hyvinvointialueisiin liittyen. Täällä nousi esiin kaivosvero, jota hallitus aikoo korottaa ja samalla tätä jako-osuutta kuntien ja valtion välillä hieman päivittää.

Ensinnäkin haluan kiittää hallitusta siitä, että tätä kaivosveroa korotetaan. Vieläkään ei päästä ihan sille kansainvälisten verrokkien tasolle, eli tekemistä jää, jotta emme aivan liian halvalla antaisi louhia näitä meidän ainutlaatuisia luonnonvarojamme.

Tätä jako-osuuden muutosta on kritisoitu sillä perusteella, että kuntien osuus siinä tosiaan pienenee, mutta eikö olekin kuitenkin niin, että kun tämä vero nousee, niin kunnat eivät siis ole niin sanotusti ottamassa takkiin tässä vaan jäävät kuitenkin edelleen plussan puolelle?

Minusta on hyvä, että tätä puntaroidaan. Tämä on aika uusi laki. Sitä on syytäkin varmasti kehittää ja myös tätä jako-osuutta pohtia. On kuitenkin niin, että kaivosten aiheuttamat haitat, ne paikalliset haitat, eivät suinkaan välttämättä rajoitu vain yhden kunnan alueelle, joka sitten siitä verosta hyötyy. Siksi on minusta hyvä, että kunnat saavat oman osuutensa mutta ettei myöskään synny suhteettoman suurta kannustinta hyväksyä kaivoksia huolimatta niistä muista näkökulmista, [Puhemies koputtaa] mitä kunnissa on hyvä pohtia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

10.40 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Juuso täällä eilen vieritti vastuuta vanhuspalveluiden ongelmista hyvinvointialueille. Samalla hallitus kuitenkin leikkaa jälleen vanhuspalveluiden rahoitusta. Ministeri Juuso on myös vierittänyt vastuuta perusterveydenhuollon hoitajien lyhentämisestä hyvinvointialueille. Samalla hallitus on kuitenkin leikannut perusterveydenhuollon hoitotakuuta ja sen rahoitusta.

Onhan tämä tilanne nyt aivan ristiriitainen: toisella kädellä leikataan rahoitusta ja toisella kädellä piiskataan toimiin. Herää kysymys, että haluaako hallitus, että hyvinvointialueet onnistuvat. Haluaako hallitus, että suomalaiset saavat heille kuuluvat sosiaali- ja terveys-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

palvelut? Nämä leikkaukset ja heikko reagointi rahoitusmallin korjaustarpeisiin herättävät väistämättä tämän erittäin vakavan kysymyksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

10.41 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Ikonen, puhuitte henkilöstön riittävyyden tärkeydestä — aivan oikein — mutta tosiasiasa, ministeri Ikonen, te pakotatte alueita irtisanomisiin, [Krista Kiuru: Näin se on!] satojen ihmisten irtisanomisiin.

Diagnoositietopohjainen rahoitusjärjestelmä on epäoikeudenmukainen, ja mielestäni se rikkoo uudistuksen alkuperäistä yhdenvertaisuuteen perustuvaa tarkoitusta. Mielestäni se rikkoo jopa perustuslain yhdenvertaisuutta.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue on selkeä häviö tässä tietopohjaisessa rahoituksessa, ja olemme teitä ahkerasti lähestyneet tämän asian tiimoilta. Kysyisinkin tässä, että miten te näette: Onko perustuslaillinen yhdenvertaisuus vaarassa, kun te edellytätte näitä mittavia ytimä ja sen myötä tulevia irtisanomisia? Ja onko teillä valmistelussa oikeudenmukaisempi demografinen malli, joka olisi vähemmän altis virheille ja tasapuolisempi alueita kohtaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

10.42 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Räsänen pyysi teitä, arvon ministeri, rauhoittamaan kansaa ja yrityksiä elinvoimauudistuksen muutosten osalta. Minä pyydän puolestani kertomaan ne riskit keskittämisen osalta, mitkä tähän uudistukseen liittyvät.

Haluan kyllä vielä kerran kysyä, että miten päädyttiin siirtämään erityisesti Lahden, Päijät-Hämeen elinvoiman johtaminen Kouvolaan ja keskittämään voimakkaasti erityisesti Suomen sen osan elinvoimaa.

Sitten toinen asia: Hyvinvointialueuudistus tehtiin, ja se on ollut hyvä pohja kehittää: ei tullut kaaosta. Päälle tulivat toki kahden miljardin euron leikkaukset perusuraan ja sitä kautta ihmisten palveluihin: tuli kaaoksen eväät. Ne ovat vaikuttaneet digitalisaatioon ja johtamiseen, ne ovat pidentäneet hoitajajonoja ja keskittäneet palveluita.

Arvon ministeri, pystyisittekö te viemään läpi nyt sen alijäämien kattamisen kaikille hyvinvointialueille, niin kuin keskusta on alusta asti pyytänyt?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

10.43 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa, mutta kasvu on sidottu kustannuskehitykseen ja palveluntarpeeseen. Rahaa tulee lisää noin 900 miljoonaa euroa tähän vuoteen verrattuna, minkä vastineeksi odotetaan vaikuttavia toimia ja tuottavuutta. Huhtikuussa valittiin alueille uudet päättäjät. Heiltä vaaditaan sopeutustoimien tekemistä. Koko soteuudistuksen tarkoitus palvelujen turvaamisen lisäksi oli vähentää sotesektorille meneviä kustannuksia. Tämä hallitus on tehnyt lukuisia toimia, joilla hyvinvointialueiden mahdollisuuksia hillitä kustannuskasvua parannetaan, muun muassa henkilöstömitoituksen tarkistukset ja vaikkapa norminpurku. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

10.44 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sote-alueet ovat tosiaan monin paikoin suurten rahoitushaasteiden edessä. Esimerkiksi talouden tasapainottamisen vuoksi pyörillä kulkeva hoitoapu on esitetty päätettäväksi Raumalla vuodenvaihteessa. Tässä combilanssi-toiminnassa ihmisten koteihin tuodaan ambulanssikyydillä ensihoidon, perusterveydenhuollon ja geriatrian palveluita, ja viime vuonna näitä tehtäviä oli hieman vaille tuhat.

Kyseistä muutosta perustellaan taloudellisilla ja toiminnallisilla syillä, mutta tämänkaltaiset toimintamallit kuitenkin säästävät ja tehostavat toimintaa niissä kiinteissä palvelupisteissä. Nyt joudutaan liian usein tekemään hätäratkaisuita.

Arvoisa ministeri, pitäisikö hyvinvointialueiden rahoitusta tarkastella kuitenkin uudelleen, jotta ihmiset pienemmissäkin kunnissa saisivat asianmukaiset peruspalvelut eikä hätäratkaisuihin tehostamisessa päädyttäisi liian usein? Ja pitäisikö myös miettiä sitä jatkoaikaa alijäämien kattamisvelvoitteeseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

10.45 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueilla todellakin valmistellaan tällä hetkellä ensi vuoden talousarvioita. Tilanne on kuitenkin haastava, koska laki lisääjasta alijäämien kattamiseksi ei edes ole täällä meillä eduskunnassa. Talousarviot kuitenkin pitäisi hyväksyä tämän nykyisen lainsäädännön mukaisesti, joka edellyttää alijäämien kattamista vuoden 26 loppuun mennessä.

On ratkaisevaa, onko hyvinvointialueilla käytettävissä vuosi tai kaksi ja millä ehdoilla tämä annetaan, ja tämä vallitseva epävarmuus vaikeuttaa vastuullista talouden suunnittelua ja vuoden 26 talousarvion valmistelua. Kysyn kuten monet kollegat täällä: millä aikataululla tämä lakimuutos on tulossa tänne meidän eduskuntaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

10.46 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä Lapin hyvinvointialueella on tehty hartiavoimin töitä talouden tasapainottamiseksi, ja samaan aikaan te tuotte lainsäädäntöä, joka lisää meidän kuluja. Tämä ensi viikolla voimaan tuleva sairaalaverkkouudistus: virkakunnan arvio on, että se lisää kuluja — ja sen myötä tulee alijäämää lisää — yhdeksän miljoonaa euroa, koska raskaan kirurgian toimenpiteet on siirrettävä Rovaniemelle ja päiväkirurgia Kemiin, [Petri Honkonen: Olisiko tässä norminpurun paikka?] ja samaan aikaan meillä on kapasiteetin puute Rovaniemellä. Me tarvitaan kaksi leikkaussalia lisää ja 30-paikkainen vuodeosasto samaan aikaan, kun Kemiin jää tyhjäkäyntiä. Tämä teidän toiminta on aivan järjenvastaista, ja siinä on edustaja Rintamäellekin tietoa siitä, että kyllä tämä kulukehitys menee ihan toiseen suuntaan kuin asken toitte esille.

Sitten otan esille vielä toisen asian, turistien aiheuttaman kulun. Meille tulee miljoona turistia ensi talvena, näin on arvioitu, ja meillä ei ole pelastustoimen osalta mitään, mihin lähettää laskua. On arvioitu, että 20 prosenttia lisääntyy myös pelastustoimen tehtävien määrä tämän myötä. [Puhemies koputtaa] Toivon, että tähän tulee kompensatiota myös jatkossa.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

10.48 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hieman ihmettelen, kun tuolta oikealta laidalta tuli äsken kommenttia siitä, että heitä arvostellaan, kritisoidaan tästä hyvinvointialueitten tilanteesta, mutta kyllähän se on nimenomaan sitä vastuunkantoa.

Nyt on ollut jo kaksi ja puoli vuotta aikaa laittaa kuntoon näitä epäkohtia esimerkiksi tähän vanhustenhoivaan liittyen, ja kyllähän se on asia, josta tulee paljon palautetta, siitä, miksi viimeisinä elinvuosina vanhuksia joudutaan kускаamaan paikasta toiseen, erottamaan omaisista. Niitä hoivapaikkoja etsitään, ja jos niitä löytyy, niin saattaa löytyä sitten hyvinkin kaukaa kodista. Täällä on nyt esitetty epäilyjä siitä, onko tämän digitaalisuuden varjolla nyt tulossa vielä lisää leikkauksia tänne vanhustenhoivaan. Kun te, ministeri, vastaatte tästä hyvinvointialueitten rahoituksesta, niin kysyisin teiltä: miten te näette tämän, onko tärkeää vanhuksille löytää se hoivapaikka siitä läheltä, ja onko hyvinvointialueilla nyt riittävästi rahoitusta järjestää näitä hoivapaikkoja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

10.49 Maaret Castrén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terve talous on hyvinvointimme tae. Julkinen talous tarvitsee edelleen korjausliikkeitä. Vaikeina aikoina tarvitaan vaikeita päätöksiä, joilla vahvistetaan kasvua, jotta voimme turvata kansalaisillemme tärkeät palvelut koulutuksesta terveydenhoitoon. Sopeutuksia on jouduttu tekemään Marinin hallituksen perintönä.

Ei tämä kuitenkaan pelkkää punakynää ole. Orpon hallituksen budjettiesitys pitää huolta heikoimmistakin. Se nostaa sotehallinnon rahoitusta ensi vuonna, jotta jokainen todella voi saada tarvitsemansa sosiaali- ja terveyspalvelun lapsista nuoriin, työikäisistä ikääntyneisiin. Hallitus on tehnyt merkittävää työtä sen eteen, että hyvinvointialueet onnistuisivat tehtävässään. Talouden suunta on alueilla oikea, ja palvelut ovat vakiintumassa. Käsittääkseni hyvinvointialueet ovat kyenneet turvaamaan palvelut yhdenvertaisemmin kuin aiemmin kuntapohjaisessa järjestelmässä. Ministeri Ikonen, tästä kuulisin mielelläni muutaman sanan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

10.50 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntatalous on aikamoisten haasteiden edessä, ja niin kuin täällä on kerrottu, kuntatalous myös sitten kunnittain eriytyy. Meillä on varmaan lähes kaikissa kunnissa säästöohjelmat päällä, ja siksi tuntuu kohtuuttomalta, että meillä vielä 75 miljoonan euron valtionosuusleikkaus tulee niskaan. Lisärasitetta tuo meillä työttömyyden kautta se, että meidän sakkomaksut ovat jo elokuun lopussa tapissa, ennätyslukuissa, ja se tuo sitten loppuvuodelle miljoonia taas kunnille lisää tilaa.

Verotuloennusteet olivat helmikuussa 25 miinus 0,8 prosenttia, mutta nyt kun budjettia tehdään, niin elokuussa se on miinus 2,2 prosenttia. Voitte kuvitella, että kun samaan aikaan on säästöohjelmat päällä ja valtionosuusleikkaukset tulevat, niin kyllä tässä aikamoista taiteilua on. Nythän piti kuntien päästä keskittymään elinvoiman rakentamiseen tässä hyvinvointialueuudistuksessa, mutta kyllä se on kaikkea muuta tällä hetkellä. [Puhemies

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

koputtaa] Sitä ihmettelen tuon leikkauksen osalta, kun meillä on kumminkin alijäämämenettely ja kriisimenettely päällä, [Puhemies koputtaa] että vielä tämä tuotiin meille lisää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

10.51 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiuru täällä vaati vastauksia minulta. Hän varsin hyvin tietää, oli tekemässä tätä soteuudistusta, kuinka valtavasta muutoksesta on kyse. Tämä hallitus on nimenomaan halunnut antaa hyvinvointialueille aikaa itse ratkaista näitä haasteita ja sopeutua tähän uudistukseen. Me olemme koko ajan hallituksessa tehneet toimenpiteitä. Kuten kuulimme täällä edustaja Väyrysen puheenvuorossa myöskin, rahaa on laitettu koko ajan lisää, yhdeksän miljardia euroa.

Onhan tämä erikoista, että täällä oppositiopuolueet, sosiaalidemokraatit ja keskusta, ovat tehneet siihen rahoitusmallin ja keskusta, joka ei lähtenyt hallitukseen ja jätti tyhjän paperin, nyt vaatii tähän omaan malliinsa välittömästi muutoksia. [Välihuutoja keskustan ryhmästä — Petri Honkonen pyytää vastauspuheenvuoroa] Tässä näkyy keskustan taloudenhoito: ei tavallaan kanneta sitä vastuuta omasta mallista, jätetään hallitusneuvotteluissa tyhjä paperi ja sitten tullaan vaatimaan tänne nopeasti muutoksia rahoitusmalliin, [Puhemies koputtaa] teidän omaan malliinne. Hallitus tekee koko ajan toimenpiteitä. [Puhemies koputtaa] Ja tämä oli se minun alkuperäinen kysymykseni ministeri Ikoselle: [Puhemies: Kiitoksia!] miten rahoitusmalli etenee? [Johanna Ojala-Niemelä: Entä sairaalaverkko?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

10.52 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä nyt aivan uskomatonta, mitä täällä edustaja Seppänen puhuu. Teidän puolueenne on ollut jo yli kaksi vuotta hallitusvastuussa. [Välihuutoja] Sosiaali- ja terveysministeri on teidän puolueestanne. Ja mitä isoja muutoksia, isossa mittakaavassa, sille kritiikille, mitä te nyt esitätte tätä sotejärjestelmää kohtaan, te olette tehneet, tämän kritiikkinne katteeksi? [Hanna-Leeana Mattila: Heikennyksiä!] Ette mitään. [Sara Seppäsen välihuuto] — Te olette vastuussa. Ette mitään.

Mitä tulee nyt tähän kehumiseen, että näin ja näin paljon, niin täällä edustaja Rintamäki ja muut ovat kehuneet, kuinka paljon enemmän tulee rahaa suhteessa edellisiin vuosiin. Missä todellisuudessa me elämme? Meillä suuret ikäluokat ovat tällä hetkellä tulossa kovaa vauhtia raskaimman hoivan tarpeeseen. Meillä on muitakin terveyshaasteita tällä väestöllä. Jostakinhan ne sotekulut tulevat, ja tässä te ikään kuin luotte sen kuvan, että hyvinvointialueet nyt keksivät vaan näitä kuluja lisää ja ikään kuin ne eivät vastaisi jotain siellä todellisuudessa. Ne ovat ihmisiä, joita hoidetaan. Niitä on yhä enemmän, joita pitää hoitaa. Hoivaa tarvitaan yhä enemmän. Tämä on se todellisuus, missä toimitaan, ja se tarkoittaa sitä, että joka vuosi sitä rahaa menee enemmän. [Puhemies koputtaa] Ilman tätä priorisointikeskustelua, johonka kukaan varmasti ei täällä salissa halua mennä, [Puhemies koputtaa] ei tule tälle ratkaisua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten ministeri Ikonen, vastauspuheenvuoro, seitsemän minuuttia, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

10.54 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Täällä syytettiin, että hallitus vähentää hyvinvointialueiden rahoitusta. Ei pidä paikkaansa. [Välihuutoja] Hyvinvointialueiden rahoitus lisääntyy ensi vuonna 890 miljoonaa ollen ensi vuonna noin 27,1 miljardia euroa.

Täällä kysyttiin, miten hallitus vastaa jonojen purkamisesta ja halutaanko ylipäättään, että hyvinvointialueet onnistuvat. Kyllä ajattelen, että koko tämän hallituksen politiikan tavoitteena on se, että hyvinvointialueet onnistuvat ja että turvaamme nämä palvelut myöskin tulevaisuudessa. Siitä on kyse. Jos katsotaan sitä, mihin me olemme haastaneet hyvinvointialueita, niin se on kustannusten parempaan hallintaan. Kustannusten kehitys on painunut merkittävästi alas. On saatu noin kolmen prosentin tasoon tämä menojen kasvu, mikä on ihan merkittävä asia hyvinvointialueitten rahoituksen kestävyyskannalta. Ja samaan aikaan, kun on tehty selvityksiä, palvelut ovat kehittyneet myöskin yhdenvertaiseen suuntaan. Eli tämä on hyvä nähdä isona kuvana. [Aki Lindén: Kannattava uudistus!]

No, sitten jos katsotaan tätä jonojen purkamisen näkökulmaa — en mene nyt kovin syvälle sinne STM:n palveluluokan puolelle siitä, tästä on puhuttu enemmän — voin todeta, että siellä on tehty paljonkin jonojen purkamiseksi ja sen eteen, että ihan palvelutarpeeseen vastataan oikea-aikaisesti, mikä auttaa tässä talouden hallinnassa myöskin. Alueet ovat tehneet isoa työtä palvelujen saatavuuden kehittämisessä, muun muassa digitalisaatiota, liikkuvia palveluita ja muita hyödyntäen. Hallitus on tuonut terapiatakuun, lanseerannut tämän yli 65-vuotiaitten kokeilun, jolla pääsee yleislääkärille julkisen hinnalla ja näin edelleen. Kaikilla näillä helpotetaan hoitopääsyä ja rinnalla kehitetään myöskin omalääkärimallia, jolla tuodaan sitä hoivan jatkuvuutta. Eli paljon tällaista hyvää työtä tapahtuu myöskin sisällöllisesti tässä rinnalla.

Kysyttiin pelastustoimen rahoituksesta. Se on reilut 600 miljoonaa euroa laskennallisesti, ja alueilla on tietysti itsellään siinä paljon päätösvaltaa, mutta sisäministeriössä tehdään tätä laskentaa näistä riskiruuuduista ja kausiasukkaista myöskin, eli sitä analyysiä on tehty siellä.

Täällä kysyttiin myöskin alueitten rahoituksen uudistamisesta. On juuri näin, että alueet toimivat tällä hetkellä edellisen hallituksen säätämällä rahoitusmallilla, ja kun tätä hallituskautta lähdettiin viemään eteenpäin, niin alueitten kaikkein tärkeimpiä toiveita oli se, että nyt kuitenkin tuodaan ennustettavuutta ja vakautta alkuvaiheessa, ettei heilauteta. Sen tähden tässä ei lähdetty liian suuriin heilahduksiin alkukaudesta, mutta me olemme tuoneet sinne omavastuun, jolla kannustetaan kustannusten hillintään. Me olemme tuoneet sinne HYTE-kertoimen, jolla kannustetaan terveyden edistämiseen, ja parhaillaan tehdään analyysiä näistä diagnoosimallin uudistamistarpeista. Se tarveperustahan perustui viime kaudella perustuslakivaliokunnan lähtökohtiin, mutta varmasti on niin, että seuraavallakin hallituskaudella tätä rahoitusmallin kehittämistä on syytä jatkaa.

Mitä tulee tähän alueiden eriytymiseen, se on suuri huoli itsellänikin. Alueet ovat erilaisissa tilanteissa. Mutta se alijäämien kattamisen pidentäminen ei ole kaikkien kannalta ratkaisu. Meillä osa alueista saa aivan hyvin alijäämänsä katettua, ja silloin ei kannata sitä muutosta tehdä heidän osaltaan. Sellaisille alueille, joilla on aidosti tahto ja mahdollisuus kattaa ne alijäämänsä, haluamme säilyttää myöskin kannustimen, että tänä vuonna ei ole alijäämäinen talous, että alueilla tämä alijäämän kattamisen pidentäminen on välttämätöntä, että siihen todella on realistiset mahdollisuudet ja että alueilla on esimerkiksi valtuuston tekemä päätös siitä, minkälaisella ohjelmalla se saavutetaan. Eli se ei ole mikään automaatio. Ja toisessa laidassa sitten tarvittaessa käynnistämme arviointimenettelyjä. Meillä on

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

tällä hetkellä kolme arviointimenettelyä käynnissä, eli alueille tarpeen mukaan nämä toimet. — No, se ehkä näistä hyvinvointialueista.

Sitten kunnat. Täällä syytettiin myöskin siltä puolelta, että hallitus leikkaa kunnilta. No, itse asiassa nyt on hyvä nähdä hallituksen isot teot koko hallituskaudella. Me käytännössä vahvistamme kuntataloutta tällä kehyskaudella. Se on se tärkeä kuva nähdä tästä koko talousarviokokonaisuudesta. Me olemme esimerkiksi luvanneet vahvistaa perusopetusta tällä kaudella 200 miljoonalla eurolla, ja se on lupaus, josta olemme halunneet pitää kiinni ja sitä vasten tätä tarkastelleet.

Kysyttiin valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta. Kyllä, pidän sitä välttämättömänä asiana. Tämä valtionosuusjärjestelmä, nyt kun olemme katsoneet, on vielä enemmän rikki kuin mitä osattiin tämän kauden alussa nähdä. Meillä on kuntia, jotka saavat yli 2 000 euroa per asukas VOSia, ja toisia, jotka maksavat valtiolle päin siitä, että saavat järjestää palveluita. Ei se ole ihan yhdenvertaista. Ja kun täällä kysyttiin myöskin verotuksesta, niin myöskin veroäyryissä on isoja eroja. Eli vaikka tässä nyt tehdään tämä VOS-uudistus, niin ajattelen, että sitä uudistamista pitää jatkaa myöskin tulevaisuudessa, että haasteet ovat isoja. Liittyen siihen, mitä olemme nyt tehneet, meillä on siinä ihan tutkimuspohja. Olemme katsoneet, mitä kunnille maksaa näitten nykyisten tehtävien hoitaminen. Eli meidän pitää saada tämä valtionosuusjärjestelmä paremmin vastaamaan niitä nykyisiä tehtäviä, mitä kunnilla on, ja siinä on tosiaan tutkimuksen pohjaa. Jos ajatellaan lasten ja nuorten palveluita, siellä tulee painottumaan esimerkiksi lasten ja nuorten määrä, TE-palveluitten kokonaisuuden rahoitusta siinä samassa yhteydessä on tarkoitus sujuvoittaa, selkeyttää koko järjestelmää ja niin edelleen. Tavoitteena meillä on saada tämä kokonaisuus lausunnoille nyt syyskaudella, kevätkaudella tänne eduskunnan käsittelyyn ja voimaan vuonna 27.

Täällä sitten kysyttiin myöskin Kuntaliiton huolenilmaisusta kuntarakenteen, yhteistyön, erilaistumisen, palvelulupauksen osalta. Näen myöskin, että kuntatalouden näkymät ja koko palveluitten turvaamisen näkökulmat ovat siinä määrin haastavat, että on paikallaan käydä laajapohjaista keskustelua, ja tulen kutsumaan eri tahoja yhteiseen keskusteluun tämän osalta.

Sitten kysyttiin vielä norminpurusta. Siinä on tehty ihan historiallista työtä. Jos aikaisemmin on päästy kiinni solariumlaitteisiin, niin tietysti hallitus on luvannut ihan kaikkiaan 300 normia purkaa yritysten ja ihmisten arjesta, mutta myöskin kuntapuolelta me saimme 468 ehdotusta normien purkamiseksi. Näistä lähemmäs sata, 96, on viety joko osittain tai kokonaan eteenpäin. Meillä on 140 edelleen arvioinnissa. Sitten siellä on noin 160 sellaista, joista todettiin, että emme niihin lähde. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen ryhmäkokoihin emme lähteneet puuttumaan. Eli on tiettyjä normeja, joihin ei koskettu, ja sitten on 70 sellaista normia, joita itse asiassa mikään lainsäädäntö ei estä tekemästä toisin, eli kannattaa myöskin omissa kotikunnissa haastaa sitä, että haetaan uusia tekemisen tapoja.

Vielä lopuksi aluehallintouudistuksesta: Täällä kannettiin huolta, onko tämä keskittävä harjoitus. Ei ole. Tarkoitus on koota hallinto isommiksi kokonaisuuksiksi, mutta edelleenkin aluehallintovirasto tulee olemaan läsnä eri puolilla Suomea. Lupa- ja valvontavirasto on läsnä 18 paikkakunnalla jatkossakin, ja elinvoimakeskukset, vaikka niitä on kymmenen, ovat läsnä kaikissa maakunnissa, ja siellä tehdään esimerkiksi MYRien kanssa yhteistyötä. Mutta se, mitä me haluamme saada sillä aikaan, on sujuvampaa luvitusta, lyhyempiä käsittelyaikoja, valtakunnallista tehokkuutta ja yhdenmukaisuutta myöskin esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaan. Tässä mielessä se kysymys, miten me luomme nämä käytännöt ja toimintatavat tässä alussa, on aivan kriittinen. Mitä edustaja Wallinhei-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

mo tässä kysyikin, niin ajattelen, että se on semmoinen kriittinen asia meillä alussa, ja siihen olemme esimerkiksi jo ihan näissä rekrytoinneissa kiinnittäneet huomiota. — Arvoisa puhemies, tässä ehkä näitä keskeisimpiä vastauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Ikonen. — Tervetuloa, liikenne- ja viestintäministeri Ranne. Olkaa hyvä, viisi minuuttia.

11.02 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala on merkittävä Suomen turvallisuuden, talouden ja tulevaisuuden rakentaja, ja nämä velvollisuudet ohjaavat virastojemme Väylän, Traficom ja Ilmatieteen laitoksen sekä ministeriömme työtä. Hallitus kohdistaa kin merkittävästi määrärahoja liikenneverkon toimintavarmuuteen ja kestävyyyteen näinä talouden ja turvallisuuden kannalta epävarmoina aikoina. Tilanteessa, jossa tehdään vaikeita säästöpäätöksiä, pidämme huolta infrastamme.

Liikenne- ja viestintäministeriön määrärahaesitys vuodelle 26 on lähes neljä miljardia, ja määrärahat jopa nousevat hieman tästä vuodesta. Tästä rahasta jokainen euro käytetään tehokkaasti ja suunnitelmallisesti isänmaan hyväksi. Esityksellämme parannetaan Suomen infran turvallisuutta, sujuvuutta ja toimintavarmuutta. Huomioimme koko Suomen tarpeet ja suuntaamme toimintaa sinne, missä sitä eniten tarvitaan. Nyt jos koskaan on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että Suomessa liikkuvat niin kansalaiset, tavarat, tieto kuin sotilaat.

Isoimmat siivut budjetista jakautuvat kahteen osa-alueeseen. Liikenne- ja viestintäverkoille ehdotetaan yli 2,1 miljardia euroa ja perusväylänpidolle yli 1,4 miljardia.

Arvoisa puhemies! Meillä on käynnissä jo 27 tiehanketta, 13 ratahanketta ja viisi suunnitteluhanketta. Ensi vuonna käynnistämme kaksi uutta tiehanketta, joille esitetään 28 miljoonaa euroa, ja kolme uutta ratahanketta yli 235 miljoonalla eurolla. Joukkoliikenteeseen panostetaan noin 93 miljoonaa. Meillä on tämän jälkeen päätöksiä ja linjauksia tiehankerahoista ennätyksellinen potti, noin kaksi miljardia euroa. Tällä taklaamme vahvasti teiden korjausvelkaa, joka on Suomessa kroonistunut ongelma. Huonokuntoisten teiden määrä on kasvanut lähes koko 2000-luvun. Kasvu oli edellisen hallituskauden aikana hurjaa. Tämä hallitus on ottanut korjausvelan taklaamisen vakavasti. Huonokuntoisten teiden kilometrimäärän kasvu saatiin viime vuonna pysäytettyä, ja tänä vuonnakin tilanne näyttää varsin hyvältä. Haasteena on tietenkin se, että kustannustason nousu vaatii entistä suurempia rahapotteja, jotta saamme tilanteen pysyvästi muuttumaan. Minä uskon siihen, että tämä on meille kaikille yhteinen tavoite. Lisää rahaa tulee myös ensi vuodelle nimenomaan korjausvelan taklaamiseen liki 120 miljoonaa euroa.

Liikenne 12 -järjestelmäsuunnitelman, joka on loppusuoralla, avulla tulemme varmistamaan myös jatkossa perusväylänpidon rahoituksen pysyvän ja riittävän tason.

Suomessa tyypit ja tonnit liikkuvat kumipyörillä noin 90-prosenttisesti nyt ja tulevaisuudessa, joten tiet ovat Suomen kannalta kriittistä infraa, josta on pidettävä yhdessä parempaa huolta.

Arvoisa puhemies! Tiet vievät satamiin ja merille. Kaupasta 96 prosenttia kulkee meriteitse, joten meille merenkulun sujuvuus on myöskin kriittistä. Varmistamme meriliikenteen kilpailukykyä ja huoltovarmuutta liki 90 miljoonalla eurolla miehistötuen myötä. Ensi vuonna selvitämme lisää uusia keinoja kilpailukyvyn parantamiseksi.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Liikenteen ja viestinnän palveluiden määrärahaksi esitetään ensi vuodeksi 934 miljoonaa, mikä on 92 miljoonaa enemmän kuin tänä vuonna. Ja tietenkin hallinnonalamme virastot osallistuvat myös säästötalkoisiin. Säästösuutemme nousee vuoteen 27 mennessä 32 miljoonaan.

Infrasta huolehtimiseen liittyy myös kyberturvallisuudesta huolehtiminen. Me vahvistamme kyberturvallisuutta vaikuttavilla yhteistyöverkostoilla ja ylläpidämme ja parannamme kybervalmiuksiamme ja varautumista. Tässä täytyy juosta, että pysyy edes paikoillaan.

Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriö on ennen kaikkea turvallisuusministeriö, ja tätä roolia olemme vahvistaneet koko hallituskauden ajan. Toimintakyky ei ole valinnaista varautumista, se on yhteiskunnan toimintaedellytys. Talous ei ole toissijaista, se on tämän kaiken mahdollistaja. Kun perusta on vahva ja kantaa, pysyy Suomikin vahvana ja menestyy. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

11.07 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä viikolla täällä on käyty aika värikästäkin ja kovin riitaisaa keskustelua hallituksen ja opposition välillä — välillä aiheesta, välillä aiheetta. Mutta haluan sanoa ministerille, että on ollut ilo huomata, miten esimerkiksi liikenne- ja viestintävaliokunnan ja ministerin välillä yhteistyö on toiminut erittäin hyvin. Välillä tarvittaessa on muutettu esityksiä, täydennetty, ja se vuoropuhelu on ollut todella hyvää. Toivottavasti myös tämä seuraava tunti käytetään tällaiseen rakentavaan keskusteluun, koska liikenne- ja viestintäpolitiikka on kuitenkin sitä, mikä koko tämän maan pitää pystyssä ja huolehtii siitä, että meidän asukkaat ja meidän elinkeinoelämä pystyvät elämään, ja sitä kasvaa syntyy.

On kuitenkin asioita, jotka myös meitä, hallitusta ja oppositiota, erottavat, ja aina on kirittävää. Yksi suuri kysymys on edelleen tämä meidän korjausvelka. Se kasvaa, kasvaa lupauksista huolimatta. Toinen asia on yksityistieavustukset. Tuntuu, että maaseutu on unohdettu monelta osin, se alempi tieverkosto. Mitä näille ongelmille voidaan tehdä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

11.08 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Perusväylänpito ja korjausvelka ovat yhteinen haaste, ja tässä taloudellisessa tilanteessa tämä haaste on valtava, mutta samalla on muistettava, että toimiva infrastruktuuri luo edellytyksiä kasville. Korjausvelan taittamisessa tarvitaan pitkäjänteisiä työkaluja, ja hallituksen valinta rahoittaa liikennehankkeita investointiohjelmansa kautta valtionyhtiöistä kerta-luontoisesti tulouttamalla ja kehysrahoitusta pysyvästi leikkaamalla on pitkällä aikavälillä kestävä ratkaisu. Tällaisissa investointiohjelmissa on toki erittäin tärkeitä hankkeita, mutta ennustettavuuden ja tehokkaan rahankäytön näkökulmasta Liikenne 12 -suunnitelma tarjoaisi kestävämmän perustan.

Erityisesti rataverkolla korjausvelka kasvaa edelleen, ja korjausvelasta tulisi huolehtia kokonaisuutena eikä keskittyä vain päällysteisiin, vaikka nekin ovat erittäin tärkeitä. Kä-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

vely- ja pyöräteihin sekä alempaan tieverkkoon voitaisiin puolestaan saada aika paljon suhteellisen pienilläkin panostuksilla verrattuna tähän esitykseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

11.09 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Toimiva demokratia tarvitsee vapaan ja moniäänisen tiedonvälityksen — sekä julkisen yleisradioyhtiön että yksityisiä media-yhtiöitä, jotka täydentävät sitä monin tavoin. Te, ministeri Ranne, olette väläytellyt julkisuudessa, että STT:n ollessa vaikeuksissa lisärahoitusta voitaisiin hakea leikkaamalla Yleltä vielä lisää. Nyt on kuitenkin niin, että Ylen rahoituksesta päätetään parlamentaarisesti ja se, että siirrettäisiin rahaa Ylen taskusta STT:n taskuun, ei toisi suomalaiselle mediakentälle pennin latia lisää eikä vahvistaisi suomalaisen median toimintaedellytyksiä. Ministeri Ranne, haluaisin varmistaa: kunnioitatteko te parlamentaarista sopua Ylen rahoituksesta, ja oletteko sitoutunut siihen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

11.10 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri, fakta on, että hallituksen toimet ovat johtaneet liikennepäästöjen kasvuun. Tämä haluttomuus satsata kestäviin liikennemuotoihin niiden edellyttämällä tavalla on ilmastoon lisäksi myös elinvoimakysymys monilla alueilla.

Nostan nyt esimerkiksi tämän lähijunaliikenteen kehittämisen, joka nähdään monessa maakunnassa valtavana mahdollisuutena esimerkiksi laajentaa työssäkäyntialuetta. Hallitushan on nyt tuonut tämän esityksen, joka mahdollistaisi tämmöisen alueellisen toimivallan kasvattamisen junaliikenteen suhteen, mutta samaan aikaan hallitus on linjannut, että rahaa ei tipu enempää tähän lähijunaliikenteen laajentamiseen. Myös aikataulu on itse asiassa todella tiukka. Tässä on riskinä, ettei nyt tapahdu vuosiin mitään merkittävää.

Minä kysynkin ministeriltä: onko hallituksella nyt tarjota joitain todellisia kannusteita alueille, jotta tätä uutta lähijunaliikennettä saataisiin käyntiin? Nostan nyt esimerkkinä vaikka tämän Rauman mallin, jossa valtio oli sitten valmis kuitenkin tällaista hanketta työntämään eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

11.12 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on jo useana vuonna laiminlyönyt kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantamiseen suunnattuja määrärahoja. Ne jäävät toistuvasti kauas tavoitteista. Vaikka rahoitus hieman kasvaa ensi vuodeksi, se on silti vain kolme miljoonaa euroa, murto-osa siitä, mitä pitäisi. Samanaikaisesti yksityistieavustuksia leikataan jälleen, vaikka yksityistiet ja alempi tieverkko ovat elintärkeitä niin teollisuuden kuljetuksille kuin huoltovarmuudelle. Nyt tiekuntien mahdollisuudet ylläpitää teitä heikkenevät, kun avustusprosentit laskevat.

Kysyn ministeriltä: Miksi hallitus heikentää samanaikaisesti sekä kestävä liikunnan edellytyksiä että yksityistieiden kunnossapitoa, vaikka molemmat ovat Suomelle strategisesti tärkeitä? Eikö olisi noin kansanterveydellisestikin hyvä panostaa kevyen liikenteen väyliin nykyistä enemmän? Lisääntyvä pyöräily ja työmatkapyöräily lisäävät liikettä ja sitä kautta ihmisten kuntoa ja hyvinvointia, ja ilmastokin kiittäisi.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

11.13 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvä rouva ministeri! Tieverkko on meidän yhteistä kansallisomaisuuttamme, ja tiestön korjausvelka on noin 4,3 miljardia. Viime vuonna uutta asfalttia pystyttiin tekemään yli 4 000 kilometriä, tänä vuonna yli 3 000, ja ensi vuodelle varataan määrärahaa tämän korjausvelan taklaamiseen 120 miljoonaa. Mutta kyllä tieverkon korjausvelan umpeenkurominen vaatii vuositasolla pitkään, jopa kymmenen vuotta, noin 200—300 miljoonaa euroa.

Tässä salissa on puhuttu paljon suurpedoista — susista ja karhuista — mutta kyllä ylivoimaisesti uhanalaisin karhuistamme on tiekarhu. Meidän alempi tieverkkomme, sora-tiet, on huonossa kunnossa isolta osin sen takia, että niitä hoidetaan vääränlaisella kalustolla. Kysyisin ministeriltä: olisiko näihin tienpidon kilpailutuksiin, niin sorateihin kuin talvikunnossapitoonkin, mahdollista lisätä jatkossa vaade tiekarhujen käyttämisestä? Se on ainoa laite, jolla nämä voidaan tehdä hyvin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

11.14 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, arvoisa liikenneministeri! Käytän nyt puheenvuoron ennen kaikkea eteläpohjalaisena Vaasan vaali-piirin kansanedustajana. Haluan kertoa teille muutamasta meidän näkökulmastamme meil-le ja kansallisesti kahdesta tärkeästä hankkeesta, ja olisi kiva kuulla ministerin arvioita niistä.

Ensinnäkin, arvoisa ministeri ja hyvät hallituspuolueitten edustajat, haluan kiittää läm-pimästi hallitusta siitä, että puoliväliriihessä valtatielle 19, joka lähtee tuolta Uudestakaar-lepyystä ja päättyy Kurikan Jalasjärvelle — ihan keskeisiä meidän pääväyläverkon teitä — saatiin erittäin vaaralliselle siltaosuudelle nyt rahoitusta puoliväliriihessä. Mutta haluaisin kysyä ministeriltä teidän tuntemastanne valtatie 19:n kokonaisuudesta: Onko tällä vaali-kaudella tulossa sinne lisää parannuksia? Tämähän on tällainen huoltovarmuustie: elintar-vikkeiden, metallin, metsäteollisuuden, myös Nammo Lapuan eli meidän puolustusteolli-suutemme tie, tällainen paukku- ja pyssysuora. 14 000 ajoneuvoa Lapua—Seinäjoki-välil-lä — se tulisi saada nelikaistaiseksi. Mitä sille voitaisiin tehdä? Enemmän liikennettä kuin moottoriteillä.

Ja, arvoisa ministeri, Tampere—Seinäjoki-väli pääradalla on ainut väli Oulu—Helsinki-välillä, missä ei ole tuplaraidetta meidän pääradallamme, Suomi-radalla. Siellä on enem-män liikennettä kuin tunnin juna -alueella. Voitaaisiinko sinne Tampere—Seinäjoki-välille saada vielä jotain tällä kaudella?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

11.15 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Helsingin Sano-mat kirjoitti eilen pääkirjoituksessa, että bensa on aivan liian halpaa. Piti ihan hieraista sil-miä. Kyetäänpököhän tällä tavalla ajattelemaan missään muualla kuin Sanomatalolla tuossa vieressä, Töölönlahdenkatu kakkosessa, jonne pääsee niin lähijunalla, ratikalla, metrolla kuin vaikkapa bussillakin? Ei pääse ratikalla Taivalkosken Jokikylään, tai ei lähdetä metrolla tai edes bussilla töihin Pudasjärven Sarakylästä tai Nivalan Järvikylältä. Sen si-jaan valtaosassa Suomea, myös täällä Helsingissä, ihmiset tarvitsevat autoa, ja tavaralii-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

kenteestä, kuten ministeri kertoi, jopa 90 prosenttia kulkee kumipyörillä. Haluan kiittää ministeri Rannetta siitä, että olette pitänyt autoilijoiden puolta, vaikka erilaiset ylikireää ilmastopolitiikkaa vaativat tahot ovat siitä huutaneetkin. Viimeinkin bensan hinta on ollut alemmalla tasolla.

Ja erittäin hyvä uutinen on tämä, että maanteiden korjausvelan kasvu on viimeinkin pysähtynyt. Tämä on niin liike-elämälle kuin kansalaisille äärimmäisen tärkeää. Haluan kysyä arvoisalta ministeriltä: miltä tämä maanteiden korjausvelan tilanne näyttää nyt ensi vuonna ja tulevina vuosina?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

11.16 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen liikennepoliittikka on ollut ympäristön kannalta surullista seurattavaa. Olette omilla päätöksillänne tietoisesti lisänneet liikenteen päästöjä. Nyt Suomea uhkaa kymmenien miljoonien eurojen tuen palauttaminen EU:lle, kun liikenteen päästöt eivät vähene siten kuin ilmastolaki vaatisi. Ihmettelenkin, ettei budjetista löydy korjausliikkeitä päästöjen vähentämiseksi.

Sitten haluan nostaa myös tätä kestäväää liikkumista. Liikennepoliitikalla on kannustettava ihmisiä liikkumaan myös lihasvoimin. On hallituksen oman Suomi liikkeelle -ohjelmankin vastaista, että kävely- ja pyöräilyinvestointien rahoitusta näivetetään entisestään. Tämä on ollut kustannustehokas tapa toteuttaa hankkeita, kun tuki on maksimissaan ollut puolet investoinnin hinnasta ja kunnat sen toisen puolen maksavat. Kolme miljoonaa on todella naurettava summa, kun hakijoina ovat kaikki Suomen kunnat. Kysynkin: miksi kävelyn ja pyöräilyn kustannustehokkaat porkkanarahat kunnille on ajettu alas?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

11.18 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan haluaisin jatkaa tästä edustaja Tynkkysen erinomaisesta nostosta:

Yksi suomalaisen yhteiskunnan erityispiirteistä on ollut se, että meillä on ollut riippumaton media ja ihmiset ovat varsin hyvin myös luottaneet siihen. Tämä varmastikin korostuu entisestään nykyisessä turvallisuustilanteessa, jossa käydään paljon informaationsodankäyntiä ja leviää erilaista disinformaatiota. Senkin valossa uutiset Suomen Tietotoimiston, STT:n, toiminnan tulevaisuudesta huolettavat kyllä kiistatta kovasti. Taloustilanne siellä on ollut pidempään hankala erityisesti monikansallisten alustojen toiminnan vuoksi, mutta kyllä nämä tuoreimmat tiedot esimerkiksi Sanoman vetäytymisestä ovat poikkeuksellisia.

Arvoisa ministeri Ranne, pyytäisin yhtäältä sekä vastaamaan tähän kysymykseen, jonka edustaja Tynkkynen esitti, että myös ehkä kommentoimaan edustaja Harakan aiemmin tekemää ehdotusta. Hän on pohtinut sellaista vaihtoehtoa, jossa tämä voisi säätiöpohjaisesti mahdollisesti toimia tulevaisuudessa. [Puhemies koputtaa] Voisiko se olla yksi ratkaisu STT:n tulevaisuudelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

11.19 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille hyvästä ja tasapainoisesta esityksestä valtion talousarvioon ja määrätietoisesta työstä liikenteen ja viestinnän puolesta. — Hallitusohjelmassa mainitaan kuitenkin hanke Karja-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

lan radan toteuttaminen, ja tämä ratahan on äärimmäisen tärkeä pitkin itärajaa sijaitseville maakunnille, ihmisille ja teollisuudelle ja aika korkealle pohjoiseen asti. Lyhyesti ja sen enempää jaarittelematta kysynkin ministeriltä: kuinka olette ajatellut hoitaa tämän hankkeen rahoituksen, ja millainen visio teillä on sen läpiviemisestä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

11.20 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiasia kuitenkin on se, että korjausvelan määrä kasvaa merkittävästi puheista huolimatta. Hintataso vaikuttaa jääneen pysyvästi korkealle tasolle, eivätkä hallituksen panostukset riitä. Nyt myös perusväylänpidon rahoitus pienenee merkittävästi kuluvaan vuoteen verrattuna.

Pidän ongelmallisena sitä, että hallitus on päättänyt rahoittaa liikennehankkeita valtion-yhtiöistä kertaluontoisesti tulouttamalla ja leikkaamalla pysyvästi kehysrahoitusta, jotta julkisen talouden alijäämä näennäisesti pieneneisi. Tämä on mielestäni kyllä hyvin lyhytnäköinen valinta ihan tulevaisuuttakin ajatellen. Huoleni koskee myös sitä, pidetäänkö parlamentaarista Liikenne 12 -suunnitelmasta kiinni. Kyllä toteutettavien hankkeiden pitää perustua tietoon ja olla aidosti vaikuttavia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

11.21 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos erinomaisista kysymyksistä edustaja Kopralle ja edustaja Heinospelä Karjalan radasta ja tiekarhuita.

”Kyllähän nämä koneet pellolla kestävät, mutta tien päällä ei.” Tämä on viljelijän kommentti, johonka tiivistyy hyvin valtion alemmanasteisen tieverkon kunto ja kunnossapidon taso. Palaute viime kesältä on poikkeuksellisen rajua, ja sitä on tullut myös poikkeuksellisen paljon vapaa-ajan asukkailta, jotka eivät ole tahtoneet päästä mökeilleen. Heistä merkittävä osa tulee täältä pääkaupunkiseudulta, mutta he ovat sinnitelleet sen kesäajan siellä meilläkin päin.

Nämä tiestön ongelmat talvi- ja kesäkunnossapidossa on tunnistettu jo pitkään. Pääura-koitsijat kilpailevat, nämä samat isot toimijat, urakoista painamalla hintatasoa alas, mutta aina ottavat omansa siitä päältä pois, ja rahaa ei enää jää sitten siihen oikeaan työhön näille aliurakoitsijoille. Myös valvonta näiden pääurakoitsijoiden kohdalla on paljastunut varsin heikoksi, ja sanktiot ovat niin pieniä, ettei niillä näytä olevan merkitystä. Onko ministeriössä suunnitelmia tämän vuodesta toiseen jatkuvan ongelman ratkaisemiseksi, mihinkä ymmärtääkseni hieman edustaja Heinonenkin viittasi? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

11.22 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille. Paljon tapahtuu nyt teiden sektorilla, ja monet asfalttikilometrit ja tieuudistukset sekä polttoaineiden maltillinen hinta otetaan kyllä tienkäyttäjien puolelta iloisena vastaan.

Liikenne- ja viestintäministeriön budjetti on panostus koko Suomen turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen. Kun nämä miljardit eurot ohjataan liikenne- ja viestintäverkoille, varmistamme, että tiet, radat ja vesiväylät pysyvät kunnossa, eivät vain kasvukeskuksissa

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

vaan koko maassa. Tämä on suomalaisten arjen turvallisuutta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Budjetissa huomioimme myös uhat, joita ei näe paljaalla silmällä. Kyberuhat kehittyvät jatkuvasti, ja niiden torjuminen on osa kansallista turvallisuutta. On tärkeää, että pysyvä lisärahoitus Kyberturvallisuuskeskukselle järjestetään.

Olemme saaneet myös nopeita lakiuudistuksia muun muassa skuttiteihin liittyen, varhennettuja ajo-oikeuksia tarkastellaan syystä, ja taksiuudistukset ovat jonossa.

Arvoisa puhemies! Teiden pinnoitteet ovat monin paikoin puhki. Onko ollut keskustelua näistä uusista pinnoitteista, [Puhemies koputtaa] mikä koskee niitten kestävyyttä ylipäätään? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

11.23 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimivat liikenneverkot ovat aivan avainkysymys meidän huoltovarmuuden ja kasvun näkökulmasta. Suuri huoli on, niin kuin täällä monessa puheenvuorossa on puhuttu, että korjausvelka tulee kasvamaan tällä rahoitustasolla tämän kehyskauden aikana lähes viiteen miljardiin. Tilannehan ei näytä sen paremmalta Liikennejärjestelmä 12 -suunnitelmassa vuosille 27—30. Rahoitustaso tippuu edelleen, ja meidän korjausvelkamme kasvaa kuuteen miljardiin.

On hyvä, että pääväylille on nyt sitä asfaltointia tehty, niin kuin täällä on aiheestakin keuhuttu, mutta samaan aikaan alempi tieverkko rapistuu. Meillä on tällä hetkellä lähes tuhat kilometriä runkovaurioisia teitä, varmaan ylitetään tuhat kilometriä runkovaurioisten teiden osalta, ja huonokuntoisten siltojen määrä kasvaa. Tietysti, kun investointeja on nyt vähän pikavipeillä rahoitettu, tärkeintä on, että meidän pitäisi päästä pitkäjänteiseen rahoitusmalliin ja palata kehittämisessä ja ylläpidossa todellakin ennakoivaan ja pitkäjänteiseen rahoitukseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

11.24 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus kertoo, että olette huolissanne suomalaisten laskevasta fyysisestä kunnosta. No tähän oikein mainio keino olisi panostaa kävelyyn ja pyöräilyyn. Miksi näin ei tapahdu?

Tiehankkeiden avulla voisi avittaa myös turismia. Pyöräilymatkailu on maailmalla kasvava trendi. Suomella olisi upeaa potentiaalia lähteä tähän mukaan. Saariston rengastie esimerkiksi kaipaisi pyöräliikenteen väylää, kevyen liikenteen väylää koko matkalle. Nyt siellä lapsiperheet koirineen menevät trailereiden ja asuntoautojen seassa — hyvin turvaton.

Huolta on myös saaristolaisneuvottelukunta nostanut yksityislossien ja -lauttojen toiminnasta. Savossa juuri näillä reiteillä olisi aivan tätä samaa pyöräilymatkailupotentiaalia. Miksei tällaista kokonaistarkastelua tehdä?

Vielä kestävään matkailuun liittyen: miten etenee junan mobiiliverkkojen, wifi-yhteyksien parantaminen? Tästä hankkeesta ei ole kuulunut mitään pitkään aikaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontu, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

11.25 Mauri Kontu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Parhaillaan on menollaan iso sisäinen ministeriön organisaation kehityshanke, jossa Traficomiin lisätään tehtäviä liikenteen osalta muun muassa ohjauksessa ja tulevaisuudessa etenkin rataliikenteen osalta. Asiani koskee vähän samaa kuin mitä edustaja Furuholm esitti koskien lähiliikennettä. Me keskustassa pidämme tärkeänä lähijunaliikenteen kehittämistä olemassa olevilla ja monin paikoin jo hyvässä kunnossa olevilla radoilla. Toimivalla lähijunaliikenteellä turvataan kasvu ja elinvoima kasvukeskusten ympärillä joka puolella Suomen maakuntia. Mutta nyt meillä on ostokilpailu tulossa, ja sen takia näyttää siltä, että ministeriö on siirtämässä hankinnat 30-luvulle. Kysymys kuuluu, arvoisa ministeri: [Puhemies koputtaa] kuinka voisimme kehittää vaikkapa pilottihankkeena lähiliikennettä suoraan hankintamallilla vielä tällä vuosikymmenellä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

11.27 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Joensuun ja Pieksämäen välisen rataosuuden kunnat sekä alueen maakuntaliitot esittävät liikenne- ja viestintäministeriölle rataosuuden modernisoimista sähköistämällä. Sähköistäminen ratkaisisi teollisuuden tavarakuljetuksen ongelmia ja parantaisi huomattavasti idän ja lännen välistä henkilöliikennettä. Tämä sähköistämisen hanke edistäisi huomattavasti poikittaisliikennettä ja kohottaisi Itä-Suomen elinvoimaa. Kustannuksiltaan osuuden sähköistäminen on vain puolet jo etenevästä Tornio—Kolari-osuuden sähköistämisestä. Sähköistämisen suunnittelu tulisi aloittaa viipymättä. Kysynkin ministeriltä: miten näette tulevaisuuden nimenomaan Varkaus—Pieksämäki—Joensuu-rataosuuden sähköistämisen osalta? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

11.28 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tämä asfaltointi, mitä nyt on tehty, todellakin kestää vertailua aiempiin hallituksiin — siitä iso kiitos, vaikka siinä tarvetta riittää.

Aittakummun tavoin myös ihmettelin sitä eilistä Helsingin Sanomien pääkirjoitusta, jonka mukaan bensiinin hinta on liian alhainen. Siinä ei kyllä ymmärretä sitä, mitä asioita tarvitaan maaseudulla asumiseen, elämiseen ja työssä käymiseen. Se on kyllä ihan jostain muusta maailmasta.

Haluan myös palata tähän STT-kysymykseen: Olin aikoinaan vetämässä tätä Ylen parlamentaarista työryhmää, ja silloin kaupallinen media nimenomaan vahvasti lobbasi sitä, että Ylen pitää tulla mukaan STT:hen, jotta kaupallinen media ja Yle yhdessä pystyvät turvaamaan STT:n. Nyt sitten kaupallinen media on itse Sanoman johdolla luistamassa tästä yhtälöstä, millä tämä olisi pystytty takaamaan. Kun ministeri järjesti tästä asiasta pyöreän pöydän, niin mielelläni kuulisin, onko tähän ratkaisua löytymässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

11.29 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, arvoisa ministeri! Täällä on käytetty erittäin hyviä puheenvuoroja tieverkon korjausvelan kasvun pysäyttämisen välttämättömyydestä. Yhdyn näihin puheenvuoroihin täydestä sydäimestäni.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Arvoisa puhemies! Yksityistiet ovat elintärkeä suomalaisen liikennejärjestelmän osa. Tästä huolimatta tämän hallituksen aikana valtio on vetäytynyt erittäin merkittävällä tavalla yksityisteiden rahoitusvastuistaan. Osassa maata kunnat ovat pystyneet tulemaan täyttämään tätä valtion jättämää aukkoa yksityisteiden rahoituksessa, mutta erittäin monilla suomalaisilla kunnilla tai kaupungeilla ei tähän ikävä kyllä ole taloudellista mahdollisuutta. Tämä on erittäin epätasa-arvoistava kehitys, tämä epätasa-arvoistaa suomalaisia. Suomalaisen liikkumisen kustannukset eriytyvät kovaa vauhtia tämän kehityksen johdosta. Kysynkin nyt ministeriltä: [Puhemies koputtaa] mitä hallitus aikoo tehdä tämän suomalaisten liikkumisen kasvavan epätasa-arvoistumisen pysäyttämiseksi ja korjaamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

11.30 **Mikko Lundén ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. — Vuonna 2018 tehdyn taksiuudistuksen korjaaminen on ollut perussuomalaisen yksi suurimpia tavoitteita jo vuosia. Olemme joutuneet lukemaan viimeisten vuosien aikana surullisista ja järkyttävistä tapahtumista, joita yhdenkään asiakkaan ei pitäisi koskaan joutua kokemaan matkustaessaan taksilla. On selvää, että alalle sopimattomat henkilöt ovat tahranneet taksialan ja rehellisten kuskien mainetta liian monta kertaa ja aivan liian pitkään. Siksi meidän täytyy palauttaa pelisäännöt takaisin, jotta myös asiakkaiden luottamus taksialaan palautuu ja ihmiset uskaltavat tulevaisuudessakin kulkea taksilla. Siksi kysynkin, arvoisa ministeri Ranne: missä vaiheessa taksilain uudistus on, ja milloin voimme odottaa konkreettisia muutoksia alalle? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väättäinen, olkaa hyvä.

11.31 **Tuula Väättäinen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puheenjohtaja, arvoisa ministeri! Itä-Suomi on kokonaisturvallisuuden varmistamisessa keskeinen alue Suomessa. Meille teiden kunto ja ratayhteyksien sujuvuus ja nopeus ovat elinehto niin yrityksille kuin ihmisille, ja oikeastaan koko Suomessa huoltovarmuus ja turvallisuus ovat riippuvaisia sujuvasta ja nopeasta liikkumisesta. Toivon, että te oikeasti ja käytännössä huolehditte siitä, että Itä-Suomessa olisi toiminnan ja elämän edellytykset. Nyt me olemme eläneet epävarmuudessa, ja meidän mieliin hiipii epäluottamus myös valtionjohdon toimiin ja suunnitelmiin, koska ne lupaukset ja puheet, mitä esimerkiksi täällä salissa on ministereidenkin puolesta tullut, eivät näytä ikään kuin muuttuvan todeksi ja käytännön teoiksi. Toivon, että te perehdytte Itä-Suomen tilanteeseen nykyistä tarkemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

11.32 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korjausvelan kasvu on todella yhteinen, iso murheemme, ja se ei ole uusi asia, mutta ei se valitettavasti näytä olevan poistumaankaan päin, kun tätäkin budjettikirjaa ja kehystä tuleville vuosille katsoo. Ja kun siihen todella yhdistää vielä vaikkapa edustaja Viljasen esiin nostaman yksityisteiden tilanteen, niin kyllä tässä haastetta todella riittää. Toivottavasti tähän löytyy yhdessä ratkaisu.

Satakuntalaisena edustajana olen valitettavasti joutunut myös pettymään moneen kertaan, sillä isot kehittämishankkeet tiestöön, väyliin ovat jostain syystä väistäneet tällä kau-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

della meidät. Verrattuna vaikkapa viime kauteen, panostuksia on nyt tehty huomattavasti vähemmän, mutta haluan kuitenkin jostain myös kiittää.

On erittäin hyvä asia, että henkilöjunaliikenne nyt palautetaan Rauma—Kokemäki-välille. Se on erinomainen asia. Haluaisin tiedustella ministeriltä: miten varmistetaan se, että kun liikenne käynnistyy, niin juna pysähtyy myös Eurassa ja Eurajoella, ja liikenne saadaan palvelemaan koko aluetta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

11.33 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin haluan myös kiittää Kolarin radan sähköistyksestä. Se on 20 vuoden edunvalvonnan tulos, ja toivon todella, että se toteutuu.

Rinteen hallitusohjelmaan saatiin kirjattua Laurila—Tornio-radnan sähköistys ja korjaaminen. Siitä puuttui 17 kilometrin pätkä, ja nyt tuo rataosuus on kunnossa, mutta henkilöliikenne puuttuu. Se ei olisi kuin kahden miljoonan euron satsaus, että saataisiin kytkettyä rataverkko niin Ruotsin kuin koko Euroopan rataverkkoon. Nyt kun taloustieteilijät paljon puhuvat, että suomalaiset eivät kuluta, niin toivottavasti sitä kautta sitten pääsisivät ruotsalaiset ja eurooppalaiset Suomeen kuluttamaan omia varojaan. Eli uskon, että se olisi matkailuliikenteellisesti tärkeä. Pienellä panostuksella saataisiin elinvoimaa pohjoisessa Suomessa kasvatettua, ja toivon tosiaan, että rahoitus tähän löytyisi vielä. Kuvetta voitaisiin sen verran valtiovallan taholta kaivaa. Kunnat ovat erittäin sitoutuneita myös omalta osaltaan tähän hankkeeseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

11.34 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! VR:n hallintoneuvostossa keskeinen teema on juna työpaikkana, ja täällä edustaja Hopsu nosti tärkeän asian esille. Se on tämä junakuuluvuus. Se on tietenkin monen eri osatekijän summa, ja VR on muistini mukaan panostanut siihen jo kuusi miljoonaa. Ollaan parannettu junan sisäistä wifi-kuuluvuutta, ja nyt laseroidaan ikkunoita, jolloin nämä signaalit tulevat paremmin läpi.

Mutta, arvoisa ministeri, tähän edelleen sisältyy vähän tämmöinen markkinaehtoinen ongelma, koska näitä tukiasemia yksinkertaisesti pitäisi rakentaa lisää. Ymmärrän, että vähäliikenteisessä — tavallaan meillä on kuitenkin aika vähän matkustajia — Suomessa haluttomuus investoida näihin tukiasioihin on heikko, koska pitäisi sitä takaisinmaksua tulla. Kysynkin ministeriltä: onko tälle ongelmalle mitään tehtävissä, koska nimenomaan Itä-Suomessa yksi junan työpaikkana ja junamatkustamisen ongelma on se, että ei voi tehdä töitä, koska netti katkeaa koko ajan? Jos tässä päästään eteenpäin, niin VR nostaa varmasti markkinaosuuttaan liikenteessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

11.35 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on kyllä tehnyt monia tärkeitä investointeja väyliin myös tuolla Keski-Suomessa, siitä iso kiitos. Kannan pikkuisen kyllä huolta tästä valtatie 4:n Vaajakosken kohdan kehittämisestä, se kun on yksi näistä eurooppalaisen TEN-T-verkon keskeisistä sujuvuushankkeista. Nyt

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

sitä ei tällä vaalikaudella olla toteuttamassa, ja ilmeisesti sieltä EU:n puolelta myöskin siten painetaan päälle, että se pitäisi hoitaa. Mikä on ministerin näkemys sen hankkeen toteuttamiskelpoisuudesta?

Sitten mielelläni kuulin myös hiukan arviota siitä, että nyt hallitus on näitä hankkeita rahoittanut valtion omaisuuden myynneillä ja aikoo niitä ilmeisesti myös niillä rahoittaa ja nyt ovat olleet esillä esimerkiksi tämä Postin listautuminen pörssiin ja myynnit. Onko nyt niille oikea aika, ja onko tämä varmasti oikea tapa rahoittaa nämä hankkeet, kun suhdanteet ovat hyvin liikkuvassa tilassa ja ei voi olla varma siitä, että tämä veronmaksajien omaisuus nyt sitten saadaan parhaalla mahdollisella tavalla käytetyksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

11.36 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Ranteesta on tullut Pohjanmaan maakunnissa valtavasti hyvää palautetta. Monia tiehankkeita on osunut vaalipiiriimme, ja tänä vuonna saimme esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalle kohdistettua 11 miljoonaa kantatie 67:n ja valtatie 19:n Kivisaari—Atria-alueelle, jossa on todellinen vaaran paikka ja jossa on sattunut aivan kuolemaankin johtaneita onnettomuuksia. Edustaja Mäenpää taisi käyttää ministeriä ihan paikan päällä. Kiitos, että kuuntelitte. Eteläpohjalaiset ovat olleet rahoituksesta hyvin iloisia.

Muutoinkin ihan koko Suomen tasolla on huomattavaa, että teitä on päällystetty runsaasti vaikeasta taloustilanteesta huolimatta. Tämän vuoden tavoitehan taisi olla peräti yli 3 000 kilometriä. Nykyinen hallitus todella on autoilijamyönteinen, ja saamme perussuomalaisina olla tyytyväisiä siihen, että meillä on näin toimelias liikenne- ja viestintäministeri. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

11.38 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on tosiaan käytännössä saarivaltio, ja satamien syöttöliikenteen toimivuus on siksi erittäin tärkeää, koska noin 96 prosenttia maamme tavaraviennistä tulee ja lähtee satamien kautta. Tämän rahdin tulee liikkua sitten myös satamista käyttökohteisiin kumipyörillä sekä rautateitse, ja oikeastaan tämä on ihan olennainen osa sitä tuotantoketjua, että ne tosiaan kulkevat vielä konteissa tällä maalla. Länsi-Suomessa on esimerkiksi Satakunnan tieverkon kunto erittäin huono, ja siellä on paljon raskasta liikennettä satamien vuoksi. Esimerkiksi Turku—Rauma—Pori-välillä on paljon haasteita. Myös huonokuntoisia siltoja on erittäin paljon, ja ne voivat muodostua silloin myös pullonkaulaksi. Mikäli vaikka Natoon liittymisen myötä meille tulee raskasta kalustoa enemmän satamien kautta, niin pullonkauloja ovat huonot sillat, silloin tie on käyttökelvoton. Arvoisa ministeri, miten te varmistatte sen, että satamien syöttöliikenne toimii myös tulevaisuudessa ja siten emme menetä sitä tärkeää ulkomaankauppaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

11.39 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin mielenkiinnolla Keski-Suomen kansanedustajien puheenvuoroja, ja edustaja Honkosen puheenvuorosta se löytyi, edustaja Kaarisalon ei — se sana on ”kiitos”. [Petri Honkonen:

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Keskustan rakentava linja!] Voin varmasti sanoa kaikkien keskisuomalaisten kansanedustajien puolesta, että kiitos siitä, että todellakin historiallisella tavalla olemme saaneet kuusi uutta tiehanketta Keski-Suomeen. Se on historiallinen saavutus. On upeaa, että ministeri Ranne on ottanut Keski-Suomen solmukohtat hyvin huomioon niin Nelostiellä kuin Ysitielläkin, ja itse asiassa se, että nyt Vestonmäki siirtyy hieman vuodelle 26, ei haittaa yhtään, koska Joutsan ja Jyväskylän välissä on jo niin paljon näitä korjausmaita, että siellä rupeaa olemaan autoilijakin ihmeissään. Mutta valtava kiitos tästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

11.40 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On mielenkiintoista kuunnella näitä kiitoksia siitä, kuinka eri alueille on hankkeita tullut. Itse ehkä palaan tähän edustaja Eestilän esiin nostamaan itäiseen Suomeen. Meillä on hiukan hiljaisempaa siellä.

Matkapuhelinverkkojen kuuluvuus tietenkin raiteilla mutta myös ihan kotona olisi suotavaa. Itäisessä Suomessa on valitettavasti liian monta kotia, joissa joutuu etsimään paikkaa, missä puhelin kuuluu. Kun tukiasemia ei ole, ei myöskään ole nettiyhteyttä. Tällaisessa tilanteessa, jossa Suomi nyt muun muassa työttömyyden takia on, olisi ihan suotavaa, että jokaisella olisi palvelut hoitaa edes sitä omaa työttömyyttään nettipalveluiden kautta, saatikka pankkipalveluja.

Meillä on siis Suomessa alue, missä ei toimi netti eikä kuulu matkapuhelin. Imatrallakin näitä jopa taajamissa on. Kysynkin siis Eestilän kysymykseen lisäten näistä tukiasemista: kuinka hallitus aikoo varmistaa sen, [Puhemies koputtaa] että itäisessä Suomessakin apua voi puhelimella soittaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

11.41 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä pohjoisen puolesta pitää myöskin yhtyä niihin kiitoksiin. Hallitus ja ministeri ovat kyllä todella hyvin huomioineet tämän muuttuneen geopolittisen tilanteen ja ne huoltovarmuuden tarpeet, mitä meillä tässä maassa on. Hankkeita on siellä hyvin suunnittelussa.

Yhdyn kyllä tuohon edustaja Ojala-Niemelän huoleen siitä, että nyt kun vihdoinkin saatiin se yhteys sinne ikään kuin muuhun Euroopan rataverkkoon kuntoon, niin tämä ostopalveluliikenne pitäisi saada kyllä liikkeelle. Tähän liittyen olette käynnistäneet myöskin selvityksen eurooppalaisen raidelevyden tuomisesta, ja haluaisin tiedustella, missä siinä mennään. Pohjoisessa nähdään kyllä hyvin tärkeänä tässä tilanteessa, että myöskin tätä asiaa aktiivisesti edistetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

11.42 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! Tuosta on hyvä jatkaa, sillä onhan se näin, että se hankeputki täytyy aina saada kuntoon. Ensiksi täytyy suunnitella, ja pohdin sitä, onko käynyt sitten näin, että vaikkapa Itä-Suomessa se suunnittelu on jäänyt vähemmälle ja niitä hankkeita ei ole saatu sen takia sitten liikkeelle.

Meillä Oulussa onneksi on tapahtunut niin, että muun muassa Pohjois-Pohjanmaalla tämä vt 27:n Ylivieskan eteläinen ylikulkusilta saatiin viime keväänä liikkeelle, ja sitten

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Oulu—Kemi: asteittain sitä saadaan kunnostettua. Sitten kun mennään tänne vt neloseen Oulun eteläpuolella, niin kyllähän siellä on sitten Limingasta Pyhäjoelle ja aina Pihtiputaalle asti tehty pitkän aikavälin suunnitelmia ja sitä kautta saatu asiaa eteenpäin.

No, nyt sitten, kun katsotaan tätä 6G-teknologiaa ja sitä, miten saataisiin näitä viestintäyhteyksiä enemmän käyttöön, niin Ouluun tuli valtavan hyvä, hieno Nokian uusi investointi, ja kvanttisuojaattua viestintää siellä suunnitellaan, ja tähän 6G-teknologiaan täytyy panostaa jatkossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

11.43 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan kommentina edustaja Wallenheimolle, että hieman ihmettelen, että ette edellisen keskustelun aikana nostanut millään tavoin esille maakunnan kannalta ihan merkityksellistä valtionosuusuudistusta. Mutta on totta kai erinomaista, että nyt näitä useampia kokoluokaltaan pienempiä hankkeita Keski-Suomeen tulee, siitä ei lainkaan ole kysymys. Tämä on varmasti ollut poliittinen valinta hallituspuolueen edustajalta.

Mutta se iso kysymys koskee todella tätä isoa vt 4:n Vaajakoski-hanketta. Sehän on Keski-Suomen elinvoiman kannalta se kaikista oleellisin ja tärkein hanke, ja huomionarvoista on myös se, että osana eurooppalaista TEN-T-pääväylää sen toteuttamiselta alkaa yksinkertaisesti aika loppua kesken. Kysyisin ministeriltä: mitä mieltä te olette tästä asiasta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

11.44 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Hallitus on ottamassa uudelleen käyttöön romutuspalkkion, ja varmasti romutuspalkkion kustannustehokkuudesta ohjauskeinona voidaan käydä kriittistäkin keskustelua, mutta oikein toteutettuna se on varmaankin ihan kelpo väline autokannan uudistamisessa ja samalla päästöjen vähentämisessä. Nyt hallitus kuitenkin esittää, että palkkion voisi saada jo sellaisesta autosta, joka tuottaa päästöjä 140 grammaa kilometriä kohti. Se on hyvin tavanomainen auto, joka on edelleen täysin riippuvainen fossiilisista tuontipolttoaineista, eikä sellaisiin autoihin siirtymisellä kovin paljon meidän tilannetta Suomessa paranneta, ei huoltovarmuutta eikä riippumattomuutta tuontipolttoaineista. Sen takia kuulisin mielelläni ministerin arviota, voidaanko tätä päästörajaa vielä esityksessä laskea tai vaihtoehtoisesti korvausta tämänkaltaisista hyvin tavanomaisista autoista pienentää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

11.45 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskusteluun on noussut nyt tämä valtion omistajapolitiikka. Tiedustelin ministeriltä, miten tätä kordinoidaan, kun omistajaohjaus kuuluu ministeri Strandille mutta te kuitenkin vastaatte niistä jäljistä, jos siellä tapahtuu jotakin ikävää. Varsinkin Postin osalta on nyt paljon keskusteltu siitä, onko oikea aika myydä, mihin ne rahat käytetään, tuleeko se 100—150 miljoonaa ja käytetäänkö se Turun tunnin junaan vai muihin järjestömyyksiin.

Sitten on tietysti tämä, millä me huolehdimme tämän yleispalveluvelvoitteen jatkossakin. Olette sanoneet, että lakia ei avata, mutta mikä intressi sijoittajilla on huolehtia siitä, että posti tuolla maakunnissa kulkee?

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Myös jakelutuki on sovittu Ylen parlamentaarisessa työryhmässä. Miten se etenee, vai olisiko mahdollista miettiä jotain laajempaa mediatukea vastaamaan tähän murrokseen, joka meillä on nyt käynnissä? Se nyt kuitenkin on niin, että se, mikä parlamentaarisesti on sovittu, pitää — ei vain Ylen leikkausten kohdalla, vaan myöskin niiden panostusten kohdalla, joita on sovittu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

11.46 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä edellä tuli ilmi, tämä riippumaton ja monipuolinen tiedonvälitys on keskeinen asia meidän demokratiassamme, ja nämä uutiset näistä Suomen Tietotoimiston toiminnan epävarmuuksista kertovat siitä, että meidän mediakenttämme elää tällä hetkellä kovassa ristipaineessa tässä murroksessa. Iso tekijä tässä takana ovat nämä digijätit, jotka valtaavat jatkuvasti näkyvyyttä ja mainostuloja kotimaisilta toimijoilta. Taloudellisten seikkojen takia omistajakenttä mediakentällä kapenee ja monen pienemmän toimijan tulevaisuus on hämärän peitossa.

Ja kuten tässä nousi myös edellä esiin, vastuuministeri on keskittynyt jatkuvasti tähän Ylen toiminnan arvioimiseen ja jopa sieltä leikkaamiseen tämän parlamentaarisen sovunkin jälkeen. Kysyisin nyt: jakaako ministeri huolen myös tästä kaupallisen median tilanteesta ja koko mediakentän tulevaisuudesta, ja jos jakaa, niin minkälaisia toimia tilanteen korjaamiseksi pitäisi tehdä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

11.47 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen tietotoimiston, STT:n, tulevaisuus on tosiaan vaakalaudalla, ja sen toiminta on turvattava luotettavan ja riippumattoman tiedonvälityksen jatkuvuuden varmistamiseksi. Kun etsitään ratkaisuja STT:n toiminnalle, on samalla syytä pohtia, olisiko tilaa uudelle FNB:lle eli STT:n ruotsinkieliselle toiminnalle. Suomessa on kaksi kansalliskieltä, mutta tällä hetkellä vain toinen niistä saa tukea koko mediakentän kattavan uutistoimiston muodossa.

STT:n ruotsinkielinen toiminta lakkautettiin jo kauan sitten, ja Suomen ruotsinkielisen mediakentän kehityksestä voidaan ottaa oppia. Kun FNB lakkautettiin, niin alan toimijat perustivat oman tietotoimiston, Svensk Presstjänstin. Se ei kuitenkaan onnistunut, vaan päätyi sekin lakkautettavaksi. Nyt vastaavaa toimintaa ei ole lainkaan. Siksi, kun STT:n tulevaisuus on epävarma, on samalla etsittävä ratkaisuja sekä STT:n turvaamiseksi että ruotsinkielisen vastaavan uutistoiminnan uudelleenkäynnistämiseksi Suomessa.

Ärade talman! Då STT:s framtid är oviss behöver en lösning hittas, och i det sammanhanget behöver vi väcka frågan om att återuppväcka motsvarande verksamhet även på svenska i Finland. Det vore rimligt i ett land med två nationalspråk.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

11.49 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ollut mukava kuunnella tätä keskustelua, kun ministeri Ranne on saanut, aivan tietysti ansaitusti, kii-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

tosta salin molemmilta laidoilta siitä tärkeästä työstä, jota hän ministerinä tekee edistäessään pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukaisia infrastruktuuripanostuksia. On todella tärkeää tietysti, että tässä epävarmassa maailmanajassa, jota elämme, näitä panostuksia priorisoidaan niin, että sotilaallisen liikkuvuuden hankkeet varmistetaan, maamme huoltovarmuuden kannalta tärkeät hankkeet etenevät, ja toisaalta tietysti sitten, että myös logistiikan puolesta ja liikenneinfrastruktuurin puolesta maamme kilpailukyky on kunnossa niin, että myös taloudellinen kivijalka yhteiskunnalle on vahva. Tässä mielessä ei oikeastaan, arvoisa puhemies, muuta kuin kiitoksia ministerille, ja jatkakaa hyvää työtä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

11.50 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tietysti tärkeää, että näitä isoja väylähankkeita on edistetty, ja siitä varmasti ministeri ansaitsee kiitoksen, mutta haluan vielä palauttaa keskustelua sinne omavaraisuuden, huoltovarmuuden ytimeen, sinne haja-asutusalueille ja matalaliikenteisemmille teille.

Sain eilen illalla puhelun Juankosken Muuruveden seudulta eräältä viljelijältä, ja kyllä hän kertoi, että siinä soratiellä, valtion tiellä, on valtavat kuopat ja yksinkertaisesti maa- ja metsätalouden harjoittaminenkin alkaa olla jo hyvin haasteellista. Hän oli ollut ely-keskukseen yhteydessä, ja kerrottiin, että tällä rahalla saadaan tätä aikaiseksi. Jo aiemmin sain viestiä samalta seudulta, sieltä Muuruvedeltä Kivennavan kartanon seudulta, missä on matkailutoimintaa, että heilläkin yritystoiminta alkaa olla jo erittäin vaikeata, kun ihmiset eivät pääse liikkumaan ja tiestö on niin heikossa kunnossa. Oli hyvä asia, että nostettiin tiekarhut ja urakoiden valvonta. Hyvä, jos siihen pystytään puuttumaan, mutta kyllähän tämä on myöskin kiinni rahasta. Ja kun tätä budjettikirjaa nyt katson, niin jos oikein luen, niin perusväylänpidon rahoitus alenee tulevalle vuodelle, [Puhemies koputtaa] ja se tietysti huolestuttaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

11.51 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos, ministeri Ranne, erinomaisesta työstä liikenneturvallisuuden edistämiseksi. — Täällä onkin jo todettu, että Helsingin Sanomat kirjoitti pääkirjoituksessaan eilen, että bensiinin hinta on aivan liian halpa. Itse olen täysin eri mieltä, ja pidän hallituksen polttoaineveron alentamista erittäin viisaana pitkien välimatkojen Suomessa. Suomessa tavarat liikkuvat pääosin kumipyörillä, eli polttoaineveron alentaminen on tärkeää myös yrittäjille ja kilpailukyvyille.

Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeri Ranne on ryhtynyt myös korjaamaan aktiivisesti tieverkkoamme, eli asfalttia on tullut ympäri Suomea. Tämä on erittäin tärkeää, koska teiden korjausvelka on kasvanut vuosien saatossa kestävämmäksi. Tiestön korjausvelan purkamiseen on tähän mennessä osoitettu yhteensä 450 miljoonaa euroa, ja vuodelle 2026 on tulossa lisää. Näillä rahoilla on saatu korjausvelan kasvu pysäytettyä, mutta vielä pitää jatkossakin panostaa teiden kuntoon. Hyvät ja turvalliset liikenneväylät ovat tärkeitä myös huoltovarmuuden kannalta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, seitsemän minuuttia, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

11.52 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Aluksi totean siis tämän määrärahan tarpeen, eli tämä hallitus on itse asiassa niin raiteiden kuin teiden osalta nokittanut edellisen hallituksen. Eli edellinen hallitus pisti teiden kehittämiseen 708 miljoonaa, ja meillä on jo nyt lähes kaksi miljardia koossa. Myös raiteiden, ratahankkeiden osalta tilanne on sama. Me tietenkin toivomme, että tämä taso pysyy. Esimerkiksi se viime kesän 250 miljoonan lisäraha nimenomaan korjausvelan taklaamiseen on se taso, jolla pitäisi pysyä.

Eli nyt kun me Liikenne 12 -suunnitelmaa tässä yhdessä vielä viilaamme loppuun asti, niin siellä on kuitenkin meillä yhteisymmärrys siitä, että perusväylänpitoon, korjausvelkaan pitää nostaa sitä rahoitustasoa, ja tämä on tietenkin sellainen yksi iso asia, jolla päästään yhdessä eteenpäin. Sitten meillä on lisäksi myöskin verotuksen ja rahoituksen kokonaisuudistus, jota juuri tarkastelemme valtiovarainministeriön kanssa, että olisiko siitäkin apuja tähän.

Katsoin tässä näitä tilastoja, ja tosiaan tilanne on se, että viime kesänä huonokuntoisten teiden kilometrimäärän kasvu saatiin pysäytettyä ja nyt tämä kulunutkin kesä on ollut erittäin hyvä. Jos katsoo sitten päällystettyjen teiden kehitystä, niin se on nyt pysynyt, kilometrimäärä, tosiaan samassa, ja edellisellä kaudella se nousu oli aika kovaa. Jotta pääsisimme sinne alemmalle tieverkolle kunnolla kiinni niihin haasteisiin, mitä siellä on, niin meillä pitäisi olla tosiaan se 300 miljoonaa ylimääräistä lisärahaa vuosittain vähintäänkin, tai 250. Ja kaikki me olemme huolissamme siitä alemmasta tieverkosta, mikä on ihan selvää.

Tästä pitkäjänteisyydestä voisi sanoa sillä tavalla, että Väylän laatima investointiohjelma, joka on siis asiantuntijoiden arvioiden perusteella tehty priorisoitu lista, on, kuulkaa, nyt ruksattu. Kaikki tärkeimmät hankkeet ovat nyt lisätalousarvio kolmosen esityksen jälkeen putkessa. Tämä on todella iso asia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Erinomaista!] Eli kun täällä puhutaan siitä, että pidetään kiinni siitä faktapohjaisesta arvioinnista ja esityksistä ja rahoituksesta, niin me todella olemme toimineet näin. [Sinuhe Wallinheimo: Erinomaista!] Tämä on todella kova juttu. Lähdetään vt nelosesta ja vt vitosesta vt ysiin ja vt:ihin 12, 15, 21 ja 25: tämä on valtava määrä isoja hankkeita, jotka ovat siis elintärkeitä. Tässä ei puhuta siltarumpupolitiikasta, tässä puhutaan koko Suomesta. Tämä on erittäin tärkeää.

Sitten satamat oikeastaan nostan yhtenä tärkeänä. Meillä on erittäin hyvä yhteistyö satamayhtiöiden kanssa, ja niin kuin nytkin huomaamme, tiet vievät satamiin. Myöskin tämä uutinen tästä, että E16 on nyt tulossa Rauma—Kotka-väliseksi, tai että tästä pätkästä tulee virallinen Eurooppa-tie, kertoo aika paljon siitä, että kyllä priorisoimme. Ja tietenkin sata-maturvallisuus on meille keskeistä. Viranomaiset tekevät valtavasti yhteistyötä.

Liikenteen kokonaisuuden osalta, kun puhutaan paljon siitä, miksi ei kaikkea voi saada, me painotamme nimenomaan teitä ja raiteita ja tätä infraa, joka kantaa ja vie tonneja — ruokaa, tavaraa — eteenpäin. Tässä tilanteessa, kun täällä paljon puhutaan siitä, että pyöräilyyn ja kävelyyn pitäisi satsata, niin ne tavarat ja tonnit eivät liiku lihasvoimalla sieltä maaseudulta tai tuotantolaitoksilta sinne, mihin tarvitsee, ja sen takia on aivan kriittistä, että me nimenomaan painotamme tätä nykyistä infraa, teitä ja raiteita, erityisesti teitä.

Kevyen liikenteen osalta tietenkin kaikki tietävät, että kyllä me voimme joka tapauksessa käyttää lihaksiamme, vaikka pyörätiet ja kävelytiet eivät olisi ihan priimakunnossa, ja kannustan kaikkia siihen. Tämä on myöskin hyvin paljon asennekysymys.

Toki teemme liikenneturvallisuuden osalta, myöskin kevyen liikenteen väylien osalta, ja ihan siellä Pohjanmaan suunnallakin valitsemme sellaisia yksittäisiä täsmäiskuja, täsmä-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

kohteita, joilla saadaan sitä liikenneturvallisuutta ja erityisesti lasten ja nuorten liikenneturvallisuutta parannettua.

Täällä nostettiin esiin tiekarhut, ja tiekarhujen osalta ja tästä kokonaisuudesta voi oikeastaan todeta sen, että nyt kun aluehallintouudistus edistyy ja käynnistyy, niin Väylävirastollahan on jatkossa entistä tiiviimpi ote siitä, miten elinvoima-alueilla toimitaan, miten kilpailutetaan, ja laadunvalvontaa, laadun tason nostoa ja kehittämistä voidaan tehdä aikaisempaa paremmin. Ely-keskuksia on ollut liikaa, ja nyt tätä määrää vähennetään, ja laatutasoa ja vaikuttavuutta on mahdollista tätä kautta myöskin parantaa.

Oikeastaan jos miettii koko infraa, niin meillähän on lisäksi sotilaalliseen liikkuvuuteen liittyviä isoja, merkittäviä selvityksiä ja yhteistyötä tällä hetkelläkin puolustusministeriön kanssa ja Puolustusvoimien kanssa. Tämähän on tietenkin kokonaisuus, jossa pyritään hankkimaan kaikki mahdolliset rahoitukset sieltä EU:sta. Natosta ei ole saatavilla valtavasti summia, mutta meillä on valmius jo. Meillä on pitkä lista hankkeita, jotka ovat yhteistyössä nimenomaan kansallisen turvallisuuden ja Puolustusvoimien kanssa tehty. Sotilaallinen liikkuvuus on siis sellainen kokonaisuus, jota ei tällä nykyisellä rahoitustasolla pystytä tekemään, vaan se pitää saada siihen päälle, eli tämä on aika selvä tapaus.

Siltaohjelma on käynnissä koko ajan. On selvää myöskin se, että siltoja täytyy korjata. Meillä on viime kesänä, siis nyt tämän loppuneen kesän aikana, 150 siltaa ihan kunnolla korjattu ja parisataa siihen päälle sitten pienempää korjausta. Kyllä satsauksia tehdään.

Ehkä otan vielä tässä, kun on aikaa, tämän STT:n tilanteen. Eli meillähän oli viime perjantaina erittäin hyvä kokoontuminen, jossa kävimme varsin hyvää keskustelua niin yksityisten kuin Ylenkin edustajien kanssa. STT:n tilannehan on itse asiassa vain tällainen yksi esimerkki siitä, että eipäs tuolla alalla nyt kauhean hyvin ole aikoihin mennyt ja muutokset ja murros ovat valtaisia. Se, mitä tämän tapaamisen jälkeen linjattiin, on se, että liikenne- ja viestintäministeriö tekee siis arviopäivitetyt tilannekuvan siitä, minkälaisia koko media-alan kehityssuuntia on olemassa ja millä tavalla niihin me voisimme vaikuttaa liikenne- ja viestintäministeriössä. Ja tietenkin tämä Yle, joka on täällä nostettu esiin: sanoin myöskin siinä vaiheessa, kun totesin, että sieltäkin voisi siirtää rahaa, että tämä on parlamentaarisen työryhmän asia ja tämä ei ole tämän hallituksen käsissä, koska parlamentaarisen työryhmän päätös on olemassa ja siitä pidetään tietysti kiinni. Mutta tässä täytyy katsoa hyvin avoimesti myöskin sitä, että me emme millään tukijärjestelmillä pysty pelastamaan STT:tä, saati markkinaehtoista toimintaa. Me tarvitaan se laaja, monipuolinen, rehellinen media, ei niin, että me supistetaan sitä.

Anteeksi, arvoisa puhemies, vielä pitää sanoa muutama sana Itä-Suomesta: Eli meillähän on siis Itä-Suomen osalta puoli miljardia erilaisia liikennehankkeita jo käynnissä ja käynnistetty, ja olemme sitoutuneet siihen. Tämä koskee myös meidän nettiyhteyksiämme, eli siellä on myöskin hyvin paljon tekeillä, muun muassa TUUTTI-hanke. — Kiitoksia.

Talman Jussi Halla-aho: Tack, ministern. — Debatten och behandlingen av ärendet avbryts.

Plenum avbryts och fortsätter klockan 16.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 12.00.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet klockan 17.00.

Talman Jussi Halla-aho: Nu fortsätter behandlingen av ärende 3 på dagordningen som avbröts tidigare under detta plenum. — Minister Häkkänen, varsågod, fem minuter.

17.00 Puolustusministeri Antti Häkkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti. Valtioneuvoston puolustusselonteon mukaan Suomen tulee varautua laaja-alaiseen vaikuttamiseen, pitkäkestoiseen sotilaalliseen painostukseen ja jopa vuosia kestäväan laajamittaiseen sodankäyntiin kansallisin voimavaroin ja osana Natoa. Tämä edellyttää, että vahvistamme puolustuskykyämme määrätietoisesti tästä päivästä lähtien.

Orpon hallitus panostaa merkittävästi maanpuolustukseen resursseja. Vuoden 2026 talousarvioehdotuksessa puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 6,3 miljardia euroa. Merkittävin avaus talousarviossa on puolustusmateriaalihankintojen tilausvaltuudet. Hallituksen kevään 2025 linjausten mukaisesti Puolustusvoimat käynnistää etupainoisesti Maavoimien 2030-luvun materiaalihankkeita. Tämä uudistus on keskeinen osa Suomen puolustuskyvyn vahvistamista. Maavoimien liikkuvuuden ja tulivoiman parantaminen on välttämätöntä, jotta kykenemme vastaamaan nopeasti muuttuviin uhkiin ja ylläpitämään uskottavaa pelotetta.

Uudistuksen myötä Maavoimien kalustoa modernisoidaan laajasti. Panssaroituja ajoneuvoja, tykistöjärjestelmiä ja viestijärjestelmiä päivitetään vastaamaan nykyaikaisen sodankäynnin vaatimuksia. Tämä ei ole vain tekninen investointi vaan strateginen valinta, joka vahvistaa koko puolustusjärjestelmämme selkärankaa.

Kokonaisuus koostuu kahdesta osasta: neljän miljardin euron valtuus Maavoimien liikkuvuuden kehittämiseen ja kahden miljardin euron valtuus yhteisten asejärjestelmien kehittämiseen, erityisesti ampumatarvikkeiden hankintaan. Näiden maksatus ajoittuu pääosin vuosien 2029 ja 2036 väliselle ajalle.

Puolustusmateriaalihankintoihin kohdennetaan vuodelle 2026 noin 1,5 miljardia euroa. Näillä määrärahoilla rakennetaan uutta suorituskykyä, vastataan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin ja korvataan Ukrainalle luovutettua materiaalia. EU:n rauhanrahas- ton kautta saatu 208 miljoonan euron korvaus kattaa osan Ukrainan tuen kustannuksista.

Puolustusvoimien toimintamenot nousevat 79 miljoonalla eurolla noin 2,6 miljardiin euroon. Lisäys kattaa kustannustason nousun, palkkaustarkistukset ja Nato-jäsenyyden kustannukset. Nato-jäsenyyden kokonaiskustannukset ovat noin 82,5 miljoonaa euroa, josta jäsenmaksuihin on budjetoitu 33 miljoonaa euroa. Suomen puolustuksen yhteensovittaminen osaksi Naton yhteistä puolustusta jatkuu suunnitelmallisesti.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2026 talousarvioehdotus sisältää myös 116 miljoonan euron tilausvaltuuden järjestelmien huoltoon ja varaosahankintoihin. F-35-hankkeen rahoitus on edelleen merkittävä, 1,4 miljardia euroa. Vuoden 2026 valuuttakurssitappioarvio, 80 miljoonaa euroa, katetaan aiemmin myönnettyillä mutta käyttämättömillä määrärahoilla.

Laivue 2020 -hankkeen menot ovat noin 213 miljoonaa euroa. Vahvistamme Merivoimien suorituskyvyn päivittämisen nykyajan vaatimusten ja tulevaisuuden tarpeiden mukaiselle tasolle.

Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen tukemiseen ehdotetaan kymmenen miljoonaa euroa. Tämä rahoitus mahdollistaa veteraaniperinnetyön ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen tukemisen koko maassa. MPK:n koulutustoiminnan tukeminen on erityisen tärkeää

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

kasvavan kansalaiskiinnostuksen ja kustannusten nousun vuoksi. Vapaaehtoisella maanpuolustuksella on merkittävä rooli kokonaisturvallisuuden vahvistamisessa.

Sotilaallisen kriisinhallinnan menoihin esitetään noin 66 miljoonaa euroa. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen painopiste säilyy Libanonin UNIFIL-operaatiossa, ja osallistuminen EUMAM Ukraine -koulutusoperaatioon jatkuu.

Puolustusministeriön hallinnonalan menot ovat 2,5 prosenttia bruttokansantuotteesta vuonna 2026. Hallituksen päätöksen mukaan puolustusmenot nostetaan kolmeen prosenttiin vuoteen 2029 mennessä. Naton 3,5 prosentin tavoitteeseen rakennamme polkua vuoteen 2035 mennessä. Tavoite vaikuttaa kenties kunnianhimoiselta, mutta verrattuna muihin Venäjän rajamaihin lähialueillamme se on siltikin vielä aika maltillinen. Näin on erityisesti siinä valossa, että Suomen vastuulla on yli 1 300 kilometriä Naton Venäjä-rajaa ja satoja kilometrejä Suomenlahden rannikkoa.

Vuoden 2026 tilausvaltuudet ovat askel kohti tätä suurta Nato-tavoitetta. Suuria tilausvaltuuksia on odotettavissa myös tulevaisuuden talousarvioissa. Ratkaisevin tekijä Suomen puolustuskyvyn varmistamisessa on puolustuksen pitkäjänteinen ja riittävä resursointi, ei siis vain kriisin hetkellä vaan jatkuvasti ennakoiden. Haluan painottaa, että näitä panostuksia tarvitaan Suomen puolustamiseksi. Jos meillä ei olisi Naton selkänojaa tukenamme, panostusten tarve olisi merkittävästi suurempi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan kiittää erityisesti vielä valtiovarainministeriötä, erityisesti ministeri Purraa, tiiviistä yhteistyöstä talousarvion valmistelussa. Vuoropuhelua ministereiden ja ministeriöiden kesken on käyty isänmaallisessa hengessä vaikeasta tilanteesta huolimatta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Häkkinen. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

17.07 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy puolustusvaliokunnan puolestakin kiittää hyvistä yhteistyöistä ministeriön kanssa ja ennen kaikkea siitä, että myös oppositio on otettu vahvasti mukaan, erityisesti tässä, että pääministeri on nostanut esille parlamentaarisen selvityksen tarpeen siitä, miten nämä puolustusmäärärahat tullaan tulevaisuudessa rahoittamaan. Merkittäviä miljardipanostuksia, ja siksi olisi hyvä, että tässä salissa löydettäisiin yhteisymmärrys siitä, mistä rahat tullaan ottamaan ja kuinka ne tullaan käyttämään niin, että myös hyvinvointivaltion perusta tulee pysymään kunnossa.

Me tietysti panostamme nyt luonnollisesti merkittävästi kalustoon ja suorituskykyyn, mutta aivan yhtä tärkeää on myös pitää huolta siitä, että muu infrastruktuuri on kunnossa, siitä, että meillä on terveet kasarmit käytössä, ja siitä, että varusmiehet, kun he suorittavat palvelustaan isänmaalle, tulevat saamaan siitä oikeudenmukaisen korvauksen, mitä tulee näiden varusmiesten päivärahojen korottamiseen tai kotiuttamisrahaan. Haluaisinkin kysyä: miten ministeri näkee nämä infrastruktuurihankkeet ja myös sitten varusmiesten taloudellisen tilanteen myös tässä suhteessa, riittääkö meillä myös siihen resursseja käytettäväksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

17.08 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää omalta osaltani puolustusministeriä, että puolustusvaliokunnan ja ministeriön välillä on kyllä avoin puheysteys, ja sitä vaaditaan näinä aikoina. Myös tämän parlamentaarisen yhteistyön puolesta puhun, koska tietysti meillä turvallisuusvaliokuntien jäsenillä on hyvä tilannekuva, mutta jotta budjeteissa sitten pystymme yhdessä tuumin tekemään sen viiden prosentin tavoitteen, niin tarvitaan myös koko tätä salia siihen työhön, ja näinpä olen tämä parlamentaarinen työ on erittäin tärkeää.

Olin kysynyt ministeriltä näistä droneista vielä. Nyt olemme kaikki saaneet seurata huolestuttavasti häirintää, ja dronet ovat tulleet jäädäkseen, ja varmaan Ukrainasta meillä on valtavasti saatavissa oppia. Kuinka näette tämän teknologian kehityksen ja drone-kehityksen Suomessa? Me tarvitsemme niitä myös ehkä puolustukseen, mutta tarvitsemme myös ymmärrystä ja tietoa siitä, mitä kaikkea näillä droneilla voidaan saada aikaiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.09 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. On selvää, että tämä aika vaatii puolustusmenojen merkittävää lisäämistä. Tarvitaan lisää sotilaita, lisää harjoitusta, lisää kalustoa, ja kaikki se maksaa.

Olin kääntänyt huomion myös vähän harmaampaan ja tylsempään asiaan, nimittäin hallintoon, koska tämä kansainvälistynyt puolustus vaatii tietysti paljon myös kansainvälistä yhteistyötä. Näiden hankintojen tekeminen, johtaminen, myös lainsäädäntömuutokset, joille itse näkisin olevan tarvetta — esimerkiksi olen nostanut esiin tämän reservin käytön hyödyntämisen tehostamisen tai reserviläisvanhempien aseman selkeyttämisen —, näihin tarvitaan ihan osaavia virkamiehiä. Olin kysynyt ministeriltä: miltä näyttää, onko meillä nyt riittävästi resursoitu ihan tätä puolustusministeriön työtä sen eteen, että hallinto rullaa ja pysyy mukana tässä panostusten aallossa, joka sinänsä on tosiaan todella tarpeen ja tervetullutta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

17.10 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvä ministeri! Epävarmoina aikoina tällaisen yhtenäisyyden tarve turvallisuuspoliittisessa päätöksenteossa kasvaa, mutta haluan painottaa, että sen ei pidä olla sen keskustelun lähtökohta, vaan tavoite, mihin me aina pyritään. Se vaatii avoimuutta, se vaatii eduskunnan vahvaa tiedonsaantioikeutta turvallisuuspoliittisista kysymyksistä.

Me ollaan löydetty yksimielisyys Ukrainan tukemisen suhteen, vahva yksimielisyys. Meillä on yhteinen käsitys muuttuneesta turvallisuusympäristöstä. Mitä minä oikeastaan toivon, on, että me oltaisiin jatkossa myös hyvin yksimielisiä siitä, että meidän on vähennettävä tiettyjä riskejä sisältäviä riippuvaisuuksia jatkossa, kun esimerkiksi hankintoja tehdään.

Arvoisa puolustusministeri, kysyn teiltä nyt: kun Israel toimii vastoin kansainvälistä oikeutta, vastoin ihmisoikeuksia, niin näettekö te Israelin jatkossa meidän olennaisena kumppanina, mitä tulee puolustusyhteistyöhön ja hankintoihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

17.11 **Riitta Kaarisalo sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos minun puolestani ministerille asian esittelystä. Me todella SDP:ssä arvostamme sitä, että pääministeri Orpo lupasi käynnistää tämän parlamentaarisen työn, ja on tietenkin tärkeää, että tämä työ käynnistyy mahdollisimman pian. Haluan kuitenkin ehkä täsmentää, että nyt on vielä selkeytettävä sitä, miten tämä työ sovitetaan yhteen sen kysymyksen kanssa, miten kasvavat puolustusmenot tulevina vuosina rahoitetaan. Kuten pääministerikin on todennut, nämä sitoumukset eivät sido vain nykyistä vaan myös tulevia hallituksia. Kysyisin ministeriltä: miten te tämän asian näette?

Sitten toinen kysymys tästä ajankohtaisesta tilanteesta: Nämä vakavat ilmatilaloukkaukset ympäri Eurooppaa ovat todella asia, joka koskettaa meitä kaikkia kollektiivisesti, eikä voida poissulkea täysin sitä asiaa, että myös Suomi joutuisi tällaisen hybridihyökkäyksen kohteeksi. Kysyisin ministeriltä: millaista yhteistyötä Nato-maiden kesken tässä tilanteessa tarvitaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.13 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä veteraanien eteen tehdystä työstä ja myös perinnetyön käynnistämisestä. Pidän myönteisenä myös sitä, että Maavoimia nyt lähdetään määrätietoisesti kehittämään ja tehdään näitä tilausvaltuuksia ja tilauksia kotimaiselle puolustusteollisuudelle. Siitä hyötyy koko Eurooppa — ja itse asiassa Natokin. Reservin yläikärajan nosto 65 vuoteen on erittäin tervetullut asia, ja tämä astuu voimaan ensi vuoden alussa.

Kaksi kysymystä, joita — näin toivoisin — voimme yhdessä vielä vauhdittaa:

Toinen on kriisinhallintaveteraanikeskuksen toimeenpano. Veteraanikeskusta on nyt valmisteltu, ja toivon, että voimme sitä yhdessä olla vauhdittamassa.

Toinen kysymys on sitten meillä diabeetikkojen tilanne varusmieskoulutuksen osalta. Heistä monet pystyisivät ja haluaisivat sen suorittaa, ja me olemme hallitusneuvotteluissa edustaja Ronkaisen ja monien kumppaneiden kanssa sopineet, että tämä myös mahdollistetaan. Kysyisin: minkälaisella aikataululla tämä voitaisiin saada voimaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.14 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä esittelystä. — Itä-Suomen tilanne, itärajan tilanne, on kieltämättä erittäin ongelmallinen. Siellä olen ikäni asunut. Valitettavasti me olemme siellä odottaneet kallella kypärin sitä, milloin meidän liikenneväylille tulee rahaa, koska tilanne on kamala. Se on kamala. En lähde sitä enempää suurentelemaan.

Kysyn teiltä: Olette ministerinä tehnyt erinomaista työtä omalla hallinnonalallanne. Nyt puhutaan sotilaallisesta liikkuvuudesta paljon. Onko itärajalle tulossa sotilaallista liikkuvuutta? Tässähän voitaisiin iskeä kaksi kärpästä yhdellä iskulla. Sotilaallista liikkuvuutta voidaan tietenkin edistää. Rautatie, itärata, on huonossa kunnossa. Sitä voitaisiin parantaa. Sama koskee Kuutostietä ja monta muuta tietä. Tässä kaksi asiaa yhdellä iskulla tulisi kuntoon. Kun nyt on luvattu meille Itä-Suomi-paketti ja vaikka mitä, niin tuleeko näistä sotilaallisen liikkuvuuden rahoista Itä-Suomeen jotakin? Jos jotakin rajaa joudutte ehkä ajattelemaan enemmän kuin muita rajoja, veikkaan, että se on itäraja.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

17.15 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää ministeriä hyvästä yhteistyöstä ja työstä, mitä teette maanpuolustuksen eteen. Vaikka valtiontaloutta sopeutetaan, niin maanpuolustuksesta ei tingitä, päinvastoin. Esimerkkinä budjetin suuret tilausvaltuudet ovat erinomainen ratkaisu, joka antaa Puolustusvoimille mahdollisuuden pitkäjänteiseen suunnitteluun ja laajoihin kalustohankintoihin. Tilausvaltuudet antavat Puolustusvoimille varmuutta ja uskottavuutta. Voidaan investoida kalustoa, huolehtia Nato-yhteensopivuudesta ja tehdä ratkaisuja, jotka kantavat pitkälle 2030-luvulle. Samalla tämä linja tukee koko maan huoltovarmuutta ja puolustusta.

Minä haluaisin tässä yhteydessä nostaa esiin kotimaisen puolustusteollisuuden. Suomessa on paljon pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joilla on osaamista ja innovaatioita. Arvoisa ministeri, miten me voitaisiin varmistaa, että nämä kotimaiset toimijat pääsisivät entistä vahvemmin mukaan näihin hankintoihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

17.16 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kun Suomi liittyi Natoon, se ei tehnyt rajoituksia ydinasepolitiikan suhteen, toisin kuin Norja ja Tanska aikoiin. Salliva linja jatkui myös DCA-sopimuksessa.

Suomi on Naton ydinasesuunnitteluryhmän jäsen ja jo osallistunut sotilasliiton ydinsohtaharjoituksiin, joissa Hornet-hävittäjät ovat harjoitelleet ydinasekuljetusten suojaamista. Suomen uusiin F-35-koneisiin on lisättävissä ydinasekyky. Britannia on juuri ilmoittanut hankkivansa vähintään 12 tällaista ydinaselavettia ja palauttavansa ydiniskukyvyn ilmapuoliinsa. Lakenheathin ja Marhamin tukikohdat muunnetaan tähän käyttöön. Etelänaapurimme Viro käy ydinaseista keskustelua Britannian kanssa.

Suomen valtiojohto on antanut lausuntoja, joiden mukaan ydinaseiden sijoittamisen Suomeen tai vähintään kauttakulun tulisi olla mahdollista. Tämä on nyt kielletty ydinenergiailaissa, jonka kokonaisuudistus on tulossa eduskuntaan. Nyt on ilmoitettu, että ydinasekieltoa tarkastellaan erikseen toisen sotilasrjähteitä koskevan lakihankkeen yhteydessä.

Millaisia suunnitelmia hallituksella on: Aikooko hallitus sallia ydinaseet Suomessa, ja minkälaisia keskusteluja Nato-liittolaisten, Yhdysvaltojen ja Britannian, kanssa on aiheesta käyty? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

17.18 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, årade talman! Elåmme vaikeassa turvallisuustilanteessa, ja tiedåmme, ettå rajanaapuri Venåjå jatkaa brutaalial hyökkåyssotaansa Ukrainassa. Siksi on vålttåmåtõtõtå, ettå puolustusmääråråhoja korotetaan merkittåvåsti. Tåsså yhteydesså on erittåin hienoa, ettå tåsså salissa on laaja yhteisymmårrys tåstå asiasta. Kun åskeinen kyselytunti oli aika kårjekås, niin on åårimmåsien arvokasta, ettå puolustukseen liittyvisså kysymyksisså meillå on laaja yhteisymmårrys, ja iso kiitos tåsså asiassa oppositiolle voimakkaasta tuesta hallituksen ja puolustusministerin työlle.

Olisin kysynyt ministeri Håkkåseltå sitå, ettå kun olemme nyt olleet muutaman vuoden Naton jåsenenå, niin pohjoismaisen yhteistyön merkitys on entistå tårkeåmpi. Voisitteko

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

vähän kertoa, mitä kehittämisen mahdollisuuksia vielä näkisitte ja mitä potentiaalia meillä on vielä käyttämättä yhteistyön saralla? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

17.19 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän myös ministeriä asian esittelystä ja hyvästä yhteistyöstä. Hallitus esittää kuuden miljardin euron uusia tilausvaltuuksia puolustusmateriaalihankintoihin. Se on mittaluokaltaan poikkeuksellinen panostus ja Suomen turvallisuuden näkökulmasta täysin ymmärrettävää. Myös SDP pitää tärkeänä, että Suomi etenee kohti Naton puolustusmenotavoitetta.

Kysyisin kuitenkin ministeriltä: eihän huomio keskity liikaa materiaaliin? Puolustuksen uskottavuus ei rakennu pelkästään kalustolla vaan myös sillä, kuinka kohtelemme varusmiehiä, henkilöstöä ja vapaaehtoisia. SDP esittää, että harkitaan kohdennuksia myös terveiden kasarmien rakentamiseen, varusmiesten päivärahojen nostamiseen ja kotiuttamisrahan vahvistamiseen. Myöskään Puolustusvoimien henkilöstömäärärahojen lisäys ei saa unohtua. Nämäkin ovat tärkeä osa puolustuksen suorituskykyä.

Vielä: Vapaaehtoisen maanpuolustusyhdistyksen rahoitusta ei tule näivettää. SDP pitää tärkeänä, että MPK:n toimintaedellytyksistä huolehditaan etenkin tässä tilanteessa, kun turvallisuustilanne on muuttunut pysyvästi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.20 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olemme tehneet eduskunnassa sangen suurella yhteisymmärryksellä tärkeitä päätöksiä: Natoa, DCA:ta, JEFiä ja niin poispäin. Ilmavoimien, Merivoimien investoinnit ovat pitkällä, ja Maavoimille käytännössä nyt on annettu tilausvaltuuksia, ja tässä tilanteessa näin on syytä menetellä.

Kiitän myös siitä hyvästä ilmapiiristä, mikä vallitsee esimerkiksi meillä puolustusvaliokunnassa. Ministeri on valiokunnan käytettävissä aina, lyhyelläkin varoitusaajalla, ja kiitän myös presidenttiä siitä, että hän haluaa pitää tiiviisti yhteyttä puolustusvaliokuntaan. Oletan ja uskon, että se on tärkeää paitsi presidentille, se on äärimmäisen arvokasta myös valiokunnalle.

Ministerille esitän kysymyksen drooneista ja siitä, minkälaisia mahdollisuuksia meillä on ottaa oppia ja tehdä yhteistyötä Ukrainan kanssa, koska heillä on nyt Euroopassa parasta osaamista tältä alalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

17.21 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minäkin aloitan kiitoksilla menneestä, mutta lupaan johdattaa myös vuoteen 2026: Kiitän siitä, että tämän vuoden aikana tuli kiinteistökauppojen kiello hyökkäyssotaa käyvien kansalaisten osalta. Mutta kuten silloin käsittelyssä totesimme, asunto-osake- ja kiinteistöosakeyhtiöt eivät kaupan rajoitusten piiriin kuulu. Huoleni vahvistui, kun yritin olla yhteydessä viranomaisiin, joilla olisi koottu tietoa siitä, minkä verran meillä on venäläisten omistuksessa olevia osakehuoneistoja tai kiinteistöosakeyhtiöitä, ja totesin, että meillä ei olekaan viranomaisia, joilla olisi koottu tietoa. He kaikki olettivat, että jollain muulla aina olisi, ja pallottelivat sitä. Tämä oli vähän kuin paluu vuoteen 2000, ja sen vuoksi mielestäni nyt on kiire koota

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

viranomaistaho, joka tätä tietoa kerää, ja kysyn: kun meillä on myöskin laki yritysostojen valvonnasta, [Puhemies koputtaa] niin onko valmisteilla kiinteistöasakeyhtiöihin rajoituksia myöskin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

17.23 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokonais-turvallisuudessahan on kysymys paljon muustakin kuin vain puolustuksellisesta kyvyk- kyydestä. Siinä on myös kysymys siitä, että itäisessä Suomessa itärajalla on elinvoimaa. Siellä voi asua, elää ja yrittää ja on niitä silmäpareja katsomaan, että mitä siellä oikein ta- pahtuu. Siinä on myös kysymys suomalaisesta identiteetistä, siitä, mistä me ollaan kotoi- sin, mikä meitä yhdistää, miten arvokkaaksi me tämän maan koemme ja missä kunnossa me olemme fyysisesti.

Hallitus on leikannut ja leikkaa tosi rajusti sosiaali- ja terveystalouden, sosiaaliturvas- ta, koulutuksesta ja kulttuurista, muun muassa. 31 000 lasta hallituksen päätöksillä joutuu köyhyyteen. Ollaan tietenkin tukemassa kaikkia näitä puolustukseen liittyviä satsauksia, mutta erityisesti tämän takia näistä satsauksista on myös todella iso vastuu, [Puhemies ko- puttaa] että tehdään mahdollisimman kustannustehokkaita ja hyviä ratkaisuja sen suhteen. Millä tavalla tämä varmistetaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.24 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää minis- teriä hyvästä yhteistyöstä valiokunnan kanssa. Kuitenkin kun puhutaan tästä budjetista, niin on hienoa, että nostitte esiin, mitä kaikkea me teemme sillä rahalla, ettei puhuttu pel- kistä numeroista, vaan siellä nousi esille Maavoimien liikkuvuuden parantaminen, neljä miljardia euroa. Sillä tehdään kaikenlaisia parannuksia yksittäiselle taistelijalle ja joukol- le. Taistelupanssarivaunuihin tehdään elinjaksopäivitys ja sotilaiden varustusta paranne- taan. Israelista hankitaan Daavidin linko. Siihen Israelin kanssa tehtävään yhteistyöhön täällä viitattiin, ja se on erittäin tärkeää.

Nyt kun sotilaspuolen menoja kasvatetaan siihen viiteen prosenttiin, niin pari asiaa: En- tisenä rauhanturvaajana haluan kiittää siitä, että on viety tätä kriisinhallintaveteraanien ve- teraanikeskusta eteenpäin. Sitten entisenä urheiluseuran puheenjohtajana kysyn: [Puhe- mies koputtaa] minkälainen mahdollisuus Puolustusvoimilla olisi ottaa hiukan suurempaa roolia tästä liikunta-aliupseerien palkkaamisesta eri yksiköihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

17.25 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tär- keää, että kun oman maamme puolustus ja turvallisuus ovat kyseessä, niin meillä on täällä laaja yhteisymmärrys tehdä asiat oikein tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa. Myös SDP on kiitollinen siitä, että yhteistyön käteen tartuttiin ja pääministerin ilmoituksessa esitettiin parlamentaarisen työn käynnistämistä. Odotamme vielä sitä, miten sitä voi linkata näihin budjettikysymyksiin ja Naton tuleviin tarpeisiin.

Sitten myös droonimuurialoitteelle on tullut vihreää valoa EU-rahoituksen osalta, ja Suomessakin sellaista droonistrategiaa on tehty. Siitä kaksi kysymystä:

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Toinen on: onko osaamiskartoitus tehty? Osaamista on paljon Puolustusvoimien ulkopuolella. Maanmittaustoiminnassa tai suomalaisessa tv- ja elokuvatuotannossa droonit ovat arkipäivää, ja meillä on osaamista — muutenkin hyvä esimerkki, kun investoimme paljon turvallisuuteen. Miten se hyödyttäisi meitä muuten kasvun aloilla?

Ja toinen kysymys on komission esitys tästä SAFE-välineestä — se esittäisi, että jos Suomi hakisi, niin voisimme saada miljardin. Summa on kovin vaatimaton rajamme pituuteen nähden, koska Puola olisi saamassa 43 miljardia, Ranska, Romania ja Unkari 16 miljardia, Italia 14 ja Virokin kaksi miljardia. [Puhemies koputtaa] Oletteko hakemassa tuota SAFE-lainaa, ja kuinka paljon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.27 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Heinonen nosti nuo veteraaniasiat, ja täytyy itsekkin yhtyä kiitoksiin, että sekä vielä jäljellä olevien veteraanien asioihin että myöskin perinnön vaalimiseen panostetaan. Minulla oli tällä viikolla mahdollisuus juhlistaa oman isoisäni, rintamaveteraanin, 100-vuotissyntymäpäiviä, ja se tietysti muistuttaa aina siitä, että ehkä keskustelut aina alleviivaavat sitä, että jos haluat rauhaa, niin varaudu sotaan, ja siitähän me tässä viime kädessä nytkin keskustellemme.

Kysyisin vielä sellaista asiaa, että tietysti kun Euroopan varustautuminen on tässä tietynlainen välttämättömyys ja Suomessa on tätä puolustusteknologiaosaamista, niin on paljon puhetta siitä, että meidän pitää luoda tänne itse tavallaan yhdessä Puolustusvoimien kanssa vähän vauhdikkaampi ekosysteemi, jolla on erilaisia keksintöjä, innovaatioita tai uutta teknologiaa, nopeammin käyttöön, ja sitten toisaalta taas viesti on ollut se, että jotta suomalaisten yritysten vienti vetää tällä saralla ja sitten Euroopassa muualla, niin tarvitaan hallinnoltakin, käytännössä hallitukselta, myös oma selkänoja, tällainen government-to-government-ajattelu, siihen mukaan. Molempien eteen käsittääkseni jotain ollaan tekemässä, mutta ehkä kuulisin tästä mielelläni tilannekuvaa. [Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

17.28 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten me kaikki tiedämme, niin nykyinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne vaatii Euroopalta entistä vahvempaa yhtenäisyyttä, ja Suomen täytyy olla omalta osaltaan mukana sitä rakentamassa. Suomen ja suomalaisten turvallisuus on tässä salissa jaettu yhteinen arvo, ja se on ensiarvoisen tärkeää. Suomi on pitänyt huolta omasta puolustuksestaan, ja niin tulee olla jatkosakin. Esimerkiksi nyt, kun tarvitaan investointeja Maavoimien uudistamiseen, niihin on tässä budjetissa panostettu. Tärkeää on myös, että vankkumaton tuki Ukrainalle jatkuu, ja siihen onneksi Suomi omalta osaltaan myöskin panostaa.

Arvoisa puhemies! Lisäksi kansainvälinen monenkeskinen järjestelmä ja siitä kiinni pitäminen on myös Suomen turvallisuuden etu. Irtautumalla Ottawan sopimuksesta me olemme nyt heikentämässä tätä meille tärkeää järjestelmää, ja siinä Suomi tekee mielestäni virheen. Mutta kun tämä päätös nyt on kuitenkin tehty, niin kysyisin ministeriltä: kun miinoja ollaan ottamassa käyttöön jo tulevan tammikuun aikana, niin miten Suomi aikoo tulevaisuudessa huomioida miinojen käytössään humanitaarisen oikeuden ja CCW-sopimuksen noudattamisen?

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

17.29 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mietin tässä pitkään, kommentoinko edustaja Yrttiahon puheenvuoroa, mitä tulee ydinaseisiin. Ydinaseet ovat kauhistuttavia aseita. Maailma olisi paljon parempi paikka, jos niitä ei olisi olemassa, ja siksi aikanaan, kun ydinenergialakia tehtiin, haluttiin luoda sellaiset mekanismit, että Neuvostoliitolle ei vahingossakaan olisi mahdollista tuoda niitä ydinaseita tänne Suomeen.

Nyt me olemme liittyneet Natoon juuri siitä syystä, että siellä on viime kädessä ydinasesateenvarjo Venäjän uhkaa vastaan. Me olemme nähneet, että Venäjä ei kunnioita kansainvälistä oikeutta. He hyökkäilevät naapurimaihinsa. Heillä ei näytä olevan tällä hetkellä mitään muita pidäkkeitä levittää imperiumiaan kuin se, mikä Euroopassa on, eli Nato ja sitä kautta myös transatlanttinen yhteistyö. Siinä mielessä itsekin tietysti toivon, että käydään aktiivista yhteiskunnallista keskustelua nimenomaan siitä, mitenkä Suomi tulee suhtautumaan tähän ydinasesateenvarjoon ja miten me tulemme olemaan siinä mukana. Itse tietysti pidän sitä hyvänä, että Suomi kun nyt Naton jäsenenä on, se on mukana myös tässä ydinaseiden suunnittelutyöryhmässä, [Puhemies koputtaa] sillä kyllä ainakin minä itse haluaisin olla mukana niissä pöydissä, [Puhemies koputtaa] joissa ydinaseista keskustellaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.31 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Turvallisuustilanteemme on jännitteinen. Itänaapurin arvaamaton käytös ei ole antanut meille pelivaraa siirtää puolustukseen panostamista jollekin toiselle vuodelle. Se pitää tehdä nyt. Hallitus on valinnut vahvistaa kansallista puolustustamme, sovittaa sen osaksi Naton yhteistä pelotetta ja kehittää puolustuskykyä kaikissa toimintaympäristöissä maalla, merellä ja ilmassa.

Uudet tilausvaltuudet mahdollistavat Maavoimien, Merivoimien ja Ilmavoimien suorituskkyjen kehittämisen. Tässä puhuttiinkin Daavidin lingosta ja kysyttiin siitä. Me tarvitaan — kyllä, me tarvitaan — maailman paras ilmatorjuntajärjestelmä, ja sen kaikista tärkein ominaisuus on se, että sillä pitää voittaa vihollisen ilmavoimat. Juuri sitä tarvitsemme pitääksemme Suomen turvallisena kotimaana meille jokaiselle.

Tämä hallitus ei tingi suomalaisten turvallisuudesta, [Puhemies koputtaa] ja sellaista on turhaa kenenkään väittää. Me tiedämme, että turvallisuus maksaa, [Puhemies koputtaa] mutta sen puute maksaa vielä enemmän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.32 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, arvoisa ministeri! Kaksi kiitosta ja kaksi kysymystä:

Alkuun kiitos siitä, että pidätte meidät myöskin ulkoasiainvaliokunnan jäseninä ajan tasalla näissä puolustuspoliittisissa asioissa. Toinen kiitos siitä, että reservin ikäraja nostetaan sinne 65 vuoteen. Se saa valtavasti innostusta niiltä henkilöiltä, jotka ovat siinä lähellä 60 vuoden ikää, koska se antaa vielä yhden ylennysmahdollisuuden lisää aktiivisen toimen lisäksi.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Kysymyksenä: Hämeenmaa ja Uusimaa vanhenevat, koska meillä korvetit ovat käytössä, ja myös Hornetit, joiden lentotunnit lähestyvät täysivuosisimäärää. Milloinka meillä on ensimmäiset F-kolmevitokset käytössä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.33 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa vallitsee vahva yksituumaisuus siitä, että taloudellisestikin vaikeina aikoina, niin kuin nyt, puolustukseen on kuitenkin satsattava, ja se on todella hyvä. Samalla on niitä äänenpainoja, jotka kysyvät, niin kuin aikoinaan kysyttiin vaikkapa 90-luvunkin lamassa, kun ostettiin Horneteja, että miksei niitä rahoja laiteta vaikka vanhainkoteihin. Silloinhan todettiin, että heti laitetaan niihin vanhainkoteihin, kun vanhainkodit nousevat kymmenen kilometrin korkeuteen ja ampuvat takaisin. Se vain kuvasti juuri sitä, että tiukoissakin taloudellisissa tilanteissa meidän on pidettävä kiinni siitä, mikä on kaikista tärkeintä, ja se on suomalaisten turvallisuus.

Ainakin itseäni kiinnostaa nyt se, että kun tulevana vuosina miljardiluokassa tuleamme puolustukseen panostamaan, niin millä tavalla nämä panostukset myös palautuvat kansantalouteen. Ja kun tiedän, että tässä on erilaista pohdintaa ollut käynnissä, niin kysyisin ministeriltä, että millä tavalla me pystymme näitä panostuksia hyödyntämään siten, että kotimainen teollisuus myös tästä nousee ja sitä kautta yhä useampi euro, jonka me panostamme puolustukseen, itse asiassa palautuu takaisin ja kasvattaa meidän kansantalouttamme, koska tämä on erittäin tärkeä asia tulevana vuosina, kun me tätä rahaa käytämme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

17.34 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei ole itsestäänselvyys. Siksi hallitus on linjannut oikein: puolustuksesta ei leikata. Vuoden 2026 budjetti vahvistaa Puolustusvoimien liikkuvuutta, tiedustelua ja ilmapuolustusta, sijoitusta, joka turvaa suomalaisia koteja. Ja muistetaan: Suomi on tukenut Ukrainaa lähes neljällä miljardilla eurolla. Se on apua sinne, mutta samalla turvaa myös meille. Turvallisuus maksaa, mutta sen puute maksaisi vielä enemmän.

Kysyisin ministeriltä: Kun teemme puolustushankintoja, on tärkeää, että mahdollisimman moni kotimainen yritys pääsisi mukaan näihin hankintoihin, sillä kiinnostus on siellä nyt todella kovaa. Tämä vahvistaisi huoltovarmuutta ja tukee myös suomalaista työllisyyttä. Miten hallitus aikoo varmistaa, [Puhemies koputtaa] että kotimaisen puolustusteollisuuden osaaminen ja potentiaali hyödynnetään täysimääräisesti tulevissa hankinnoissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

17.35 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerikin Itä-Suomesta tulevana ihmisenä tietää varmasti sen, että itäisen Suomen elinvoima on koko Suomen turvallisuuskysymys, ja varmaan kaikki tämän asian allekirjoittavat. Nyt kuitenkin tällä kaudella siirrettiin sinänsä hyvään tarkoitukseen, yhteiseen kassaan, tähän ReArmiin, meidän nykyisiä aluekehittämisrahoja, mitkä on tarkoitettu maakuntien kehittämiseen. Nyt kysyisinkin ministeriltä: kun meillä kuitenkin on maakuntia, missä ei ole sellaisia hankkeita, mitä voitaisiin käyttää tähän rahaan, eli esimerkiksi sotilaallista liikku-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

vuotta ei voida edistää tai ei ole tällaisia teollisia yrityksiä, mitkä tekevät kaksikäyttötuotteita, niin kuinka nyt sitten korvataan näille alueille se aluekehittämistä, koska sillä luodaan nimenomaan sitä elinvoimaa sille alueelle, että koko Suomi olisi elinvoimainen, myös itäinen Suomi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.36 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan itsekin ensi alkuun kiittää ministeriä yhteistyöstä valiokunnan kanssa, se on ollut erinomaista, ja myöskin koko valiokuntaa jälleen kerran ja eduskuntaa siitä, että tämä asia yhdistää lähes kaikkia meitä. Suomen itsenäisyys on kaikkein tärkein asia, ja sitä ei pidä missään oloissa vaarantaa omilla päätöksillä.

Puolustusteollisuus on täällä noussut usean edustajan puheissa esiin, muun muassa edustaja Ronkainen nosti tämän esiin, ja jatkan vähän siitä. Kun tapaa suomalaisia puolustusalan yrityksiä ja etenkin pieniä yrityksiä, heillä on huipputuotteita vietävänä maailmalle, ja kun he esittelevät niitä maailmalla, niin paperilla se tuote saattaa olla paras vaihtoehto, mikä se voisi olla jollekin maalle. Mutta sitten siellä kysytään, onko tätä tuotetta tilannut Suomen puolustusvoimat, ja jos ei ole, niin valitettavasti siinä käy niin, että se tuote ei tule valituksi, ja se on sinänsä ihan ymmärrettävää. Kysyisin: millä tavalla me voidaan edistää sitä, että Puolustusvoimat yhä paremmin yhteistyössä näiden pientenkin puolustusteollisuusalan toimijoiden kanssa edistäisi tätä vientiä, että me saataisiin tästä alasta myös semmoinen tulevaisuuden kasvuveturi Suomen talouteen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.38 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainasta olemme saaneet paljon uutta oppia sodankäyntiin liittyen. Yksi ehkä yllättäväkin oppi on ollut se, miten luontoa voidaan hyödyntää maanpuolustuksessa. Esimerkiksi tiheät metsät ovat Ukrainassa suojanneet ilmatähtäykseltä ja -iskuilta, tarjonneet linnoitusmateriaalia ja, mikä tärkeintä, mahdollistaneet vihollisen pysäyttämisen sekä kuluttamisen. Erityisen hyvän suojan tuovat luonnontilaiset metsät, kun taas talousmetsät avohakkuineen ja ajourineen helpottavat vihollisen työtä. Niin ikään olemme nähneet konkreettisesti, kuinka tankkien ja muiden raskaiden sotilasajoneuvojen matka pysähtyy upottavaan maahan, kuten soiden ja kosteikkojen tullessa eteen.

Arvoisa ministeri, silloin kun voimme löytää sellaisia käytänteitä, joilla ratkaisemme samanaikaisesti useita ongelmia, niihin kannattaa tarttua. Meillä itärajalla on tähän hyvä mahdollisuus. Suojelemalla raja-alueen vanhat metsät ja ennallistamalla kuivatettuja suoalueita voimme vahvistaa sekä maanpuolustusta, luonnon monimuotoisuutta että ilmastotyötä. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: onko puolustusministeriössä jo tartuttu tähän mahdollisuuteen rakentaa droonimuurin lisäksi vihreä muuri rajallemme itsenäisyytemme, luonnon ja ilmaston suojaksi? [Hannu Hoskonen: Metaania lisää ilmakehään, niinkö?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

17.39 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nostan osaltani vielä esille tämän kriisinhallintaveteraanikeskushankkeen, joka nyt viimein tosiaan on

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

alkanut nytkähdellä eteenpäin. Tätä varmasti puolustusvaliokunnassa kaikki tervehdimme ilolla, sillä olemme siitä muistutelleet jo hyvän tovin ja on tullut selväksi, että ministeri ja myös ministeriö ovat tätä sitoutuneet edistämään. Olisin oikeastaan kysynyt sen osalta: miten ministeri näkee sen, että tämän hankkeen koordinointi ikään kuin keskitettäisiin selkeästi yhden ministeriön alle sen sijaan, että sitä yritetään useamman eri ministeriön välillä yhteistyöllä rakentaa, kun se on vähän ongelmallisena välillä näyttäytynyt?

Sitten toinen koskee tätä vapaaehtoisen maanpuolustuskoulun tilannetta: toivon, että olen ymmärtänyt väärin, että sen rahoitus jälleen pienenee, mutta mikä on ministerin näkemys siitä, [Puhemies koputtaa] millä tavalla toimintaedellytykset turvataan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.40 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut hienoa kuunnella tätä varsin yksituumaista keskustelua puolustusmäärärahojen käsittelystä täällä budjettikäsittelyn yhteydessä. On todella totta, että ne sitoumukset, joita yhdessä liittolaisemme kanssa olemme tehneet puolustuksemme vahvistamiseksi, johtavat siihen, että vuosikymmenen loppua kohti tultaessa joka kymmenes valtion käyttämä euro käytetään sotilaalliseen maanpuolustukseen. Se on tietysti perusteltua, koska puolustus on se peruskallio, jonka päälle sitten yhteiskunnassa kaikkea muuta hyvää voidaan rakentaa, mutta siksi on todella perusteltua tietysti, että raha vastuullisesti käytetään.

Varmasti, kun puolustusvaliokuntakin tästä asiasta valtiovarainvaliokunnalle lausuu, niin tietysti tarkasti perehdymme siihen, että onhan puolustushallinnolla jo nyt käytettävissään ne tarvittavat työkalut ja rahoitus siihen, että esimerkiksi sotilaiden rekrytoinnit voidaan tehdä niin, että jatkossa pystytään varusmieskoulutusta ja naisten vapaaehtoista koulutusta ja reserviharjoituksia lisäämään [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta puolustusta vahvistamaan sen maanpuolustustahdon vahvistamisella, [Puhemies koputtaa] joka on se tärkein asejärjestelmä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.42 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen puolustusbudjetti ensi vuodelle osoittaa, että hallitus suhtautuu turvallisuuteen vakavasti ja vastuullisesti. Kiitos myös oppositiolle ja koko eduskunnalle yhtenäisyydestä isänmaan puolustukseen suhtautumisessa.

Suomi on hyväksynyt Naton kanssa suunnitelmat sijoittaa FLF-joukkoja Lappiin, Rovaniemelle ja Sodankylään. Lapissa järjestetään myös useita suuria sotilasharjoituksia. Kysynkin, arvoisa puolustusministeri Häkkänen, miten näette military mobility -hankkeiden etenemisen ja voisiko EU:n itäiselle Suomelle osoitettavaa mahdollista rahaa käyttää myös esimerkiksi infran parantamiseen? Meillä pohjoisessa on hyvin vähän teitä itä—länsi-suunnassa, ja eräs Naton komentaja sanoikin kartan käteen saadessaan, että hän ei näe täällä niitä teitä, missä ne ovat. Kyllä ne siellä olivat, mutta niitä on hyvin vähän.

Olen huolissani erityisesti huoltovarmuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden näkökulmasta Inarin ja Kittilän välisen Pokantien kunnosta. Se on hengenvaarallinen. [Puhemies koputtaa] Onko näkymää siitä, miten saisimme tämän Puolustusvoimien ja huoltovarmuuden kannalta kriittisen yhteyden kuntoon?

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

17.43 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainan sota on osoittanut meille, miten nopeasti sodankäynnin teknologia kehittyy. Droonien merkitys on kasvanut ratkaisevasti, ja samalla niiden torjunta on noussut yhdeksi kiireellisimmistä sotilaallisista suorituskyvyistä. Puolustusvoimain komentaja totesi aivan oikein, että halpojen droonien uhkaan ei voida vastata kalliilla asejärjestelmillä ja että tämä epätasapaino täytyy korjata nopeasti. SDP tukee droonimuriin liittyvän torjuntakyvyn ripeää kehittämistä.

Tässä yhteydessä on tärkeää tarkastella mahdollisuuksia hyödyntää EU-tason tukea. EU:n SAFE-väline tarjoaa konkreettista rahoitusta yhteisiin puolustushankkeisiin, ja alustavien arvioiden mukaan Suomella olisi mahdollisuus saada jopa miljardin euron edestä tätä tukea. Tämänkaltaisessa tilanteessa viivyttely ei ole viisautta, ja kysynkin ministeriltä: onko aikomus hakea tätä EU-tukea?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.44 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua suomalaisesta puolustusteollisuudesta, ja voin itse sanoa, että olen muutamaani tilaisuuksiin saanut osallistua puolustusministeri Antti Häkkäsen kanssa, hänen pyöreiin pöytiinsä puolustusteollisuuden kanssa, ja kyllä meillä erittäin hyvää keskustelua käydään tällä hetkellä, ja yhteistyö toimii alan sisällä mielestäni varsin hyvin. Meillä on Nammo, meillä on Sako, Patria, C.P.E. Production, mutta myös, niin kuin Bergbom nosti esille, lukuisa joukko pieniä innovatiivisia uusia toimijoita, ja on tärkeää, että me löydämme heille myös keinoja päästä mukaan tähän. Silloin esille nousee esimerkiksi Riihimäellä toimiva DEFINE, joka on paikka nostaa uusia innovaatioita esille.

Kaksi asiaa, joihin itse näissä yrityksissä vierailleena usein törmään: järjestelmäkeskuksen resurssit, se, ovatko ne riittävät näitä kilpailutuksia tekemään, ja toinen on sitten pitkään odotettu G2G-lainsäädäntö, jonka valmistelu myös toivottavasti tässä saadaan vielä etenemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontu, olkaa hyvä.

17.45 Mauri Kontu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse tulen tuolta Uudenkaupungista, jossa Valmet Automotive juuri eilen antoi surullisen uutisen mittavista muutosneuvotteluista. On syytä muistaa, että kyseinen yritys on yli 50 vuoden ajan ollut teollisuuden mallioppilas tuoden jatkuvasti uutta osaamista koko Suomen teollisuuteen. Mutta autoteollisuuden syklisyys on nyt valitettavasti tällä hetkellä hyvin negatiivinen. Siksi kysyn: onko tässä puolustusteollisuuden pääkohdassa selvitetty jo aikaisemmin, että tämän Uudenkaupungin autotehtaan osaamista voitaisiin hyödyntää myös puolustusajoneuvojen valmistuksessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

17.46 **Jorma Piisinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousarviokirjassa todetaan seuraavaa: ”Puolustuksen kehittämisessä on varauduttava myös Ukrainassa käynnissä olevan sodan kaltaiseen laajaan, pitkäkestoiseen ja moniulotteiseen kriisiin.”

Arvoisa puhemies! Reservin osaaminen on keskeinen osa Suomen puolustuskäytännön, ja sitä ylläpidetään kertausharjoituksissa. Talousarviokirjan mukainen tavoite on harjoittaa vuosittain 8,9 prosenttia sijoitetusta reservistä. Kun on tarkoitus varautua ja kouluttaa Ukrainan sodan kaltaiseen kriisiin, kestää nykytahdilla jopa yli kymmenen vuotta saada sijoitettu reservi koulutettua uusien oppien mukaisesti. Arvoisa puolustusministeri, ovatko kertausharjoitusmäärät mielestänne riittävällä tasolla huomioiden tämänhetkinen päivitystarve joukkojen koulutukselle ja geopoliittinen tilanteemme?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

17.47 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustushankkeissa puhutaan isoista summista, ja näiden hankkeiden aikajänne on usein hyvin vaikeasti hahmotettavissa. Siksi tämä parlamentaarinen sopu, ymmärrys siitä, mistä näitä rahoja milloinkin hankitaan, on tärkeä, ja siitä on keskusteltava. Mutta sitten on myös selvää, että kokonaisturvallisuuden kannalta se kumpuaa paljon muustakin kuin näistä asehankinnoista. Esimerkiksi yhteiskunnan koheesio ja laaja hyvinvointi ovat todella olennaisia palikoita sen suhteen, missä asennossa meidän maanpuolustuksemme milloinkin seisoo. Ehkä tämä on se sektori, missä sitten taas maamme hallitus ei ole onnistunut niin hyvin kuin ehkä siinä, kun puhutaan näistä puolustushallinnon muista tehtävistä.

Arvoisa puhemies! Olennainen palikka tässä meidän systeemissä on nämä palvelukseen astuvat nuoret. He tulevat hyvin erilaisista taustoista, hyvin erilaisista taloudellisista tilanteista. Haluan painottaa sitä, mikä tässä jo aikaisemminkin kuultiin, että kun tässä pääluokassa rahaa jatkossakin jaetaan, niin tämä varusmiesten taloudellinen tilanne otettaisiin paremmin huomioon. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.48 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä puhutaan isoista rahamääristä, ja onneksi tästä turvallisuusasiasta on tämän salin aika yhteinen linjaus, että siihen nyt panostetaan voimakkaasti tämän turvallisuuspoliittisen tilanteen johdosta.

Täällä puhutaan kuuden miljardin tilausvaltuuksista ja sitten puhutaan puolustusteollisuuden työpaikkojen määrän kasvusta. Voisiko puolustusministeri avata sitä, että kun tästä kuudesta miljardista tiedetään suurin piirtein, mitä siellä nyt on — joku asejärjestelmä ja se, mihin muuhun laitetaan — niin kuinka suuri osa siitä voi tulla Suomeen? Vaikka ne kilpailutetaan, niin mikä on arvio siitä, ja paljonko nämä voivat näkyä Suomessa työpaikkoina? Ja miten yleisesti ottaen työpaikkojen kehitys puolustusteollisuudessa nyt näkyy, kuinka monta tuhatta työpaikkaa tässä on näköpiirissä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.50 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisinkestävyys on kokonaisuus, jossa fyysinen varautuminen ja henkinen kantokyky kulkevat käsi kädessä. Voimme rakentaa varastoja, vahvistaa puolustusta erilaisilla materiaaleilla ja turvata

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

huoltovarmuutta, mutta ilman henkistä kestävyyttä nämä keinot jäävät vajaiksi. On todettava, että jos pää ja henkinen kantti eivät pelaa, niin silloin jalat eivät kannaa ja kädet eivät toimi.

Suomalaisen yhtenäisyys, luottamus yhteiskuntaan ja kyky toimia yhdessä vaikeina aikoina ovat keskeisiä tekijöitä kansallisessa kriisinsietokyvyssä. On tärkeää, että hallitus ja viranomaiset huolehtivat paitsi fyysisistä resursseista myös mielenterveyden ja henkisen varautumisen vahvistamisesta. Kysynkin ministeri Häkäseltä: Kuinka näette henkisen huoltovarmuuden maassamme, kun mielenterveyden haasteet kasvavat erityisesti nuorten osalta? Millaisia satsauksia tällä hallituskaudella tehdään henkiseen kriisinkestävyteen, jotta Suomi olisi vahva sekä fyysisyydeltään että mieleltään? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.51 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan hieman vielä tätä puolustusteollisuuskustelua ja yritän nyt hieman konkretisoida, miksi tämä on ihan todella merkittävä asia tulevien vuosien osalta. Sehän johtuu siitä, että jos nyt muistan oikein, niin Suomen Pankki on arvioinut, että jokaisesta eurosta, jonka me nyt kotimaassa laitamme puolustukseen, noin 25 prosenttia palautuu kansantalouteen, eli toisin sanoen palautusprosentti olisi 25. Ruotsin osalta tilanne taitaa olla se, että lähemmäs 70 prosenttia saattaa palautua kansantalouden vahvistamiseen eli jokaisesta eurosta 70 senttiä. Euroopan komissio muistaakseni on Euroopan osalta arvioinut, että keskiarvo liikkuu 30 sentin ja 60 sentin välissä siinä, mikä todella näistä uusista panostuksista palautuisi kansantalouteen. Se kuvastaa juuri sitä, kuinka tärkeätä tämä on. Jos me pystyisimme Suomessa — sehän ei tapahdu tietenkään hetkessä — pidemmällä aikavälillä pääsemään vaikkapa siihen, että jokaisesta eurosta puolet palautuu kansantalouteen, niin sillä olisi ihan valtavan iso positiivinen vaikutus [Puhemies koputtaa] ja se helpottaisi myös tulevien panostusten tekemistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.52 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. — Itsenäisen Suomen ja suomalaisten turvallisuus ja maamme puolustus ovat meidän päättäjien tärkein tehtävä. Puolustusvoimien toimintamenoihin tulee noin 80 miljoonan euron lisäys, joka turvaa asevelvollisuuden laadun ja reservin koulutuksen. Laaja ja osaava reservi on puolustuksen kivijalka.

Arvoisa puhemies! Puolustusmenojen osuus bruttokansantuotteestamme on runsaat kaksi prosenttia, joten saavutamme Naton kahden prosentin tavoitteen kirkkaasti, mikä on hyvä asia. Samaan aikaan on useita Naton jäsenmaita, jotka eivät vielä täytä tätä tavoitetta. Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa on kuitenkin herättänyt muutkin valtiot ruususenunesta, ja puolustusmenoihin panostetaan vahvasti muuallakin Euroopassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Häkänen, seitsemän minuuttia, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

17.53 Puolustusministeri Antti Häkkinen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä isosta kuvasta: Venäjä yhdessä heidän liittolaistensa kanssa — siis Kiina, Pohjois-Korea, Iran ja tietyt globaalit etelän maat, ja Intia myös rahoituspuolella mukana — muodostavat aika pitkäkestoisen uhan Euroopalle Venäjän toimesta, mutta heidän liittolaistensa tuella. Se on vahva porukka, joka on valmis kuluttamaan aika paljon resursseja ja korkeata teknologiaa niin Ukrainan sodassa kuin sitten uhkaamaan pahimmassa tapauksessa myös liittokunnan jäsenmaita.

Venäjä käyttää puolustukseen ja sotilasmenoihin tällä hetkellä 455 miljardia euroa, jos se muutetaan ostovoima korjattuna eurooppalaiseen hintaan, ja on tehnyt tätä koko kylmän sodan ajan ja varustautunut, käyttänyt resursseja. Mittasuhteet pitää puolustuksessa aina ensin ymmärtää, kun puhutaan, mikä on Suomen puolustuskyky. Meillä on kansakuntamme kokoon nähden hyvä puolustuskyky, mutta liittokunnassa on ihan hyvä olla.

Mitä tulee tähän yhtenäisyyteen ja päättäväisyyteen, niin kiitän siitä viimeisen puolen vuoden aikana tehdystä yhteistyöstä täällä julkisella foorumilla — erityisesti myös tuolla salaisissa turvatiiloissa — puolustusvaliokuntaa, ulkoasiainvaliokuntaa, ryhmäjohtoja, puoluejohtoja, joille ollaan käyty läpi kaikki salaiset uhkaperusteet, turvauokitettut tilannekuvat, tästä lähialueen turvallisuustilannekehityksestä mutta myös perusteet sille, mitä tässä pitää tehdä kansallisin voimavaroin, mutta yhteistyössä Naton ja EU:n kanssa. Tästä vallitsee erittäin laaja, hyvä, syvä yhteisymmärrys.

Budjetin koko on lähes 90 miljardia kokonaisuudessaan, ja siitä kuusi miljardia puolustukseen tällä hetkellä. Mittasuhteet tässäkin on hyvä muistaa: sote 26—27 miljardia. Puolustus ei ole syypää kaikkiin ongelmiin. Näin ei kukaan täällä sanonutkaan, mutta kun katsotaan monien Euroopan maiden keskusteluja, että pitäisikö ennemmin pelastaa hyvinvointiyhteiskunta kuin panostaa puolustukseen — täällä kuului vain yksi ääni tähän suuntaan — niin siltikään tämä summa ei ole semmoinen, mikä romuttaa jonkun. Väitän, että tämä summa ei tule myöskään olemaan isossa kuvassa mikään romuttaja, vaikka sitä nostetaan tulevaisuudessa. Vaikka meillä on kokonaisbudjetti 90 miljardia tai 100 miljardia... Julkisen talouden kaikki menoathan ovat tällä hetkellä joku 150 miljardia, kun katsotaan sote-alueet, kunnat, valtio, eläkejärjestelmä, ja jos siihen me mitoitetaan tämä 11—12 miljardia puolustuksen menoja sitten siinä 3,5:n tasossa, niin se ei romuta hyvinvointiyhteiskuntaa. Ei. Se on poliittinen, ideologinen väite, jos näin väittää, mutta se ei romuta.

Miten näitä menoeriä järjestellään? Parlamentaarinen ryhmä ei siihen ota kantaa. Siitä käydään varmasti keskustelua, mutta jokainen hallitus katsoo, nostetaanko tällä vaalikaudella veroja, säästetäänkö, muutellaanko painopistettä, miten hoidetaan aina se tietty puolustuksen rahoitus kullakin vaalikaudella. Marinin hallitus päätti, että F-kolmevitokset hankitaan, ja Orpon hallitus joutui miettimään, että mites tällä vaalikaudella ne rahoitetaan. Me tehtiin säästöjä, me tehtiin meidän puolueiden näköistä talouspolitiikkaa, mutta me hoidettiin se lupaus, mikä yhdessä sovittiin puolueiden kanssa, ja näin pitää hoitaa nämä puolustusmenot jatkossakin. Ei tehdä tästä tilanteesta sellaista, että meidän pitäisi nyt ruveta draftamaan, että kuka leikkaa tai kuka nostaa. Se on siis ihan mahdoton case.

Dronet: Huomenna puolustuskomissaarin kanssa meillä on itäisen sivustan maiden drone-kokous, Ukraina mukana. Tätä tehdään vahvoilla kansallisilla investoinneilla, yritysyhteistyöllä, tutkimuslaitosyhteistyöllä, tiiviillä Ukraina-yhteistyöllä. Meillä on ollut käynnissä jo pitkään investointihankkeet, ja näistä me avataan turvatiiloissa enemmän. Me ei haluta myöskään julkisesti paljastaa, mitä tekniikkaa lännellä on tai mitä kehitetään ja kenen kanssa.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Teknologiakehityksen ketteryys: Siitä on käynnissä uudistustyö. Olen sen vuosi sitten käynnistänyt puolustushallinnossa, ja se tähtää siihen, että me saadaan yhä nopeammin kotimaasta ja maailmalta korkean teknologian toimintamalleja siviiliteknologiasta ja tutkimuslaitoskentästä hyödynnettyä puolustushallinnon referenssikohteiksi ja niistä mielellään myös sitten menestysriityksiä. Iceye on yksi tällainen esimerkki. Ostimme juuri Iceyen satelliitteja, ja teimme erittäin vahvaa vienninedistämistä heidän osalta globaalisti: juuri Aasian vienninedistysreissulla onnistuimme saamaan Iceyelle muutaman isommankin kaupan kiinni.

Hybriditapaukset: Tässä kannattaa pitää pää kylmänä. Se on ihan selvä, että Venäjä tulee tekemään yhdessä heidän liittolaistensa kanssa erilaista vaikuttamista. Meidän pitää vain pää kylmänä suojata kaikkia elementtejä. Rajaturvallisuuslaki, venäläisten kiinteistökaupan täyskieltolaki, kaikki nämä on tehtävä. Ne olisivat olleet tehtävissä jo aiempina vuosina, merkit ovat olleet aivan selvät, mutta nyt oli viimeinen hetki, että ne tehdään. Tarvitaanko kiinteistökauppalakiin vielä jatkoerä: tarvitaan, sen takia minä olen käynnistänyt sen jo. Asunto-osakeyhtiösäätelyyn ja muihin tehdään vielä täsmennyksiä. Mutta jos jäisi jokaista millimetriä odottamaan, niin ei saisi mitään aikaiseksi tällä vaalikaudella. Siksi tehtiin nyt tämä täyskieltolaki, että saadaan tämä isoin kiinteistömassan kasvu kiinni, ja sen jälkeen vielä tehdään näitä täsmäpaikkauksia.

Kotimainen puolustusteollisuus: Minä olen järjestänyt nyt pyöreän pöydän tilaisuuksia ympäri Suomea. Meillä on vahvassa kasvussa meidän yritykset, ja nyt meidän iso hanke on, että yritetään saada näitä pk-yrityksiä ja ihan mikroyrityksiä mukaan kiinni joko Ukrainan tukipaketteihin, kotimaan isoihin hankintoihin — joita me tällä hetkellä ohjataan kotimaahan, 1,5—2 miljardia taitavat olla viime vuoden kotimaan ohjatut hankinnat — ja myös viennin edistämiseen Nato-markkinoille. Näihin me yritetään saada pienempiä yrityksiä.

Varusmieskoulutus, diabeetikot: asia etenee, siitä on tehty perusteellista työtä.

Military Mobility: Siinä meillä on kriittisen tärkeitä kohtia ja liian vähän resursseja tällä hetkellä. Tästä avaan valiokunnassa tarkemmin. Ne ovat hyvin vakavia puutteita, joita siellä on.

Nordefco: Äärimmäisen tärkeä teollisuusyhteistyö, joukkojen operatiivista suorituskykyä, ilmavoimayhteistyö, 250 modernia hävittäjää Pohjolassa. Erittäin tiivis yhteistyö: muun muassa Nordefco-puolustusministerit kokoontuvat kohta tämän kokouksen jälkeen etäyhteydellä käsittelemään tiettyjä ajankohtaisia asioita.

Laivue 2020: vuonna 27 ensimmäinen tulee käyttöön.

Ensimmäinen F-35:n roll-out-tapahtuma on joulukuussa Texasissa. Olen menossa sinne edustamaan Suomea.

Henkilöstö, varusmiehet, reserviläiset: Kaikkiin panostetaan yhä enemmän resursseja tai joustavampaa lainsäädäntöä. Varusmiesten päivärahakysymystä on pystytty parantamaan pieniä askelia, mutta edelleen pidän epäkohtana, että esimerkiksi vankien päivärahat saattavat olla korkeampia useilta osin kuin vaikka meidän varusmiehillä ja varusnaisilla.

Liikunnan määrän lisääminen kutsunnoissa: Sitä viedään tällä hetkellä eteenpäin. Me ollaan siihen määrärahat löydetty, mutta erityisen suuri huoli on nuorten henkisen kestämyksen omaamisessa — kuten kaikkialla muuallakin, mutta tämä näkyy nyt todella paljon keskeytyksissä. On pyritty lisäämään palveluja myös sillä puolella.

Jalkaväkimiinat otetaan käyttöön mahdollisimman nopeasti — huom. koulutuksessa ja varautumisessa, ei maastossa.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Ydinasepolitiikka: Venäjä on valmis ottamaan erilaisia riskejä, ja kuten olen kuvannut tuolla turvatiloissa puolustusvaliokunnalle ja ulkoasiainvaliokunnalle, ydinasepolitiikka on keskeinen osa Suomen turvallisuutta. Venäjän peli on sellaista, että se on valmis ottamaan riskejä, jotka eivät ole välttämättä perinteisen asevoiman käytössä riittävän arvioinnin piirissä, jos näin sanoisin.

Uudenkaupungin Valmetin osuus vielä vain lyhyesti: Yritysvetoisesti pitää löytyä. Me koetetaan ohjata kotimaahan isoja hankintoja, jotta syntyy yrityksille sitä kotimaan tilauskantaa ja vetoapua, mutta emme lähde itse yrittäjiksi tässä asiassa.

Kertausharjoitusten määrä on tällä hetkellä korkealla tasolla. Tulevaisuudessa näkisimme niitä enemmänkin, jos vain saamme hankittua toimintamenomäärärahoja lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten siirrymme toiseen pääluokkaan. Siellä on ympäristöministeriön pääluokka, ja sitä meille tulee esittelemään ministeri Multala, viisi minuuttia, ja sen jälkeen sitten käytämme tunnin debattiin. Olkaapa hyvä.

18.03 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen päätavoitteena ilmastopolitiikassa on tehdä Suomesta puhtaan energian suurvalta. Hallituksen systemaattinen työ tavoitteen eteen jatkuu vahvana ja myös tuottaa tulosta.

Suomen tulevan talouskasvun yksi kivijaloista on puhdas ja edullinen energiantarjontamme. Tässä meillä on selvä kilpailuetu verrokkimaihin nähden. Suomen sähköntuotanto on jo 95-prosenttisesti hiilidioksidineutraalia. Sähkömme hinta on kansallisella tasolla jopa Euroopan edullisinta. Myös vuositasolla olemme Ruotsin ja Norjan jälkeen halvimpia alueita, heti kolmantena. Ei siis ihme, että Suomeen suunnitellaan tällä hetkellä puhtaan siirtymän investointeja yli 300 miljardin euron edestä. Hallitus tekee kaikkensa sen eteen, että näistä suunnitelmista mahdollisimman monet myös etenisivät valmiiseen maaliin asti. Vuonna 2025 odotetaan saatavan valmiiksi yli kymmenen miljardin euron hankkeet. Vuonna 2026 vauhti toivottavasti kiihtyy. Tämän ansiosta meillä on erinomaiset mahdollisuudet vahvistaa globaalia kädenjälkeämme ja saada vihreää kasvua. Uskon, että me kaikki voimme tästä toivottavasti toteutuvasta ja ainakin siintävästä tulevaisuudesta yhdessä iloita.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarviossa ympäristöministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 494 miljoonaa euroa, joka on 239 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa. Lisäyksestä suurin osa, noin 235 miljoonaa euroa, aiheutuu Valtion asuntorahaston toimintojen siirtämisestä hallinnonalan talousarvioon. Muut lisäykset kohdistuvat muun muassa tutkimushankkeiden rahoitukseen ja palkkaratkaisun vaikutuksiin. Tuottavuusohjelman toimenpiteitä ja muita toimintamenosäätöjä on kohdistettu hallinnonalalle yhteensä 8,1 miljoonaa euroa. Hallinnonalan tuloihin tuloutetaan Valtion asuntorahaston jäljellä oleva kassa, noin 2,3 miljardia euroa, sekä rahaston vuosittainen tulovirta.

Hallitus jatkaa toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi. Vaikeasta julkisen talouden heikosta tilasta huolimatta hallitus ei kohdista leikkauksia tärkeään luonnonsuojelutyöhön, vaan volyymi jatkuu kutakuinkin nykyisellä tasolla. Metso- ja Helmi-ohjelmien toteutusta jatketaan myös ensi vuonna. Metson toteuttamiseen on varattu 19,5 miljoonaa euroa ja Helmin toteuttamiseen 24 miljoonaa euroa. Haluamme

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

parantaa myös luontopolitiikan tietopohjaa. Suomen ympäristökeskukselle ehdotetaan lisämäärärahoja luontotyyppi- ja ekosysteemitietojen uusien kustannustehokkaiden menetelmien kehittämiseen ja ennallistamisen tutkimiseen.

Vesien- ja merenhoidon toimenpiteillä vähennetään vesi- ja meriympäristön tilaan kohdistuvia paineita, kuten ravinnekuormitusta ja haitallisten aineiden päästöjä ja valumia, merten osalta myös roskaantumista ja vedenalaista melua. Toimilla edistetään myös pohjavesien suojelua ja vesi- ja meriluonnon monimuotoisuutta. Vesien- ja merenhoidon toimenpiteisiin ehdotetaan noin 12 miljoonaa euroa.

Ympäristölupien ja ympäristöllisten arviointien käsittelyä tehostetaan. Tavoitteena on, että investointihankkeiden ympäristöä koskevat lupa- ja arviointimenettelyt etenevät sujuvasti ympäristönsuojelun korkeasta tasosta tinkimättä. Tämä on samaan aikaan myös kasvutoimi, jotta näitä puhtaan siirtymän investointeja saadaan sujuvasti edistettyä.

Arvoisa puhemies! Hallitus tukee pitkittyneestä matalasuhteesta kärsivää rakennusalaan valtion tukeman asuntopolitiikan työkaluilla. Korkotukivaltuuksia valtion tukemaan sosiaaliseen asuntotuotantoon ehdotetaan 1 000 135 000 euroa — anteeksi, 1 135 000 000 euroa. — Pahoittelen hieman takertelusta, olen tullut tänään suoraan New Yorkista ja hieman on jetlagia, täytyy myöntää. — Takauslainavaltuuksia ehdotetaan 300 miljoonaa euroa ja asunto-osakeyhtiöiden perusparannuslainojen valtiontakauksia 100 miljoonaa euroa. Erityisryhmien asuntojen rakentamista ja korjaamista tuetaan korkotukilainoituksen lisäksi 15 miljoonan euron investointiavustuksilla. Avustukset kohdennetaan erityisesti pitkäaikaisasunnottomien ja vammaisten asumisen tukemiseen. Korjausavustuksiin ehdotetaan noin seitsemän miljoonaa euroa, mikä suunnataan pääosin hissien jälkiasennusten sekä vanhusten ja vammaisten asuntojen korjausten tukemiseen. Pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseen tähtäävään ohjelmaan ehdotetaan viisi miljoonaa euroa. Asumisneuvontaan ehdotetaan kaksi miljoonaa euroa, ja InvestEU-ohjelman kansalliseen rahoitusosuuteen ehdotetaan 19,9 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Hallitus viimeistelee pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaista uutta energia- ja ilmastostrategiaa, jonka keskeisenä osana on teollisuuden puhtaan siirtymän ja investointien edistäminen. Hallitus vaikuttaa ilmastoon tehokkailla päästövähennystoimilla, hiilinieluja kasvattamalla ja suomalaisilla puhtaan talouden ratkaisuilla. Uuden energia- ja ilmastostrategian ja kehittyvän teknologian avulla on mahdollista saada aikaan investointeja, joiden myötä päästövelkaa lyhennetään 2030-luvulla ja osaltaan myös edistetään teollisuuden kilpailukykyä kasvavilla markkinoilla ja luodaan myös taloudellisen kasvun pohjaa. Suomen energia- ja ilmastostrategia kattaa yhteiskunnan kaikki kasvihuonekaasupäästöt ja nielujen aikaansaamat poistumat. Strategia muodostaa kokonaisvaltaisen toimintaohjelman, jolla edetään kohti Suomen energia- ja ilmastopoliittisia tavoitteita. Tavoitteisiin pyritään mahdollisimman kustannustehokkaalla, vaikuttavalla ja kestäväällä tavalla. Päästökauppajärjestelmä ja pitkäjänteinen ennustettava ilmasto- ja energiapolitiikka ovat strategian keskeisiä ohjauskeinoja. Strategiassa linjattavin toimin parannetaan yritysten mahdollisuuksia tehdä pitkäjänteisesti investointeja edistyneeseen puhtaaseen teknologiaan.

Jotta Suomeen uskalletaan investoida meidän kaipaamiamme puhtaita investointeja, on meidän oltava ennakoitava ja vakaa toimintaympäristö. Investointeja myös tuetaan muun muassa energiatuin, energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuoin sekä uusiutuvan energian tuotantotuoin. Nämä ovat monin osin jatkumoa aiemmalle politiikalle. EU:n elpy-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

misvälineen kautta rahoitetaan investointeja vähähiilisen vedyn ja hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen 55 miljoonan euron edestä.

Vuonna 2026 Suomen osuus huutokaupattavista päästöoikeuksista on arviolta noin 6,3 miljoonaa päästöoikeutta. Päästöoikeuden keskihinnaksi vuonna 2026 on arvioitu 80 euroa ja huutokauppatulojen kertymäksi siten 503 miljoonaa euroa. Huutokauppatulojen tulonnusteeseen liittyy kuitenkin epävarmuutta johtuen Euroopassa vallitsevaan talouteen, energian saatavuuteen ja hinnan kehitykseen liittyvistä epävarmuuksista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt ne edustajat, jotka haluat käydä debattia tästä aiheesta, voivat nousta seisomaan ja painaa V-painiketta. Tehdään niin, että tuossa hieman yli puolelta ministeri saa välillä vastata, ja sitten jatketaan vielä debattia. — Nyt aloitetaan debatti, ja sen aloittaa valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Pitko, ja sen jälkeen varapuheenjohtaja Perholehto.

18.10 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tervetuloa ministerille takaisin Suomeen. Hyvä, että olette ollut viemässä ilmastoviestiä maailmalla. — Mutta täällä kotimaassa meidän toimettomuus ilmastopolitiikassa uhkaa tulla kalliiksi. Ihan konkreettisesti se voi tarkoittaa muun muassa EU:n RRF-rahojen palautusta tai hiilikrediittien ostamista muilta EU-mailta. Kalliiksi tulee varsinkin se, jos ilmastotoimia jätetään tekemättä ja niitä joudutaan tekemään paljon kerrallaan myöhemmin kiireellä, puhumattaakaan niistä riskeistä, jos me riskeeraamme vihreän siirtymän hankkeiden toteutumisen taakertumalla fossiilisiin polttoaineisiin.

No, te olette, hallitus, usein sanoneet, että olette sitoutuneet näihin Suomen ilmastavoitteisiin. Se on tietenkin hyvä asia, mutta laskelmat eivät eivät täsmää, vaan näyttää siltä, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2050, jos nykyiset toimet jatkuvat.

Maankäyttösektorilla on paljon tekemätöntä työtä. Kuulimme ympäristövaliokunnan ilmastovuosikertomuksen julkisessa kuulemisessa, että ministeriöillä on valmius alkaa valmistelevaan asioita. Esimerkiksi maankäytön muutosmaksu on jo pitkälti valmisteltu, odottaa vain ministerien toimeksiantoa ottaa se käyttöön. Aiotteko te tuoda meille näitä esityksiä tänä syksynä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

18.12 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille puheenvuorosta. — En voi olla nostamatta esiin rakennusalan tilannetta. Se on yksi keskeinen syy myös siihen, että Suomen talous pysyy aika matalalla. Tähän peilaten on valitettavaa, että hallitus on jättänyt käyttämättä monia sellaisia keinoja, joilla alan tilannetta voisi auttaa.

Konkreettisimmillaan se näkyy nyt ehkä siinä, että kolmatta vuotta putkeen leikataan erityisesti tätä erityisryhmien investointiavustusta, siis opiskelijoiden, ikäihmisten, vammaisten ja muiden ryhmien asuntohankkeisiin tarkoitettua rahoitusta. Se on ollut teidän hallituksenne aloittaessa 120 miljoonan euron luokkaa ja nyt tippuu 15 miljoonaan. En tiedä, oletteko kaikki tietoisia, mitä se tarkoittaa, mutta se tarkoittaa esimerkiksi sitä, että yhtäkään — siis yhtäkään — ikäihmisten yhteisöllisen asumisen hanketta ei ole varaa sillä

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

avustaa. Kysyisin ministeriltä: miksi hallitus ei edelleenkään aio käyttää kaikkia keinojaan vauhdittaakseen kohtuuhintaista asuntotuotantoa ja auttaakseen rakennusala?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Asell.

18.13 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyn asunnottomuuden kasvusta. Pitkästä aikaa Suomessa on nähty käänne huonompaan suuntaan: asunnottomuus on kääntynyt nousuun. Tämä kehitys johtuu yhtä aikaa hallituksen sosiaaliturvaleikkauksista ja siitä, että edullisia vuokra-asuntoja ei ole riittävästi tarjolla kasvukeskuksissa. Asunnottomuuden vähentäminen oli pitkään suomalaisen sosiaalipolitiikan menestystarina, mutta nyt kehityksen suunta on muuttunut. Kysyisinkin hallitukselta: miksi hallitus ei ole tehnyt mitään estääkseen asunnottomuuden kasvun, ja miten se aikoo korjata tämän huonoon suuntaan kääntyneen kehityksen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

18.14 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on satsannut paljon Saaristomeren hotspot-alueen tilan parantamiseen. Se on tietenkin tärkeä asia. Itämeren asia on meidän kaikkien yhteinen asia.

Olisin kysynyt nyt tästä ensi vuoden budjetista. Ahti-hankeohjelma jatkuu — vesi- ja merentilan parantamiseen tarkoitettu ohjelma, jossa vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toimeenpanoa edistetään, esimerkiksi ravinteiden kierrätystä ja Saaristomeren tilan parantamista. Onko tässä mahdollisuutta kohdentaa rahoitusta myös sisävesille? Eli tarkoitan nyt esimerkiksi meidän isoja järvialueita ja myös pieniä sisävesiä. Kuten me esimerkiksi ennallistamisasetuksen kuulemisista tiedämme, pienet sisävedet ovat kaikkein haasteellisimmassa kunnossa Suomessa. Onko tässä rahaa nyt sinnekin, jotta myös isoista sisävesi-alueista voitaisiin huolehtia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

18.15 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan ensi vuonnakin hallitus jatkaa tällä tuhoisalla asuntopoliittisella linjallaan. Tämä linja on puhtaasti ideologinen, ja sillä halutaan romuttaa valtion rooli kohtuuhintaisen asumisen edistäjänä. Jos katsotaan tätä niin kutsuttua kompensatiota korkotukivaltuuksiin ensi vuodelle, niin se edelleen tarkoittaa todella isoa pudotusta kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon osoitettuihin määrärahoihin. Vuonna 27 nämä valtuudet tulevat olemaan enää alle 30 prosenttia tämän vuoden tasosta. Tämä taas tarkoittaa noin 2 000:ta uutta asuntoa, kun nyt tämä taso on ollut noin 8 000—10 000 vuodessa. Eli tässä on kyse valtion tukeman kohtuuhintaisen asumisen alasajosta. Samaan aikaan asunnottomuus on kääntynyt kasvuun, hädät lisääntyvät, maksuhäiriöt lisääntyvät, ja tällä vain pahennetaan näitä ongelmia. Kysyn, ministeri: onko 2 000 asuntoa määrä, jolla kohtuuhintainen asuminen voidaan turvata?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä.

18.16 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille, ja tervetuloa Suomeen takaisin. Kiitos hyvästä ilmastotyöstä, myös siitä sopi-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

muksesta, valtamerisopimuksesta, mikä on hiljattain ratifioitu, missä Suomi oli mukana — merten pelastamisen kannalta erittäin merkittävä sopimus.

Tänään ei niinkään kysellä luonnonsuojelusta sen tähden, että tähän näyttää aika hyvältä, kun tätä keltaista kirjaa katsoo. Täällä on ympäristön- ja luonnonsuojelu huomioitu hyvin, eikä sieltä leikata mitään. Se on merkittävää ja tärkeää, koska tämä kokonaisuus on, huolimatta taloustilanteesta, tärkeää pitää kunnossa. Myöskin tämä Helmi-ohjelma on tärkeä, että Saaristomeri pysyy siellä painopistealueena, koska se on kaikkein kurjimmassa tilassa oleva merialue. Toki olen samaa mieltä, että myöskin sisävedet pitää saada kuntoon. Se on erittäin merkittävää ja tärkeää.

Nostaisin kysymykseksi kuitenkin myös tämän luontoarvomarkkinan, siis ajatuksen siitä, että meidän emme koskaan saa niin paljon valtiolle rahaa minkään hallituksen aikana emmekä millään tulomallilla, että me pystyisimme rahoittamaan kaiken sen luonnonsuojelun ja tarpeellisen suojelualueen ostamisen, mitä tarvitaan vaikka ekologisen kompensations mallin pohjaksi. Miten tämä luontoarvomarkkina kehittyy, miltä se näyttää?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

18.18 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ympäristöministeriön määrärahat nousevat merkittävästi: 239 miljoonaa enemmän kuin edellisvuonna. Tämä on erinomainen asia. Luonto on lainaa lapsiltamme. Se on koti eikä vierailupaikka.

Virtavesien vapautus on hallitusohjelman keskiössä, ja hallitus onkin tehnyt hyvää työtä asian tiimoilta. Meillä on Lapissa kaksi isoa, vapaata lohijokea. Molemmat ovat melkoisissa vaikeuksissa, ja sitten meillä on vielä Kemijoki, ei vapaa joki, jossa on 21 voimalaitosta, ja pumppuvoimalahankkeita ainakin kolme kappaletta tuonne Kemijärvelle suunnitteilla.

Arvoisa ministeri, miten näette tulevaisuudessa: voisimmeko saada paikallisen hyväksyttävyyden lisääntymään hankkeille, mikäli saisimme yhtiöt ja nämä uudet, esimerkiksi pumppuvoimalahankkeet myös osallistumaan esimerkiksi kalaportaiden rakentamiseen? Ja miten näette, valtio on suurin osakkeiden omistaja myös Kemijoki Oy:ssä, että voisiko valtio ottaa johtavan roolin yhteisissä hankkeissa, joissa useampi yhtiö osallistuisi esimerkiksi näiden kalaportaiden rakentamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström.

18.19 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kuten kaikki tiedämme, tilanne Suomessa on tällä hetkellä hyvin vaativa ja budjettityö on sen takia tietenkin haastavaa, mutta siitä huolimatta meidän tulisi tässä pääluokassa pystyä parempaan sekä ilmasto- että asuntopolitiikassa.

Erityisesti rakennusalan taantuma on tosiaan painanut alas Suomen taloutta. Olen vahvistunut käsityksessäni, että olisi ollut viisasta tukea rakennusalaan jo aiemmin tällä vaalikaudella, ja silloin taloudellinen tilanne olisi todennäköisesti nyt helpompi. Se, mikä maksaa lyhyellä aikavälillä, voi hyödyttää taloutta jo keskipitkällä aikavälillä.

No nyt tilanne on mikä on, ja sehän on vähintään vakava, mutta meidän tulisi myötävaikuttaa siihen, että rakentaminen nyt vihdoin elpyy mahdollisimman nopeasti ja luo kasvua, mutta nyt esitetyt keinot eivät riitä, ja osa niistä vie jopa väärään suuntaan. Yksi esimerkki tästä on erityisryhmien investointiavustus. Vain muutamia vuosia sitten tämä avustus oli yli sata miljoonaa euroa, mutta ensi vuodelle on esitetty vain 15 miljoonaa euroa. Käytän-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

nössä hallitus siis romahduttaa tukensa opiskelijoiden ja ikäihmisten kotien rakentamiseen. Asuntopolitiikassa tärkeintä on pitkäjänteisyys ja vastasyklisyys, mutta nyt suunta on valitettavasti toisenlainen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

18.20 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä hallinnon rahoituksesta sen verran, että on syytä muistaa, millä lukemilla aloitettiin, ja että lähes 40 prosenttia on tultu alas. Sillä on suuri merkitys vapaaehtoiisiin toimenpiteisiin asuminen, rakentamiseen ja korjaamiseen.

Mutta menen vähän arkisempaan aiheeseen: Ympäristövaliokunta antoi kevätistunto-kaudella lausunnon luonnonlaidunten hoidon haasteista ja luonnon monimuotoisuudesta. Osoitimme sen lausunnon ympäristöministeriölle ja maa- ja metsätalousministeriölle. Valiokunnan näkemyksen mukaan kumpikaan ministeriö ei ole toimivaltainen ratkaisemaan toisen ministeriön toimialaan kuuluvaa rahoituksen käyttöä koskevia kysymyksiä eikä kumpikaan ministeriö voi yksin toteuttaa luonnonlaitumien hoidon tavoitteita. Tarvitaan yhteistyötä. Lausunnossamme todetaan, että ensimmäinen askel ongelman ratkaisemiseen on se, että toimivaltaiset ministeriöt keskittyvät muodostamaan yhteisen tavoitteen EU:n tulevalle ohjelmakaudelle.

Arvoisa puhemies! Kysymys ministerille: mihin toimenpiteisiin olette ryhtyneet ympäristövaliokunnan teille osoittaman lausunnon pohjalta, ja onko ministeriöiden välisessä yhteistyössä nähtävissä edistymistä? Esimerkiksi valkuposkikihanhien kohdalla se näyttää varsin heikolta, suorastaan onnettomalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo.

18.22 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Områdesanvändningslagen är en omfattande reform som påverkar nästan all markanvändning i Finland. En viktig del av lagstiftningen gäller vindkraft. Enligt det första förslaget som var på remiss skulle det ha stoppats i största delen av landet på grund av avståndskriterier. Visst är det bra med avståndskriterier, men de borde definieras lokalt.

Tuulivoiman rakentaminen on keskittynyt pitkälti läntiseen Suomeen viime vuosien aikana. Pohjanmaalla voimaloita on rakennettu tiuhaan, ja maakuntamme on nyt täynnä. Nyt olisi aika löytää keinot lisätä tuulivoiman rakentamista myös muualle Suomeen ja varsinkin Itä-Suomeen. Kysynkin arvon ministeriltä: miten tuulivoimarakentamista voidaan lisätä muilla alueilla Suomessa, ja miten tämä otetaan huomioon tulevassa alueidenkäyttölaisissa? Koen sen oikeudenmukaiseksi, että jokainen osa Suomea saisi olla mukana vihreän siirtymän murroksessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

18.23 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti on ollut kyllä suuri virhe se, että hallitus ei reagoinut käytännössä juuri lainkaan tähän rakennusalan pahaan ahdinkoon, ja seurauksena siitä nyt on sitten paljon työttömyyttä, ja myös jarrua kasvulle on tästä seurannut.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Olen, puhemies, myös huolissani siitä, että samaan aikaan, kun tähän suhdanteeseen ei oikein tartuttu, on koko perinteinen asuntopolitiikka käytännössä nyt ajettu alas. Sitä ollaan ajamassa alas. Olen sanonut usein, että tämä on hevosen kokoinen asia, ja varmasti viiden vuoden päästä tästä asiasta keskustellaan, koska nyt tästä puhutaan yllättävän vähän. Tässä budjetissa koko asuntorahasto ajetaan alas ja siirretään budjettiin. Se tulee tarkoittamaan, että me ennen pitkää käytännössä menetämme välineen puuttua suhdanteisiin sekä menetämme välineen rakentaa ihmisille kohtuuhintaisia koteja ja korjata niitä.

Kiinnitän myös huomiota tähän vakavaan asiaan, mikä täällä on tullut useassa puheenvuorossa jo esiin: erityisryhmien investointiavustukseen. Se tarkoittaa, ministeri, että nolla tulee olemaan saldo, mitä tämän avustuksen turvin rakennetaan opiskelija-asuntoja tai ikäihmisten asuntoja. Ja me tiedämme sen, että se on hyvin suuri tarve, mikä näille asunnoille olisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

18.24 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut ilmastolain mukaisiin tavoitteisiin mukaan lukien hiilineutraaliuuden vuoteen 2035 mennessä. Ongelma vain on, että hallituksen politiikalla hiilineutraaliutta ei saavuteta vuonna 2035, ei vuonna 2040, ei edes vuonna 2050, vaan joskus 2050-luvulla, siis sen jälkeen, kun koko Euroopan unionin on jo pitänyt olla hiilineutraali, ja sen jälkeen, kun hiilineutraaliuteen ovat sitoutuneet muun muassa Kolumbia, Etelä-Korea ja Yhdistyneet arabiemiraatit.

Kyllähän tämä vähän sanattomaksi vetää, mutta jaksan vielä toivoa, että hallitus kykenisi löytämään itsestään halun tuoda riittäviä ilmastotoimia, jotta pääsisimme lähemmäs tätä hiilineutraaliustavoitetta. Lausunnoille on lähetetty kesän aikana energia- ja ilmastostrategia, johon ministeri viittasi, ja keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma.

Voimmeko odottaa, että saamme vahvempia ilmastotoimia, jotta pääsemme lähemmäs tätä ilmastolain mukaista hiilineutraaliustavoitetta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri.

18.25 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitän kysymykseni energiaministeri Multalalle talousvaliokunnan jäsenenä. Sanon kaksi kertaa ”hip hurraa”, kun löysin puheestanne, että hiilinieluja kasvattamalla hoidatte ilmastopoliittikkaa. Se oli hieno lupaus. Toivon näin näkeväni, koska tätä tietoa en saa asiantuntijoilta enkä oikeastaan salin oikealta laidaltakaan suurta kannatusta tälle tai suuressa valiokunnassa Suomen EU-linjalle — joka vielä hallitusvoimin kiristi hallituksen kantoja, että metsille ei saisi tapahtua mitään 14 vuoteen.

Sitten myös toinen: Sanoitte hallitusohjelmaa siteeraten, että Suomesta tehdään puhtaan energian suurvalta ja kymmenellä miljardilla valmistuu hankkeita tänä vuonna, ja sitten me saamme tietoa, että ensi vuonna ei tule yhtään tuulimyllyä — nolla. Nyt kun tämä hallitus on kolmatta vuotta toiminnassa, niin niitä tulee nolla. Jotain on pahasti pielessä siinä, kun tavoitellaan 300 miljardin edestä suunnitelmia toteutettavan. Ymmärrän, että hallitus ei investoi, mutta te teette olosuhteet, ja alueidenkäyttölain luonnos, joka on lausuntokierroksella tällä hetkellä, näyttää kamalalta. Se lopettaa tulevatkin tuuli- ja aurinkovoimalat, jos se sellaisenaan päästetään eteenpäin.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

18.27 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi kaipaa nytten talouskasvua, ja siksi meidän kannattaisi varmistaa, että ne toimialat Suomessa, joilla on potentiaalia kasvaa, voisivat myös kasvaa. Yksi tällainen on matkailu. Meidän matkailutase on 1,9 miljardia negatiivinen. Suomalaiset vievät sen verran enemmän maailmalle rahaa kuin mitä ulkomaalaiset tuovat tänne Suomeen matkustaessaan.

Nyt meillä Lapissa on aivan loistava matkailukausi taas tulossa. Ennustetaan suurta kasvua, mutta meillä on monia haasteita tämän suhteen, ja niitä haasteita voitaisiin ratkaista valtakunnan tasolla.

Yksi on sellainen, että meiltä puuttuvat asialliset ja reilut pelisäännöt vaikkapa lyhyt- vuokraukseen, sellaiset pelisäännöt, jotka rauhoittaisivat tilannetta. Nyt lainsäädännön tul- kinta on epäselvä, ja me tarvitsimme senttyypistä lainsäädäntöä esimerkiksi, jota on ol- lut lausunnolla. En lähde yksityiskohtiin, mutta olennaista on, että tulisi pelisäännöt, joissa varmistetaan, että ihmisillä on asuntoja, kausityöntekijöillä on asuntoja ja matkailu voi kestäväällä tavalla kasvaa. Nyt tiedän, että asia on hankala. Voisiko tässä välitilassa tulla ministeriöltä kunnille jonkunlainen ohjauskirje, jossa pantaisiin vähän holdiin, ettei lähdet- täisi tämmöiselle sakkomaksulinjalle tässä tilanteessa, vaan odotettaisiin nyt sitä reilua lainsäädäntöä ja saataisiin tilanne rauhoitettua ja matkailun kasvu turvattua?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

18.28 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuore eri viranomaisten tekemä selvitys osoittaa, että Suomen luonnon köyhtyminen jatkuu. Tavallisimmat linnut vähenevät, lohikaloilla menee huonosti, ja luontotyypeistä on kohentunut vain kaksi. Lin- tujen kantojen vähenemiseen vaikuttavat erityisesti intensiivinen metsätalous, muutokset maataloudessa, metsästys sekä vieraspetojen aiheuttama saalistus.

Suuri osa uhanalaisista lajeista elää vanhoissa metsissä. Suorimmin hallitus voi vaikut- taa valtion metsiin. Olenkin huolissani hallituksen päätöksestä nostaa Metsähallituksen tu- loutustavoitetta. Jo nyt tilanne on se, että Metsähallitus hakkaa myös arvokkaita vanhoja metsiä.

Kysynkin ministeriltä: Miten aiotte kääntää luonnon köyhtymiskehityksen, kun olette kuitenkin tämän kauden aikana leikanneet mittavasti luonnonsuojelun rahoitusta? Ja aiot- teko varmistaa, että kaikki valtion vielä jäljellä olevat arvokkaat metsät saadaan suojelun piiriin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

18.29 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan puhua nyt asunnottomuuden vähentämisestä tässä maassa. Oppositio haluaa usein leimata puheis- saan hallituksen riistäväksi, mutta todellisuus on täysin päinvastainen. Asunnottomuus on yksi keskeisiä haasteita tämän päivän Suomessa, ja on tärkeää jokaisen arjen turvallisuus- den vuoksi myös pyrkiä siitä eroon. Pitkäaikaisasunnottomuuden torjuntaa on jo lisätty. Siihen on lisätty rahoitusta, jotta jokaisella suomalaisella olisi mahdollisuus turvallise- paan arkeen. On ihmisoikeus, että ihmisillä on koti tai edes katto pään päällä. Meidän kaik- kien on syytä muistaa, että olemme kaikki kuin veitsenterällä: vain pieni horjahdus, ja pa-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

luuta ei ole. Tuettua asuntotuotantoa kohdennetaan erityisesti heille, jotka eivät saa asuntoa markkinoilta, kuten vammaisille, opiskelijoille ja asunnottomille. Hallituksen tärkein tehtävä on taata turvallinen arki myös heikoimmassa asemassa oleville suomalaisille. Juuri sitä tämä budjetti tekee: pitää huolen heikoimmista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

18.31 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri! Vuoden 2026 budjetissa ympäristöministeriön hallinnonalan tärkeimpiä kysymyksiä on puhtaan veden turvaaminen. Puhdas vesi on Suomen suurin luonnonvara ja kansallinen kilpailuetu mutta myös elinehto jokapäiväiselle arjelle ja kansanterveydelle. Siksi on välttämätöntä panostaa vesihuoltoverkostojen kunnossapitoon, pohjavesien suojeluun ja jätevesien asianmukaiseen käsittelyyn. Erityisesti pohjavedet ovat kriittinen varanto, jota on suojeltava tarkoin niin maatalouden, teollisuuden kuin kausiasutuksen kasvavan paineen keskellä. Etelä-Savossa, jossa järviä on enemmän kuin missään muualla maassamme, pohjavesien ja pintavesien puhtaus on suoraan sidoksissa asumiseen, matkailuun ja metsäteollisuuteen. Pohjavesien suojaaminen on turvallisuuskysymys sekä talouden perusta. Siksi sen turvaamisen on oltava keskiössä myös vuoden 2026 valtion budjetissa. Puhdas vesi on maamme kultaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.32 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rakentaminen näkyy nopeasti työllisyydessä, ja meidän pitäisi pystyä tekemään vastasyklisiä politiikkaa nyt tällaisessa taloustilanteessa. Missä on eniten tarvetta? Sitä on näiden erityisryhmien asumisessa, esimerkiksi opiskelija-asumisessa nyt, kun opiskelijoitten asumistukea leikattiin. Sitten ikäihmisten asuminen, yhteisöllinen asuminen, tarvitsisi uutta rakentamista, ja kohtuuhintaista asumista tarvitaan aina. Juuri nyt, tällaisena aikana, yhteiskunnan pitäisi toimia. Valtion asuntorahaston 2,3 miljardin tulouttaminen valtion sisään vie meiltä myös yhden vastasyklisen välineen pois tästä. Tässä mielessä, kun niitä tässä niukassa budjettitilanteessa pitää ruveta uudestaan jakamaan, sitä keinoa ei enää ole. Mikä on se väline tulevaisuudessa, joka pystyy tekemään matalasuhdanteessa selkeästi vastasyklisiä politiikkaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Otto, ja sen jälkeen olisi sitten ministeri.

18.33 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teollisuuden vihreä siirtymä on Suomen talouden suurin mahdollisuus. Kyse on työpaikoista, verotuloista ja investoinneista, ja lisäksi se on yksi tehokkaimmista tavoista vähentää päästöjä. Vihreän siirtymän onnistumisen edellytys on puhtaan ja edullisen kotimaisen sähkön saatavuus, ja tässä ydinvoimalla on aivan keskeinen rooli. Hallitus linjasi budjettiriihessään, että tavoite on synnyttää Suomeen vähintään yksi perinteisen ydinvoimalaitoksen investointipäätös. Olisin kysynyt, ministeri Multala: miten hallitus konkreettisesti aikoo tätä tervetullutta tavoitetta edistää, ja miten ylipäättänsä näette ydinvoiman roolin tulevaisuudessa?

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Det vill säga, minister Multala, det är välkommet att regeringens målsättning är att det åtminstone kommer ett investeringsbeslut om en traditionell kärnkraftsanläggning till Finland. Jag skulle vilja fråga hur ni tänker främja det konkret. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, viisi minuuttia.

18.34 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos edustajille hyvistä kysymyksistä. — Nyt ensin korjaan tässä yhden keskeisen virhekäsityksen, joka esiintyi tässä keskustelussa useaan kertaan: Se, että Valtion asuntorahasto itsenäisenä yksikkönä lakkautetaan ja sulautetaan valtion budjettiin, ei suinkaan tarkoita sitä, että se välineenä poistuisi meidän käytöstämme. Ne rahat, korkotukilainavaltuudet, ovat edelleen käytössä, ja jokaisen hallituksen budjettipäätöksillä pystyvät esittämään sen korkotukilainavaltuuksien kulloisenkin tason. Eli tämä edelleenkin pysyy... Valtion asuntorahaston haasteena oli se, että siellä olevat vastuut olivat huomattavasti suuremmat kuin siellä olevat varat, jolloin nyt, kun se siirretään osaksi valtion talousarviota, koko valtiontalous toimii ikään kuin tämän rahaston asuntorahojen takuuna. Eli tällä pystytään varmistamaan se, että tämä mekanismi ja korkotukilainavaltuudet ovat jatkossakin nimenomaan asuntopolitiikan välineenä meillä käytössä. Toinen vaihtoehto olisi ollut pääomittaminen, ja sellaiseen ei tällaisessa taloustilanteessa kyllä olisi ollut varaa. Tämä on mielestäni järkevä toimi. Tämä on ikään kuin tekninen ratkaisu varmistaa se, että meillä jatkossakin on turvattu se, että jos tapahtuu ikäviä — nyt ollaan kuultu kuitenkin, että aina ei myöskään ole täysin riskitöntä tämä Valtion asuntorahastosta rahoitettujen kohteiden tukeminen, ja silloin ne riskit joskus realisoituvat — niin silloin on hyvä, että siellä on vahvempi pohja taustalla kuin vain sen Valtion asuntorahaston varsinainen kassa. Tämä on siis tämän asian tausta.

Toinen asia on sitten se, kuinka paljon meillä on näitä korkotukilainavaltuuksia. Siinähan hallitus on nimenomaan tehnyt nyt vastasyklistä politiikkaa. Eli silloin kun rakentamisen suhdanne oli hyvin alhainen — ja nyt se on edelleen pitkittynyt, eli ei vielä kukaan kunnolla käynnissä — nimenomaisesti kasvatettiin korkotukilainavaltuuksia, erityisesti ensimmäisinä hallituksen vuosina, jolloin en ole vielä tässä tehtävässä toiminut. Tänä vuonakin korkotukilainavaltuudet ovat hyvinkin korkealla tasolla. Ensi vuodelle ne jonkun verran tippuvat, mutta me teimme juuri nyt budjetissa ratkaisun, että siirsimme niitä hieman vuodelta 27 vuodelle 26, jotta voisimme varmistaa sen, että kun ei vielä vapaarahoitteinen markkina ole kunnolla käynnissä, niin voimme tätä kautta auttaa edelleen kuitenkin rakentamista pysymään yllä myös asuntopuolella.

Sen lisäksi — emme ole todellakaan istuneet käsiemme päällä — sen osalta, mikä meillä on vapaarahoitteisen puolella, mikä on kuitenkin tärkeää tässä kokonaistarjonnassa, että tämä vapaarahoitteinen asuntorakentaminen saataisiin käyntiin, olemme pyrkineet auttamaan ihmisiä sitä kautta, että helpotamme asuntorahoituksen ehtoja siten, että mahdollistetaan pidemmät laina-ajat ja toisaalta mahdollistetaan pienempi omavastuuosuus, jolloin ihmisillä olisi pienempi kynnys ottaa asuntolaina ja uskaltaa investoida siihen isoon hankintaan, omaan asuntoon. Tätä työtä olemme siis tehneet, koska kuitenkin on niin, että jotta me voimme varmistua siitä, että asuntoja rakennetaan jatkossakin riittävästi, kyllä meidän on saatava tämä vapaarahoitteinen markkina käyntiin. Ei voi olla niin, että valtio kokonaisuudessaan, pelkästään, vastaa siitä, että asuntoja rakennetaan. Tiedämme myös sen,

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

että näihin korkotukivaltuuksilla tuettuihin asuntoihin liittyy myös tietynlaisia haasteita siinä, miten niitä voidaan kaupungeissa sijoitella niin, että ne eivät johda esimerkiksi vahvistuvaan segregaatioon kaupungeissa.

No, sitten vielä asuntopolitiikasta sen verran, että opiskelijoiden osalta todella on ollut aiemmin niin, että avustuksella on ollut merkittävä rooli siinä, että näitä hankkeita on lähtenyt liikkeelle. Näitä avustuksiaahan leikattiin jo hallituskauden alussa, mutta nyt tuomme uutena välineenä 100 prosentin korkotukilainavaltuuden, jolla voidaan siis jatkossa käytännössä rakentaa nyt sitten näitä opiskelija-asuntoja samalla tavalla kuin aiemmin ikään kuin avustuksella tuettuna. Eli uskon kyllä, että opiskelija-asuntoja tullaan tässä maassa rakentamaan enemmän nyt tämän muutoksen myötä.

Sitten muiden erityisryhmien asumisesta, erityisesti ikääntyvien ihmisten asumisesta: Ajattelin itse niin, että kun me olemme nyt lisänneet myös takauslainoja merkittävästi ensi vuodelle, niin yritän nyt löytää keinoja, joilla tätä takauslainavaltuutta voitaisiin hyödyntää paremmin myös erityisryhmien asumiseen. Se vaatii säädösmuutoksia, ja niiden valmistelu tietysti vie aikaa, mutta pyritään hyödyntämään tämä kasvatettu valtuus nyt siihen, että saadaan myös meidän erityisryhmille riittävästi asumista aikaiseksi.

Muuten kyllä tämä hallitus toki panostaa rakentamiseen esimerkiksi erilaisten infra-hankkeiden myötä paljon, ja se on totta kai hyvä asia silloin, kun asuntorakentaminen on vähän jäissä.

No niin, tässä jäikin sitten aika vähän aikaa vastata näihin muihin kysymyksiin, mutta yritetään muutamaa.

Eli nyt pitää huomioida myös se, että näissä meidän ilmastopolitiikan suunnitelmissa esitetään erilaisia skenaarioita. Ne eivät kuitenkaan ole ennusteita. Totta on sekin, että saavuttaaksemme tämän oman hiilineutraalisuustavoitteemme se vaatisi kyllä lisätoimia ja erityisesti maankäyttösektorilla, jonka tilannekuva on muuttunut merkittävästi siitä, kun ilmastolaki säädettiin. Me teemme toimia, mutta lisääkin tarvitaan. Sen lisäksi pyrimme parantamaan tilannekuvaa siellä maankäyttösektorilla panostamalla rahaa siihen, kuinka tarkkaan me pystymme mittaamaan niitä toimia siellä ja toisaalta sitä hiilinielujen tilaa. Uskon, että tämä tuo meidän ilmastopolitiikan vaikuttavuudelle aivan uudenlaista uskottavuutta ja myös sitä vertailukelpoisuutta eri maiden välillä.

Sitten vielä toinen, ehkä hieman tämmöinen korjaus myöskin: Puhuin tuossa noista ennusteista, minkä verran ennustetaan — esimerkiksi tämän vuoden osalta kymmenen miljardin investointien syntymistä ja ensi vuodelle toivottavasti kasvua tähän. Kysehän tietenkään ei ole pelkästään energiantuotannon investoinneista. Siinä 300 miljardin kokonaissummassa on paljon muitakin asioita kuin vain energiantuotantoinvestointeja mukana, mutta ne kaikki liittyvät tavalla tai toisella joko sähköä käyttävään teollisuuteen tai sitten tietysti osittain myös tuotantopuoleen. — Arvoisa puhemies, sallitteko, että jatkan vielä hetken? [Puhemies: Juu, kyllä!] — Kiitos.

Sitten kysyttiin lyhyt vuokrauksesta, ja aivan oikein, edustaja Lohi on tässä oikeassa, olisi tärkeää nyt saada tämä lainsäädäntö eteenpäin, ja siihen pyrimme tietysti nyt mahdollisimman nopeasti. Tämä ajatus ohjauskirjeestä — otan sen harkintaan, josko sillä voitaisiin auttaa nyt tilannetta erityisesti siellä Lapissa, jossa tiedän, että odotetaan matkailun kasvavan. Me tietenkin sitä haluamme kaikin tavoin auttaa.

Sitten edustaja Elo kysyi Metsähallituksen tuloutustavoitteiden nostamisesta ja valtioiden vanhojen metsien suojelusta. Kyllä, meillä on kriteerit päätetty, ja nämä tullaan näiden kriteerien mukaisesti suojelemaan. Sen lisäksi nämä kriteeristöt tulevat tietysti vaikutta-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

maan myös yksityisiin maihin, koska oletettavaa on, että näiltä kriteerit täyttäviltä yksityisiltäkään mailta puita ei haluta hankkia, ja hyvä niin. Sen vuoksi olen itse pyrkinyt siihen, että saisimme tähänkin myös lisää ytyä Metso-rahoituksen muodossa. Vielä en ole sitä onnistunut saamaan, mutta toivon, että voisimme saada myös yksityisiltä mailta näitä maita vahvemmin suojeluun, sillä erityisesti Etelä-Suomessa on todella tärkeää, että saadaan myös yksityisillä mailla näitä arvokkaimpia metsäkohteita suojeltua. Sitten vielä tosiaan tästä Metsähallituksesta: siinä on todellakin se perälauta, eli olemme kirjanneet sen sinne, että se ei saa johtaa hakkuiden kasvamiseen — se oli sen ehtona — vaan perustuu siihen puun hinnan nousuun.

Sitten vielä edustaja... Mitäs sanoisin täältä vielä? Asunnottomuudesta kysyttiin. Joo, meillä on erillinen pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisohjelma, johon on rahoitusta jo myönnetty, erityisesti kaupunkien ja hyvinvointialueiden yhteisiin hankkeisiin. Se vaikuttaa toimivan sillä tavoin, että vaikka meillä on taloustilanne todella hankala ja ihmiset ovat vaikeissa tilanteissa, niin pitkäaikaisasunnottomuus edelleenkin ei ole noussut. Asunnottomuus kyllä joillain alueilla on kasvanut ja häättöjen määrä myös. Se kertoo totta kai siitä, että on maksuvaikeuksia, ihmisillä on vaikeuksia, on ehkä työttömyyttä ja niin edelleen. Mutta totta kai toivon myös, että kaupunkien yhtiöissä kiinnitettäisiin huomiota siihen, että häättöjä ei tapahtuisi niin paljon sieltä tuetusta asumisesta. Nythän on nimenomaan niin, että näissä valtion tukemissa asuntotyypeissä häädöt ovat kasvaneet erityisen paljon.

Sitten virtavesien vapautuksesta kysyttiin. Tämä ei kyllä varsinaisesti kuulu minun vastualueelleni, mutta totta kai lupaehdoissa on myös kalatie-ehdoja asetettu, myös esimerkiksi Kemijoki Oy:lle ja näin mahdollisille tulevillekin hankkeille. — Ehkä, arvoisa puhemies, jatkan sitten lopuksi. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Joo, ihan lyhyen saatte sitten. — Nyt on Vapainike suljettu, ja kaikki ne, jotka ovat nyt tähän mennessä pyytäneet puheenvuoron, saavat sen kyllä. Täällä on yhdeksän puheenvuoroa, ja sen jälkeen ministeri vielä lyhyesti vastaa. — Edustaja Mikkonen, Krista.

18.43 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helpompaa ja halvempaa estää ongelmia kuin korjata niitä jälkeinpäin, ja tämä pätee myös vesiensuojeluun. Siksi onkin varsin valitettavaa, että tähän mennessä hallitus on vain löysännyt vesiensuojeluun kohdistuvaa lainsäädäntöä, mutta nyt teillä olisi mahdollisuus sitä kiristää. Me tiedämme, että esimerkiksi sulfaatti ja ksantaatit ovat sellaisia aineita, joissa ei ole riittävää rajoitusta olemassa, vaikka taustatyötä tähän on kyllä tehty ja ne olisi mahdollista säätää, ja täällä on ollut kansalaisaloitekin siihen liittyen käsittelyssä. Kysyisinkin ministeriltä: oletteko valmiita viemään tämän kansalaisaloitteen maaliin ja laittamaan rajat näille aineille?

Täällä nostettiin esille se, että keltaisessa kirjassa ei luonnonsuojelun osalta ole ongelmia. No, jos luonnonsuojelua mietitään, niin kannattaa katsoa sitä punaista kirjaa, ja me näemme, että siellä on valtavasti ongelmia. Meidän luontomme köyhtyy koko ajan. Kysynkin ministeriltä: näettekö, että hallitus on panostanut riittävästi luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

18.45 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän asuntopolitiikan kokonaisuuteen. Kyllähän siinä on kieltämättä näin käynyt tällä kaudella, että aika myöhäisessä vaiheessahan hallitus on lähtenyt aina reagoimaan siihen, kun alalta entistä huonompia uutisia on kuulunut. Nythän kaikki on oikeastaan sen kortin varassa, että todella vuonna 27 nyt sitten vapaarahoitteinen tuotanto käynnistyy. Siitä on annettava kyllä kiitos, että nämä lainavaltuuksiin liittyvät kysymykset on kuitenkin kohdennettu siten, että ensi vuonna on huomattavasti suurempi valtuus kuin aikaisemmin ajattelitte, ja suurempi tiputus tapahtuu sitten vuonna 27.

Mutta sehän, mikä tämän asuntorahaston sulauttamisessa budjettiin kyllä jatkossa tapahtuu, on se, että kun tiedämme, minkälaisia vuosia valtiolla on edessä, niin kyllähän se tulee vaikeuttamaan asuntopolitiikan käyttöä vastasyklisenä toimenpiteenä. Kyllä siinä nyt valitettavasti vain näin käy. Yksi syy, minkä takia niitä pääomia on sieltä lähtenyt, on se, että niillähän on rahoitettu tällä kaudella teitä eikä asuntoja. Sieltähän on rahat otettu ja laitettu asfalttipintaa eri puolille Suomea, kun olisi pitänyt laittaa ne seiniin. Tämähän on kuitenkin tässä joka tapauksessa tapahtunut, minkä takia ne pääomat myös ovat siellä vähentyneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti.

18.46 **Tere Sammallahti kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Tästä rakentamisesta: Muistutan nyt sen verran, että rakentamisen alakulo ja suhdanneluisto alkoivat siis vuoden 2021 syksyllä eli Marinin hallituksen puolimatkan krouvissa, missä Orpon hallitus tällä hetkellä on. Silloin lähti myönnettyjen lupien määrä laskuun, ja seuraavan vuoden keväällä olivat jo aloitetut neliömäärät laskussa, eikä silloinen hallitus tehnyt asialle tuon taivaallista. No nyt te vaaditte täällä vastasyklisyyttä, eli just sitä, mitä tämä hallitus on tehnyt. Niitä ARAn myöntövaltuuksia on siirretty just näille ensimmäisille vuosille, ja nyt kun sitten alkaa rakentaminen pikkuhiljaa elpyä, ne vähenevät. Se on just sitä vastasyklisyyttä.

Huomautan, että inflaation, rakennustarvikkeitten hintojen nousun ja korkojen nousun vaikutuksesta yhdistettynä siihen, että rakennusala oli täysin riippuvainen valtion tukirahoista ja lähestulkoon ilmaisesta lainarahasta, tämä myrkyllinen soppa on nyt lauennut ja meillä on asuntokuplasta tyhjenemässä ilma. Tässä maassa ei ole niin paljon rahaa, että valtion rahoilla tätä hommaa pystyttäisiin oikaisemaan, vaan nyt on vaan odotettava, että tämä suhdanne lähtee tästä nousuun, ja sitten rakennusosallekin koittavat paremmat ajat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

18.47 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella toki jatkettiin silloista ARA-politiikkaa. Valtion tukemien asuntojen rakentaminen oli korkealla, ja myös tämä investointiavustus laittoi liikkeelle hankkeita. Osa näistä hankkeista meni sittemmin jäihin, juuri kun alkoi tämä kova lama. Ainakin tämä on se, mitä me vihreät olemme toivoneet, eli niitten olemassa olevien työkalujen jatkamista, mitä te olette leikanneet, emme mitään erityistä tukea rakennusosalle.

Haluaisin ministeriltä kysyä tästä retkeilyn tilanteesta. Mehän tiedetään, että luonnossa liikkuminen on yksi niistä panostuksista, mitkä aidosti tuovat myös säästöjä sotekustan-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

nusten säästöinä. Useat luontokeskukset ovat nyt kuitenkin lakkautusuhan alla, vaikka niillä on tärkeä rooli esimerkiksi retkeilijöiden opastamisessa. Me tiedetään, että retkeily ja erätaidot ovat itse asiassa heikentyneet Suomessa. Olemme kuulleet kansallispuistoista haetuista turisteista, ja kun Lapissakin luontomatkailu yhä vaan kiihtyy, niin tämä kyllä herättää huolen, mitä opastukselle käy. Joten voisiko ministeri kertoa, miten te näette tämän retkeilyn tulevaisuuden?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

18.49 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri vastasi asuntopolitiikan kysymykseen vedoten korkotukilainoitukseen, ja tätä ennakoin. On kuitenkin varmaan niin, että teidän omasta ministeriöstännekin on ainakin minulle vastattu näin, että esimerkiksi opiskelija-asuntojen sataprosenttinen korkotuki ei vastaa täysin sitä, mitä erityisryhmien investointiavustuksen puolelta on leikattu. Että sinällään se varmaan on yksi laastari, mutta ei missään nimessä voi ajatella näin, että voidaan leikata toisaalta ja sitten kompensoidaan toisaalla.

Ja nimenomaan se asuntopolitiikan kokonaisuus on tässä se ongelma. Täällä on leikattu myös energiatukia, korkotukilainoituksen käynnistysavustuksia, on heikennetty ARAa, asoa, ja tämä kaikki on johtanut osaltaan siihen, että ensimmäistä kertaa 12 vuoteen asunnottomuus on kasvanut. Eli yksinkertaisesti tämä on se kokonaiskuva, joka meillä on käsillä, ja sen takia tähän on tärkeätä kiinnittää huomiota, että yksinkertaisesti ei ole olemassa sellaista asuntopolitiikkaa, ei ole olemassa sellaista valtiota, jossa ei tuettua asumista tarvittaisi, jotta voidaan pitää kaikki mukana kohtuuhintaisilla asuntomarkkinoilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.50 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässähän myymättömien asuntojen määrä on kohtuullisen iso tietyillä alueilla. Menee kyllä tietenkin, jos tämä talous lähtee tästä liikkeelle, jonkun aikaa, kun niitä muita uusia asuntoja tulee siitä rakennusluvasta sitten, kun rakennus on pystyssä. Että tämä kupla sulaa kyllä kohtuullisen nopeasti myös pois sitten, kun tämä talous lähtee tästä liikkeelle. Siinä mielessä pitäisi ennakoida myöskin niin, ettei pääse syntymään sitten taas asuntopulaa, jossa taas hinnat kaavat käsistä, ja niin poispäin.

Kyllähän tällä alalla on koko ajan ollut ongelma se, että tämä ei toimi yhtään vastasykleisesti. Tämä koko ala hurahtaa aina täysin, ja sitten se on käsissä. Mutta siihen meidän pitäisi pystyä politiikassa puuttumaan.

Se, minkä takia pyysin puheenvuoron, liittyy tähän, että työllistymisen esteenä on usein myöskin se, että se työpaikka on jollain toisella paikkakunnalla kuin missä itse asuu. Onko tähän haettu mitään uusia välineitä, että voi sinne toiselle paikkakunnalle mennä työskentelemään vaikka viikoksi ja tulla sitten kotipaikkakunnalle? Sitä asumismuotoa pitäisi hakea, jonkintyyppisiä uusia tapoja tällaiseen ihmisten työn perässä liikkumiseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

18.51 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kokoomuksesta sanottiin, että hyvältä näyttää ympäristön näkökulmasta, niin minä joudun kyllä toteamaan,

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

että ei todellakaan näytä. Tässä budjetissa ei ole niitä rahoja, joita luontokadon pysäyttäminen ja ilmastotoimien eteneminen vaatisi.

Koko ympäristöministeriön hallinnonala on ensinnäkin jo entuudestaan täysin aliresursoitu. Te olette tehneet sinne massiiviset leikkaukset, emmekä me todellakaan näe sitä rahoitusta, jonka meidän ympäristötavoitteiden saavuttaminen vaatii. Esimerkiksi metsät: Missä on rahoitus? Missä ovat ohjaukseen hiilinielujen vahvistamiseksi? Ei ainakaan tässä kirjassa. Tämä riittämätön rahoitus ympäristötoimille on surkeaa ympäristöpolitiikkaa, mutta se on myös surkeaa talouspolitiikkaa, koska tämä linja tulee meille kalliimmaksi.

Ministeri, uskotteko te, että teidän sitoumuksenne luontokadon pysäyttämisestä ja hiili-neutraaliudesta etenee tällä rahoituksen ja tällä tahtotilan tasolla?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

18.53 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tällä viikolla paljon puhuttu siitä, että talouskasvu on nurkan takana, mutta nyt kauhukseni huomasin, että meidän olemme pyöreässä huoneessa. [Naurua]

Ensin eräs kysymys: Edeltäjänne ministeri Mykkänen puhui paljon piippujen tulppaamisesta. Voisitteko hieman kertoa, mikä on piippujen ja tulppien tilanne?

Edustaja Kosonen teki hyvän kysymyksen sisävesien tilasta, ja ette ennättänyt siihen vastaamaan, joten vielä hieman jatkan: Kävimme ympäristövaliokunnan kanssa tuolla kotipuolella päin, meillä Etelä-Savossa Saimaalla, ja siellä Puruveden vesihoidon resurssista saatiin hyvä esimerkki. Alueen ely-keskuksilla vähenevät entisestäänkin resurssit ja parhaimmillaan pysyvät ennallaan — ei merkittäviä mahdollisuuksia käytännön vesienhoitotöihin. Alueen kunnilla on hyvin niukasti mahdollisuuksia käytännön vesienhoitotöihin. Suomen metsäkeskus ei enää tee käytännön vesienhoitotöitä. Osakaskunnilla rajoitetusti toimintamahdollisuuksia vesialueilla, valuma-alueilla ei lainkaan. Paikallinen Pro Puruvesi -yhdistys, joka oli meillä isäntänä siellä, on vapaaehtois pohjalta, ja heillä on hyvin vähän taloudellisia resursseja. Eli nämä resurssit ovat hyvin niukat. Olisi hyvä kuulla, onko joitakin semmoisia toimenpiteitä, joilla voidaan pitää nämä meidän hyvässä tilassa olevat vedet myös kunnossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

18.54 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut käyttämään viisi prosenttia bruttokansantuotteesta puolustusmenoihin, ja tästä puolustoista prosenttiyksikköä voi olla erilaisia puolustusta ja turvallisuutta tukevia toimia. Kun puhutaan näin valtavista rahasummista, olisi tärkeää, että niillä rahoilla saataisiin samaan aikaan myös muita yhteiskunnallisia hyötyjä, kuten ympäristöhyötyjä. Yhtenä ajatuksena on esitetty ja muun muassa edustaja Aalto-Setälä on sitä pitänyt esillä, että näitä turvallisuutta tukevia määrärahoja ohjattaisiin metsien ja soiden ennallistamiseen itärajalta, jolloin voitaisiin samaan aikaan vahvistaa meidän puolustusta ja saada ihan merkittäviä hyötyjä Suomen luonnon kannalta.

Pyyntöni teille, ministeri Multala, on, että kun hallituksen sisällä käydään keskustelua näistä tulevista puolustus- ja turvallisuussatsauksista, niin ympäristöministeriö on hyvin aloitteellinen näissä keskusteluissa ja käynte kollegoidenne kanssa vuoropuhelua siitä, mi-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

ten voitaisiin saada myös ympäristöhyötyä näissä tärkeissä ja välttämättömissä turvallisuuksauksissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, haluatko vielä käyttää? Teillä oli vielä yksi puheenvuoro.

18.55 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Tynkkystä erittäin hyvästä kysymyksestä, ja mielenkiintoista kuulla, miten se etenee. Tietääkseni kummassakin ministeriössä tätä taktista ennallistamista raja-alueilla edistetään.

Pitkäaikaisasunnottomuuteen ajattelin lisätä sen informaation, minkä keltaisesta kirjasta löysin, että siihen ensi vuonna investoidaan 4,65 miljoonaa euroa. Tämä on vakava, iso asia, asunnottomuuden haaste, ja se on onneksi hyvin huomattu. Myöskin tämä korkotukilainojen valtuus, joka jäi tuossa vähän joillakin viisailla kollegoillani tietämättä, mitä se summa ensi vuodelle on, on 1,75 miljardia. Elikä tällaiset lisäykset vielä oikein hyvään ja viisaaseen keskusteluun, mitä kollegani täällä ovat käyneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia tästä. — Sitten ministerille, aikaa on neljä minuuttia.

18.56 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Joo, todellakin muutama kysymys jäi vielä vastaamatta. — Kyllä, meillä on vahva painotus hallitusohjelmassa Saaristomereen ja sen valuma-alueeseen, koska niin Saaristomeren osalta kuin sisävesien osalta usein on niin, että ne haasteet, mistä vesien laatu kärsii, alkavat sieltä maalta eli valuma-alueelta. Se ei kuitenkaan poissulje sitä, etteikö esimerkiksi Ahti-ohjelmasta voida rahoittaa myös muilla alueilla olevia toimia, ja näin onkin tehty, mutta ideana on nyt myös se, että kun Saaristomeren valuma-alueella kerrankin nyt yritetään keskittyä siihen, että saataisiin vaikuttavia toimenpiteitä, joissa koko yhteiskunnan eri toimijat, muun muassa maanviljelijät, ovat mukana, ja löydetään toimia, jotka hyödyttävät kaikkia osapuolia, niitä kokemuksia ja käytänteitä voidaan sitten helpommin levittää ympäri Suomen ja täten saada vaikuttavuutta myös sille rahalliselle panostukselle. Tietenkin toivottavaa olisi esimerkiksi ravinteiden kierrätyksessä, jota nyt tällä hetkellä tuemme, että jossain vaiheessa olisi mahdollista vahvistaa myös omavaraisuuttamme sillä, että me voisimme enemmän käyttää kierrätysravinteita, pitää ne siellä pelloissa niin, että ne hyödyttävät tietenkin sitä viljankasvua eivätkä sitten valu sinne vesistöihin. Tätähän me juuri nyt pyrimme tekemään sekä ravinteiden kierrätystuella että esimerkiksi peltojen kipsi- ja muilla menetelmillä, joilla pyritään pitämään ravinteet siellä. Mutta kyllä rahoitusta on mahdollista saada muuallekin.

Sitten tähän edustaja Mikkosen kysymykseen: Ensinnäkin haluan korjata sen väitteen, joka täällä toistuvasti esiintyy. Mehän olemme nyt nimenomaan tuoneet vesienhoidon ympäristötavoitteet sitoviksi lainsäädäntöön, emme suinkaan heikentäneet. Eli tämä on nyt se, mitä edellinenkin hallitus käsittääkseni yritti, mutta eivät siinä onnistuneet. Sulfaattien osalta muun muassa Sykessä todella on tehty työtä, ja tarkoituksena olisi nyt sitten muun lainsäädäntötyön yhteydessä tuoda selkeyttäviä rajoja ympäristöluvitukseen näiltä osin, jotta saadaan myös investointivarmuutta yrityksille ja pystytään huolehtimaan vesien hyvästä tilasta.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Sitten näistä luonnonarvomarkkinoista: Edustaja Aalto-Setälä tästä kysyi aikaisemmin, ja itse ajattelen, että tämä on erinomainen keino, jolla voisimme lisätä merkittävästi rahoitusta luonnonarvojen edistämiseen ja luontotyöhön. Tiedetään, että valtiontalouden tilanne ei tästä tule merkittävästi kohenemaan tulevinakaan vuosina — päinvastoin, meillä on vielä paljon työtä edessämme — mutta me tarvitsemme myös yritykset mukaan ja yksityisen rahan mukaan. Tätä luonnonarvomarkkinaa nyt kyllä valmistelemme, ja toivon saavani sen pitkälti nopeasti eteenpäin, sillä yritykset myös haluavat tehdä luontotyötä. Se on tietenkin meillä Suomella erittäin vahva viesti viedä myös maailmalle, että tähän on halua myös yrityksillä.

Kallio kysyi aikaisemmin luonnonlaidunten hoidosta: Kyllä tätä viedään nyt eteenpäin, tietenkin osana tätä CAP-suunnitelmaa, ja se on pitkäjänteistä työtä, että saataisiin se sellaiseen kuntoon, että siellä voidaan paremmin päästä niihin tavoitteisiin. Nythän se haaste siellä puolella on ollut enemmän se, että ne alueet ovat monesti hyvin tämmöisiä mosaiikkimaisia ja niitä pitäisi siltikin pystyä sitten pysyvästi hoitamaan. Niiden kunnostukseen meillä on tässä Helmi-ohjelmassa rahoitusta kyllä olemassa, ja sitä työtä tietysti nyt jatketaan.

Piippujen tulppaus etenee. Mehän olemme laajentamassa verokannustinta nyt myös tähän, eli puhtaiden investointien verokannustinta, joka on tästä keskustelusta aika lailla unohtunut — ei toki ole omalla hallinnonalallani, mutta se on tärkeä keino vauhdittaa meidän puhtaan siirtymän investointeja ja toivottavasti myös tätä piippujen tulppausta, hiili-dioksidin talteenottoa.

Sitten kysyttiin luontokeskuksista: Kyllä, näiden osalta meillä on ollut selvitystyö käynnissä. Joidenkin osalta on löydetty jo ratkaisuja, eli siellä toiminta jatkuu ehkä hieman toisessa muodossa kuin aikaisemmin. Joidenkin osalta nyt sitten työtä pyritään jatkamaan. Mutta kun meillä on näitä tuottavuussäästöjä, joita kohdistuu myös Metsähallitukseen, olen halunnut, että priorisoimme nimenomaisesti Helmi-työn ja niiden reitistöjen kunnossapidon, jotka ovat erityisen tärkeitä sitten, kun halutaan päästä sinne luontoon liikkumaan, ja löydetäisiin sitten keinot, joilla näitä luontokeskustenkin toimintoja voitaisiin jatkaa esimerkiksi niin, että siellä olisi enemmän yrittäjäpainotusta mukana.

Sitten vielä oli kysymys metsien ja soiden ennallistamisesta, ja kyllä tämä työ on käynnissä. Meidän ympäristöministeriö yhdessä muun muassa puolustusministeriön kanssa tutkii tätä asiaa, ja aivan tosissamme katsomme, mitä voisimme hyödyntää samanaikaisesti. Tätä itse asiassa alun perin tietääkseni ovat asiantuntijat ehdottaneet, ja silloin ministeri Mykkänen tähän jo aikanaan on tarttunut, ja tämä selvitystyö on nyt käynnissä. On tietenkin tärkeätä, että samalla, kun me teemme työtä meidän luonnon monimuotoisuuden eteen, voisimme hyödyntää sitä sektoria, josta me tiedämme, että sinne joudumme joka tapauksessa panostamaan — tai meidän kannattaakin panostaa — lisää rahaa. Tämä työ todella on käynnissä.

Ja totta on, että luontokato valitettavasti etenee, ja sen vuoksi tähän tarvitaan kaikki keinot mukaan ja myös todella se yksityinen rahoitus. En usko, että me vain pelkällä valtion rahoituksella voimme tätä kehitystä täysin pysäyttää. Yritämme kaikkemme, jotta meillä on vahva lainsäädäntö ja toisaalta sitten riittävä rahoitus, mutta nämä luonnonarvomarkkinat ovat nyt yksi sellainen keino, joka olisi uusi tapa rahoittaa myös luontotyötä. — Kiitos, arvoisa puheenjohtaja.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Nyt on tämä pääluokka käsitelty tässä vaiheessa, ja menemme puhujalistaan. Siellä on ensimmäisenä edustaja Perholehto.

19.02 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! Kaksi vuotta ja reilut sata päivää on tämä Orpon hallitus ollut vallassa. Kaksi vuotta aika isoja lupauksia ja vaihtoehtottomuuksia, mutta mitä oikeastaan on jäänyt käteen? Asunnottomuus on kasvanut ensimmäistä kertaa 12 vuoteen, pitkäaikaistyöttömyys on noussut historiallisen korkealle tasolle, konkurssiaalto on vyörynyt läpi Suomen, koulutuslupaus on petetty, lapsiperheköyhyys lisääntyy, ja luontokato kiihtyy. Tämä on se todellisuus, jossa suomalaiset kaksi vuotta ja reilut sata päivää eduskuntavaalien jälkeen elävät.

Jopa veropolitiikka, oikeiston ikiaikainen lippulaiva — sekin on osoittautunut bluffiksi. Veroalea luvattiin kaikille palkansaajille, mutta eihän se pitänyt ollenkaan paikkaansa, sillä kuka hyötyy? Ei ainakaan kaksi tonnia kuussa tienaa, ei neljä tonnia kuussa tienaa, ei varsinaisesti eniten edes kuusi tonnia kuussa tienaa, vaan se ihminen, joka saa 9 000 euroa kuukaudessa. Sen joukon tämä hallitus on halunnut kaikista eniten palkita — siis tietenkin niiden ihmisten lisäksi, jotka nauttivat pääomatuloja ja eivät näihin talkoisiin nyt enempää osallistu.

Puhemies! Moni kotisohvalla pohtii aivan syystä, mitä ihmettä tälle maalle on tapahtumassa, kun kaiken muun jälkeen edes tieto 31 000 uudesta köyhyyteen sysättävästä lapsesta ei saa tätä hallitusta edes kohtuullistamaan omaa politiikkaansa. Tämä linja ei toimi nyt. Ei tämä toiminut finanssikriisin jälkeenkään, vaan päinvastoin silloinkaan leikkaukset koulutuksesta ja palveluista eivät johtaneet kasvuun, eivät pysäyttäneet velkaantumista, vaan ennen muuta veivät kasvun vuosikymmeniksi, ja niitä laskuja maksetaan edelleen tänä päivänä.

Ajattelen kuitenkin, että itse asiassa suurinta vahinkoa ei mitata ehkä euroissa. Isoin vahinko on nimittäin tunne siitä, että oikeudenmukaisuus on tästä yhteiskunnasta kadonnut. Leikkauksia kohdistetaan kerta toisensa jälkeen opiskelijoihin, työttömiin, sairaisiin, mutta samaan aikaan vastoin monien asiantuntijoiden lausumaa on ollut pakko — on ollut pakko — härkämäisesti esimerkiksi syyttää lisää rahaa yksityiseen sotebisnekseen, on ollut pakko pitää kiinni ympäristölle haitallisista tuista ja on ollut pakko repäistä valtiontalouteen lähemmäs miljardin lovi yhteisöveron alennuksella. Leikattavaa on löytynyt kotihoidosta, lastensuojelusta, ei turkistarhauksen tukemisesta tai tuottamattomille tiloille jaettavista tuista.

Kyllä itsekkin kysyn: mihin ihmeeseen on heitetty se yhteiskuntasopimus, jonka varassa Suomea on rakennettu? Nimittäin yhteisten asioiden hoitamisen sijaan tässäkin salissa aika usein tuntuu siltä, että täällä keskitytään kilpahuutoon siitä, kuka leikkaisi koviten tai herjaisi muita eniten. Ja millä hinnalla? Sillä hinnalla, että ihmisten toivo hiipuu. Kansalaisten luottamus hallitukseen on ennätysalhaalla. Kolme neljästä suomalaisesta ei usko, että velkaantumista saadaan kuriin.

Sitäkin huolestuttavampaa minusta on se, että nuorisoalan raportti puolestaan kertoo, että nuorten luottamus tulevaisuuteen on romahtanut. Nimittäin kun nuoret eivät usko huomiseen, koko tämän yhteiskunnan tulevaisuus on vaarassa. Eivätkä nuorten toiveet edes ole mitenkään mahdottomia. He haluavat työtä, ystäviä, kodin, mahdollisuuden perheeseen, harrastuksiin, ihan tavalliseen arkeen. Mutta tällä hetkellä liian moni Suomessa kokee, että nämä perusasiat karkaavat käsien ulottuvilta. Hallitus on leikannut esimerkiksi

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

ammattillisesta koulutuksesta, poistanut verovapauden ensiasunnon ostajilta, kasvattanut opintotuen velkapainotteisuutta ja jättänyt osan nuorista jopa terapiatakuun ulkopuolelle — siis sen terapiatakuun ulkopuolelle, jota on niin kauhean paljon kuitenkin haluttu juhlia. Kaikki tämä luo osaltaan ulkopuolisuuden kokemusta, joka seuraa nuoria pahimmillaan aikuisuuteen ja rapauttaa aivan väistämättä uskoa huomiseen.

Puhemies! Ilman luottamusta ei tehdä yhtään mitään — ei liikenteessä, ei kaupankäynnissä, ei politiikassa — ja juuri luottamuksen puute pitää nyt talouden rattaatkin jumissa. Yksityinen kulutus muodostaa puolet bkt:stä mutta vähenee kolmatta vuotta. Pelko on otanut suomalaisista vallan. Työssäkäyvät pelkäävät työttömyyttä yhtä paljon kuin työttömät. Vakituksessa virassa olevat varautuvat irtisanomisiin, ja jopa hyvätuloiset kasaavat nyt puskureita. Tämä ei ole sellaista politiikkaa, jota vaalikauden alussa luvattiin. Tämä ei ole vahvoista välittävä Suomi. En tiedä välillä enää, kenestä välittävä tämä on, mutta ei ainakaan niistä ihan tavallisista suomalaisista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

19.07 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä ympäristöpolitiikasta. — Elämme maailmassa, jossa luonnontilaa koskevat indikaattorit vilkkuvat kirkkaasti punaisella. Ei ole vastuullista uskotella, että voimme Suomessa jatkaa niin kuin ennenkin, kun luonto jatkaa köyhtymistään, vesistöt tummumistaan ja ilmaston lämpeneminen haittaa jo meilläkin metsien kasvua ja ruuantuotantoa. Suomen rajojen sulkeminen ympäristökriisien seurauksilta ei yksinkertaisesti ole mahdollista, ja siksi Suomen on tehtävä oma osansa ja oltava aktiivisesti kehittämässä ympäristökriiseihin ja -ongelmiin ratkaisuja.

On todella huolestuttavaa, että Orpon hallituksen sisältä kyseenalaistetaan Suomen ja EU:n ilmastotavoitteita ja että hallitus on etenemässä tiellä, joka jatkaa metsäluonnon köyhyttämistä ja ympäristö- ja luonnonsuojelulainsäädännön heikentämistä. On hyvä, että pääministeri vakuuttaa edelleen hallituksen olevan sitoutunut Suomen hiilineutraaliustavoitteeseen 2035. Nyt täällä jo siteeratut tuoreet laskelmat kuitenkin osoittavat, että Orpon hallituksen tekemin päätöksin Suomi olisi hiilineutraali vasta vuoden 2050 jälkeen. Sanojen ja tekojen välillä on räikeä ristiriita.

Mutta tärkeintä on pitää fokus siinä, että Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen on edelleen täysin mahdollista. Ilmastokriisin ratkaisemisessa onnistuminen on ihmiskunnan kohtalonkysymys, ja edelläkävijyys ilmastotoimissa on Suomelle mahdollisuus rakentaa tätä yhteiskuntaa kestäväälle pohjalle ja viedä ratkaisuja myös ulkomaille. Tämä onneksi ymmärretään myös elinkeinoelämän piirissä.

Ilmastopaneelin ex-puheenjohtajan Markku Ollikaisen syyskuun alussa julkaistu selvitys osoitti, että Suomen hiilineutraaliustavoitteen 2035 saavuttaminen on mahdollista toteuttamalla kansantalouden kannalta kustannustehokkaita toimia hiilinielujen vahvistamiseksi. Suomeen on siis rakennettavissa realistinen nielupolku, jolla voidaan samalla vahvistaa sekä kansantalouden kasvua että metsätalouden kestävyyttä. Toivottavasti tämä selvitys kuluu hallituksen käsissä. Olemme myös vihreissä koonneet asiantuntijoiden suositusten pohjalta oman paketin keinoista, joilla Suomesta voidaan tehdä hiilineutraali 2035 mennessä niin, että samalla huolehditaan ympäristöstä ja ihmisten hyvinvoinnista. Tämäkin on hallituksen käytettävissä.

Arvoisa puhemies! Huolestuttavaa on myös luonnon köyhtymisen jatkuminen. Tuore eri viranomaisten tekemä luonnontilaa kuvaava selvitys osoittaa, että Suomessa tavallisim-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

mat linnut vähenevät, lohikaloilla menee huonosti ja luontotyypeistä on kohentunut vain kaksi. Taantuneita lajeja ovat esimerkiksi hömötiainen, peltosirkku ja punasotka. Runsas-tuneita ovat muun muassa tulipäähippiäinen ja valkoselkätikka. Näistä tulipäähippiäinen on laji, joka on hyötynyt ilmaston lämpenemisestä, valkoselkätikka puolestaan lahoppuuta sisältävien lehtimetsien suojelusta. Eli on hyvä tässä myös huomata se, että monien paljon huomiota saavien eläinlajien tilanne on suojelutoimien ansiosta parantunut, ja hyvä näin, mutta se johtopäätös kuitenkin on, että luonnon köyhtyminen Suomessa jatkuu. Lintujen kantojen vähenemiseen ovat vaikuttaneet erityisesti metsätalouden vaikutukset niin met-säelinympäristöihin kuin vesistöihin, maatalouden muutokset, metsästys ja vieraspetojen aiheuttama saalistus.

Me tarvitsemme siis lisää keinoja luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi. Se on niin ih-misten hyvinvoinnin kuin kaiken taloudellisen toiminnan perusta. Onkin valitettavaa, että hallitus jatkaa metsäpolitiikassaan tiellä, joka ei vahvista romahtanutta hiilinielua eikä py-säytä metsäluonnon köyhtymistä. Pienet askeleet eivät riitä, jos samaan aikaan hakkuutaso pidetään liian korkeana ja vanhojen metsien suojelukriteerit liian tiukkoina. Metsät on näh-tävä paljon laajemmin kuin metsäteollisuuden raaka-aineena. Kallisarvoisesta puuraaka-aineesta on saatava nykyistä enemmän irti jalostusarvoa nostamalla. Esimerkiksi verotta-malla teollisen mittakaavan puunpolttoa ohjattaisiin siirtymään puunpoltosta ei polttoon perustuviin lämmitysratkaisuihin, ja näin puuta riittäisi niihin korkean jalostusarvon tuot-teisiin, vaikka hakkuutasoa laskettaisiin kestäväälle tasolle. Myös maankäytön muutosmak-su olisi keino ohjata maankäyttöä muualle kuin metsiin.

Arvoisa puhemies! Vetoan Orpon hallitukseen, että perustatte päätöksenne tutkittuun tietoon ja ryhdytte riittäviin toimiin, jotta Suomi täyttää luonto- ja ilmastotavoitteensa ja -velvoitteensa. Luonto on meille suomalaisille rakas, ja kansan suuri enemmistö odottaa, että pidämme siitä huolta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen poissa. — Edustaja Kvarnström.

19.13 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Det här budgetförslaget ges i en tid av ekonomiska utmaningar som är allvarliga och svåra. Att arbetslöshetsgraden nu är hela tio procent är ett tecken på detta. Det finns en utbredd uppfattning om att vi inte bara kan spara oss till ekonomisk hållbarhet utan att vi behöver tillväxt för att få ekvatio-nen att gå ihop över tid. För tillväxt behövs i sin tur förtroende och framtidstro. Med tillit kommer konsumtion och investeringar. Behovet av framåtanda får ändå inte bli ett svepskäl för att sopa problem under mattan eller låta bli att kritisera regeringens politik. Tvärtom behöver vi en konstruktiv diskussion som inte duckar för realiteterna men som för fram de olika alternativ som kommer från olika partier, och här fokuserar vi nu på reger-ingens budgetförslag.

Arvoisa puhemies! Tähänastisessa budjettikeskustelussa olen kokenut, että osa hallituksen äänistä puhuu mieluummin muista asioista kuin hallituksen budjettiesityksestä. Toisaalta perätään opposition vaihtoehtoja, toisaalta luodaan kuvaa siitä, ettei uskottavia vaihtoehto-ja edes voisi olla, mutta niitä on, ja tuloksiin nähden juuri hallituksen linja ei kestä tarkem-paa tarkastelua.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Erimielisyys finanssipolitiikassa ei kuitenkaan ole koskenut niinkään sopeutustarvetta, vaan sitä, miten pitkällä aikavälillä järkevä ja oikeudenmukainen sopeutus pitäisi toteuttaa. Tämä on nyt Orpon hallituksen kolmas budjettiesitys, ja kuten todettua, tilanne on nyt hyvin vaativa. Ja kuten totesin äskeisessä keskustelussa ympäristöministeriön pääluokasta, olen vahvistunut käsityksessäni, että olisi ollut viisasta tukea rakennusalaan jo aiemmin tällä vaalikaudella. Silloin tilanne olisi todennäköisesti helpompi nyt. Se, mikä maksaa lyhyellä aikavälillä, voi hyödyttää taloutta jo keskipitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Tässä budjettiesityksessä on monta elementtiä, jotka voisin nostaa esiin. Yksi sellainen on ammattiliittojen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden poistaminen. Siihen suhtaudun erittäin kriittisesti, ja olen itse asiassa varma, että se on pitkässä juoksussa suuri virhe.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kun tarkastelemme tätä vaalikautta kokonaisuutena, on suuri kuva se, että pienituloiset kärsivät kohtuuttoman paljon nykyisestä politiikasta samalla, kun kaikkein varakkaimmat rikastuvat. Keskiluokka taas on ymmärrettävistä syistä varovainen. Mitä oikeastaan tapahtuu? Pääministeri sanoo, että kaikki saavat veronkevennyksiä. Kapeasta näkökulmasta se pitää osittain paikkansa, mutta tavallista palkansaajaa kiinnostaa se, miten talous tosiasiaissa muuttuu. Kun liittoon kuuluville syntyy verosanktio ja työhuonevähennys poistetaan samaan aikaan kun maksuja korotetaan, jää moni vaille veronkevennystä tai saa jopa vähemmän rahaa käteen kaikkien näiden muutosten seurauksena. Ainoastaan ylimpään tulodesiiliin kuuluvat, siis kaikkein eniten ansaitsevat, saavat varmasti selvästi enemmän rahaa käteen. Veronalennukset varakkaille eivät kuulu aikaan, jolloin taloutta kiristetään.

Alltså, skattesänkningar för de välbärgade hör inte hemma i en tid av ekonomiska åtstramningar.

Ärade talman! Det är sant att en del reformer ger resultat först över tid, men då regeringens vill göra det lättare att säga upp folk och öka visstidsanställningar finns det en risk för att det skapar en osäkerhet som tär på den tillit som nu skulle behövas för tillväxt. Folk ska inte beskylldas för att de sparar i tider då vi har den högsta arbetslöshetsgrad sedan mätningen inleddes på nuvarande sätt 2009, antagligen den högsta ända sedan 1998.

Arvoisa puhemies! Meidän on saatava kasvu liikkeelle ja samalla huolehdittava siitä, että se on kestävä kasvua. Yleisellä tasolla haluan todeta, että sosiaalista ja ekologista kestävyyttä tulisi painottaa nykyistä enemmän pitkäjänteisen kestävyuden turvaamiseksi. Pitkällä aikavälillä se on myös taloudellisesti kestävä. Tästä näkökulmasta olen kriittinen myös kulttuurileikkauksia kohtaan, erityisesti elokuva-alaa koskevia. Olen kriittinen myös siihen, että pyöräily poistetaan. Kyse on toimista, joilla on konkreettinen merkitys. Juuri siksi, että summat ovat tässä yhteydessä suhteellisen pieniä, olisi ollut mahdollista löytää muita ratkaisuja. Emme saa tinkiä panostuksista koulutukseen, tutkimukseen ja kehittämiseen. Emme saa laiminlyödä perusinfrastruktuurimme investointitarpeita. Lisäksi olemme tilanteessa, jossa kuntasektori tarvitsee kipeästi paremmat toimintaedellytykset. Kunnissa toteutetaan suuri osa hyvinvoinnista. Nyt kuntien tilannetta ei valitettavasti helpoteta.

Sist men inte minst: I frågor om satsningar på säkerhet och försvar finns det lyckligtvis bred konsensus, och vi behöver ännu mer fokus på hur olika satsningar stärker avskräckningen.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto poissa. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

19.18 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä tänään aiemmin päivällä käytyä keskustelua ja palaan ensiksi tähän korjausvelan kasvuun, joka siis tosiasiallisesti jatkuu edelleen merkittävänä.

Olen huolissani siitä, että hintataso vaikuttaa jääneen pysyvästi korkealle tasolle, eivätkä nyt tehtävät panostukset riitä tiestön korjausvelan pysäyttämiseksi tai kääntämiseksi laskuun. Nyt myös perusväylänpidon rahoitus on pienenemässä merkittävästi verrattuna kuluvaan vuoteen.

Ongelmallista on myös se, että hallitus rahoittaa nyt liikennehankkeita valtionyhtiöistä kertaluontoisesti tulouttamalla ja leikkaamalla pysyvästi kehysrahoitusta, tämä toki siksi, että julkisen talouden alijäämä edes näennäisesti pienenesi, mutta tulevaisuutta ajatellen tämä on hyvin lyhytnäköinen strategia. Painotan, että on tärkeää pitää kiinni jatkossakin Liikenne 12 -suunnitelmasta, jotta edistettävät hankkeet ovat aidosti vaikuttavia ja jotta niiden rahoitus olisi ennakoitavalla pohjalla.

Näiden liikennehankkeiden osalta keskisuomalaisena edustajana totean myös, että on toki erinomaista, että yksittäisiä pienempiä hankkeita Keski-Suomeen tulee nyt kiitettävästi, mutta se iso kysymys koskee kuitenkin sitä, että maakunnan elinvoiman kannalta kaikkein tärkein hanke, vt 4 Vaajakosken kohdalla, ei edelleenkään etene millään tavalla. Sehän on yksi Liikenne 12 -suunnitelman kärkihankkeista ja tosiasia on sekin, että eurooppalaisen TEN-T-verkoston pääväylänä sen toteuttamiselta loppuu yksinkertaisesti aika. Tähän toivoisin, että hallituksessa suhtaudutaan vakavasti.

Arvoisa puhemies! STT eli Suomen Tietotoimisto on perinteinen suomalainen uutistoimisto, joka tuottaa luotettavaa, tarkistettua ja ajankohtaista uutismateriaalia nopeasti suomalaisille tiedotusvälineille. Tämä mahdollistaa sen, että pienet ja keskisuuret mediat voivat tarjota ajankohtaisia uutisia ilman laajoja omia toimitusresursseja. Tietotoimisto kokoaa ja koordinoi uutisvirtaa ja merkittäviä tapahtumia. Sellaista on yksittäisten mediatoimijoiden hyvin haastavaa omin voimin tehdä. Nämä viimeaikaiset uutiset ovatkin olleet todella huolestuttavia lukea. On koko mediakentän etu, puhumattakaan sananvapauden, demokratian ja kansalaisten tiedonsaantioikeuden varmistamisesta, että STT:n toimintaedellytykset ovat kestäväällä pohjalla. Kiitän vielä tässä vaiheessa tänään edustaja Satosen pitämää erinomaista puheenvuoroa, kun hän peräänkuulutti esimerkiksi Sanoman vastuuta STT:n toiminnan turvaamiseksi.

Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja Pentikäinen on juur'ikään vaatinut Yleisradion rahoituksen siirtämistä osittain STT:lle. Mielestäni tämä vaatimus on erikoinen ottaen huomioon sen, että juuri kaupallinen mediakenttä on itse lopettanut STT:n rahoituksen. On huomioitava, että Yleisradion rahoitukseen on jo tehty merkittävät leikkaukset, joiden tasosta on parlamentaarisesti sovittu. Mielestäni olisi ongelmallista, jos hallitus tai ministeri alkaisivat omin päin purkamaan tätä parlamentaarista sopua ja romuttamaan siltä pohjaa. Painotan, että kaikki mahdollisesti parlamentaarisen sovun ohi menevät ratkaisut tulee käsitellä ryhmässä, ei sen ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä iso ja merkittävä asia. Tieto VOS-uudistuksen lykkäytymisestä aiheuttaa tällä hetkellä kuntakentällä paljon huolta. Kuten tiedämme, tämä nykyinen malli on räikeän epäoikeudenmukainen, sillä osa kunnista saa perusteettomasti enemmän tukea kuin mitä palveluntarve ja kantokyky todellisuudessa edellyttäisi. Toisilla

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

tilanne on täysin päinvastainen, kuten Jyväskylässä. Palveluntarve kasvaa valtavasti, mutta sen sijaan, että valtionosuudet olisivat edes kohtuullisessa suhteessa siihen, nyt kaupunki maksaa valtiolle velvoitteiden hoitamisesta. Se, että uudistus jatkuvasti siirtyy, tekee budjettien laadinnasta hyvin haastavaa, sillä tulo-rahoitus luonnollisesti määrittää niin budjeto-intia kuin investointeja. Jyväskylä toteutti jo viime kaudella merkittävät kymmenien miljoonien sopeutustoimet. Nyt epävarmuus tulevaisuudesta vie pohjaa kaupungin kestä-vältä kehittämiseltä. Kasvusta, työllisyydestä ja koulutuksesta ei voida enää leikata, tai ve-roja korottaa. Tähän tilanteeseen on saatava muutos, ja uudistus on saatava liikkeelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén poissa. — Edustaja Räsänen, Joona, paikalla. Olkaapa hyvä.

19.23 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Täällä salissa näyttää olevan enää vain va-lioyksilöitä paikalla, mutta on tärkeää edelleen jatkaa tätä budjettikeskustelua, koska tämä on taas kuitenkin eduskunnan tämän syksyn tärkein asia, päättää valtion ensi vuoden me-no- ja tuloarviosta.

Siksipä, arvoisa puhemies, ajattelin itse tässä omassa puheenvuorossani lähteä käsitte-le-mään vielä tätä tulopuolta ja tarkemmin sanottuna verotusta, koska jäi sellainen kuva, että ehkä kaikille ei vielä tämänkään kyselytunnin jälkeen käynyt selväksi, millä tavalla nämä eri muutokset, joita hallitus nyt esittää tehtäväksi ensi vuodelle, vaikuttavat sitten kenen-kin kukkarossa.

Tästähän on syntynyt aika lailla nyt politiikan keskustelun kuuma kysymys, kuka näissä veronkevennyksissä nyt eniten voittaa. Näitähän voi tarkastella eri tavoilla. Voidaan todel-la vertailla muutoksia yksittäisen veronmaksajan näkökulmasta, mitä hänelle tapahtuu, tai sitten todella voidaan vertailla, millä tavalla nyt eri muutokset kohdentuvat mihinkin tulo-luokkiin, ja voidaan myös vertailla, jos määritellään vaikkapa joku tulo-raja, kuinka paljon näistä veronkevennyksistä kohdistuu tietyille ihmisille ja kuinka paljon toisaalle.

Hallitushan on valinnut nyt nämä jälkimmäiset tavat tarkastella näitä veromuutoksia, miten ne kohdistuvat vaikka heihin, jotka tienaa-avat alle 100 000 euroa vuodessa, niin kuin näissä hallituksen tarkasteluissa on otettu tämä kiintopiste, ja millä tavalla ne vaikuttavat heihin, jotka tienaa-avat yli 100 000 euroa. Samalla olemme kuulleet nyt useamman kerran, että pääministeri ja valtiovarainministerikin ovat viitanneet näihin valtiovarainministeriön taulukoihin, joissa todella katsotaan tulokymmenyksittäin niitä muutoksia, joita tapahtuu, ja sitten on totta kai mahdollisuus katsoa, mitä ihan siellä yksittäisen veronmaksajan lom-pakossa todella tapahtuu. Jokainen voi valita tapansa, mutta tosiasia on kuitenkin se, että varmaan tärkeintä on se, mitä kukin suomalainen veronmaksaja näistä erilaisista muutok-sista hyötyy. Siinä on minusta tämän keskustelun pihvi, ja se on se, miksi tätä väsymättä haluan käydä lävitse, koska minusta on tässä tilanteessa totaalisen väärin, että suurimman hyödyn näistä hallituksen päättämistä veronkevennyksistä saavat yhteiskunnassa he, jotka tälläkin hetkellä jo pärjäävät kaikista parhaiten, kun meidän talouden suurin ongelma on se, että kuluttajat eivät luota tulevaisuuteen ja sen takia ihmiset himmaa-avat rahojaan eivätkä käytä niitä ostaakseen tavaroita tai palveluita tai mitä kulloinkin ihminen ikinä haluaa.

Jotta me tämän taloudellisen jumin saisimme auki ja pääsisimme sitä kautta myös kas-vuun, niin keskeisin keino, mitä me täällä voimme tehdä, on se, että me omilla toimillam-me vahvistamme kuluttajien luottamusta, ja siinä keskiöön nousee kyllä keskiluokan osto-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

voima. Siksi SDP on esittänyt, että nyt veronkevennyksissä tulee olla tavallisten suomalaisten vuoro eikä niin, että suurimman hyödyn korjaavat jälleen he, jotka yhteiskunnassa pärjäävät jo tälläkin hetkellä kaikista parhaiten. Meistä aika moni, joka täällä istuu, varmasti pärjää ilmeikään niitä veronkevennyksiä, joita Petteri Orpon hallitus on esittämässä ensi vuodelle. Sen sijaan monella keskituloisella olisi tarvetta niillekin euroille, jotka sitten jäisivät enemmänkin hänen lompakkoonsa.

Tosiasia on se, että jos me katsotaan, mitä nämä kaikki muutokset nyt sitten tarkoittavat eri ihmisten tasolla, niin tullaan todella siihen tilanteeseen, jonka tänään myös kyselytunnilla kuvasin lävitse. Elikä jos otamme vaikka henkilön, joka tienaa 2 000 euroa kuukaudessa, niin hänen verorasituksensa kaikkien muutosten jälkeen jopa kiristyy — siis jopa kiristyy. Siis vaikka tänäkin vuonna meillä on keskituloisille palkansaajille korkein verorasitus kymmeneen vuoteen, niin edelleen kahden tonnin palkoilla verorasitus kiristyy. Neljä tonnia tienava opettaja, jos otetaan ensin nämä kevennykset, saa niistä kahdeksan euroa kuukaudessa, ja sitten jos hän edelleen kuuluu esimerkiksi ammattiliittoon, niin se jo yksistään vie tämän laskelman pakkaselle. Ja kun tähän lisätään todella vielä työttömyysvakuutusmaksun nousu, niin tilanne on se. Ja jopa 6 000 euroa kuukaudessa tienava henkilö joutuu katsomaan omaa tilipussiaan ja toteamaan, että hän ei hyötynyt näistä mitään. Sen sijaan kun mennään yli 9 000 euron kuukausituloille, niin sitten hyödyt alkavat tullaan. Yhdeksän tonnin kuukausituloilla hyöty saattaa vuodessa olla reilua tonnia, täällä ministereiden tuloluokassa viittä tonnia, ja kun mennään todella miljoonatuloihin, niin yli 100 000 euroa. Tämä on minusta väärin. Nyt veronkevennyksissä pitää olla tavallisten suomalaisten vuoro.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kemppi, poissa, edustaja Hopsu poissa, edustaja Paasi poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Aittakumpu poissa, edustaja Garedeu poissa. — Edustaja Peltokangas paikalla. — Ja Rintamäki oli vielä tuolla välissä poissa.

19.29 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Tänäänkään, kun jatkamme hallituksen esityksen eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 käsittelyä, en voi olla ottamatta esiin hallintovaliokunnan tontille kuuluvaa kahta itselleni erittäin tärkeää politiikan sektoria, jotka osittain kävelevät myös käsi kädessä: sisäistä turvallisuutta ja maahanmuuttopolitiikkaa.

Molempien eteenpäinviemisessä parempaan ja terveempään suuntaan on tämä hallitus kunnostautunut hienosti. Esimerkiksi poliisin, suojelupoliisin ja Rajavartiolaitoksen toimintakyky on turvattu paitsi rahoituksella myös lainsäädännöllisillä työkaluilla. Olen sisäministeri Rantasen, sisäministeriön ja hallintovaliokunnan työhön erittäin tyytyväinen. Kiitos kaikille työssä mukana olleille ja oleville.

Orpon hallituksen maahanmuuttopoliittiset kirjaukset ovat suurelta osin aivan kuin lukisi perussuomalaisten maahanmuuttopoliittista ohjelmaa. Katsotaanpa hieman.

Turvapaikkapolitiikkaa tiukennetaan ja saatetaan keskeisten säädösten osalta yleispohjoismaiselle tasolle — loistavaa. Kansainvälinen suojelu on luonteeltaan väliaikaista — loistavaa. Kielteisen päätöksen saaneet palaavat tai heidät palautetaan lähtömaihin mahdollisimman nopeasti — tämä on itsestäänselvyys. Pysyvän oleskeluluvan ja kansalaisuuden ehtoja tiukentamalla varmistetaan Suomeen tulijoiden halu integroitua vastaanottavaan yhteiskuntaan sekä sen normeihin ja sääntöihin. Turvapaikanhakujärjestelmää tehos-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

tetaan ja sen laatua kehitetään. Kansainvälistä suojelua koskevaa sääntelyä tiukennetaan ja tehostetaan. Työperustainen oleskelulupa Suomessa perustuu oikeuteen ja velvoitteeseen tehdä työtä. Ja niin edelleen ja niin edelleen. Tässä nyt muutama oivallinen esimerkki. Kylähän tämä hyvältä näyttää.

Toki olemme tehneet kompromisseja, kuten hallituksessa kuuluukin, mutta suuressa kuvassa maahanmuuttopolitiikka ottaa seuraavanakin vuonna suuria harppauksia kohti toivelaamme. Hallitusohjelma on tältä osin perussuomalaisin ohjelma, mitä Suomessa on koskaan nähty. Se on toki myös neljän hienon puolueen hyvä kompromissi.

Yhteenvetona voidaan sanoa, että maahanmuuttajilta tullaan vaatimaan vastuunkantoa itsestään taloudellisesti ja yhteiskuntamme sääntöihin on mukauduttava. On itse asiassa nurinkurista, että joskus on edes ajateltu toisin.

Arvoisa puhemies! Jotta tämän hallituksen työ kantaisi hedelmää pitkälle tulevaisuuteen, on meidän käännettävä katseita jo vähän tulevaankin. Askelmerkit meidän hallituksemme osalta vuoteen 2027 asti ovat suhteellisen selvät, mutta mitäs sen jälkeen sitten?

Tässä haastankin nyt kaikki puolueet, mutta aivan erityisesti keskustan — ei täällä kyllä keskustalaisia paikalla ikävä kyllä ole — pohtimaan asemoitumistaan, kun katseet käännetään kohti eduskuntavaaleja. Onko meillä varaa uuteen sosialistihallitukseen? Ei. Ovatko sosiaalidemokraatit kertoneet meille, mistä aikovat sopeuttaa Suomen taloutta miljarditollalla? Eivät. Kannattaako maahanmuuttopolitiikkaa löysentää? Ei kannata. No, onko se bensiini Helsingin Sanomia siteeraten jo liiankin halpaa? No, ei varmasti ole.

SDP tarjoaa teille siis ankeutta, ja lisääkin itse asiassa vaihtoehtobudjeteissaan: jakeluvetoisuuden nostamista, eli suomeksi sanottuna kalliimpaa polttoainetta, ja tietenkin 40 000 uutta maahanmuuttajaa vuosittain. Jälkimmäistä esittää myös keskusta vaihtoehdossaan. Oletteko te nyt aivan tosissanne tämän kanssa? Siis mietitään: Työttömyys on sillä tasolla, mitä on, maahanmuuttajia työttömänä kymmeniätuhansia, ja te tahdotte tänne lisää väkeä. Olisiko syytä tarkastella tätä asiaa vielä kertaalleen ja harkiten uudelleen ennen seuraavia eduskuntavaaleja — tai niitä katteettomia lupauksia, mitä emme vielä toistaiseksi ole budjetin vaihtoehdoksi kuulleet? Sosialistien ja keskustan tarjonta on tällä hetkellä mielestäni vastuutonta politiikkaa ilman vaihtoehtoja, ilman tosiasiallisia sellaisia.

Arvoisa puhemies! Keskusta haikailee punavihreään hallitukseen, vaikka vaihtoehtojakin olisi. Vetoankin teihin, arvon keskustalaiset: Jos se on teistä kiinni, niin älkää nyt enää päästäkö sosialisteja valtaan ja lähtekö heidän kelkkaansa. Heistä ei ole tämän maan ongelmien korjaajiksi. Valittavana on punavihreän sijaan myöskin sinivalkoisuus. Toivottavasti ette ainakaan marssi neuvotteluihin enää tyhjää paperia tai pelkästään käsiänne heiluttaen. Massamaahanmuutto ei Suomen maaseutua pelasta, ettekä tekään tuskin tahdo Suomen maakunnista uutta Itä-Helsinkiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola poissa. — Edustaja Hänninen paikalla. Olkaapa hyvä.

19.35 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus on valinnut vaikeassa maailmantilanteessa panostaa suomalaisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen, vaikka samaan aikaan joudumme tekemään vaikeita ratkaisuja kasvaneiden korkomenojen vuoksi. Jos näitä ratkaisuja olisi rohkeasti tehty tässä salissa jo aiemmin viime vuosina, edellisillä kausilla, emme maksaisi nyt velkojemme korkoja yhteiskuntamme veronmaksajien selkänahasta. Tänäkin vuonna maksetaan kolme miljardia lainanhoitokuluja, 3 000 miljoonaa.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Se on valtava summa rahaa pelkkiä lainan korkoja, lainanhoitokuluja. Kyllä me tiedämme, miten tärkeää hyvä ja turvallinen hoito on jokaiselle suomalaiselle. Hyvä niin, siksi olemme tehneet päätöksiä, jotka turvaavat palvelut myös tulevaisuudessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas poissa, edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

19.36 Timo Suhonen sd: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä jatkan arvostamani edustaja Räsänen aivan oivaa verokeskustelua ja sitä faktaa, mistä tänäänkin kyselytunnilla täällä puhuttiin.

Pääministeri jatkoi kyselytunnilla rehvakkuutta, jossa hänen mukaansa kaikkien palkansaajien verotus kevenee — siis hänen mukaansa kaikkien palkansaajien verotus kevenisi. Pääministeri puhui kauniisti, mutta pääministeri ei muistanut, mitä päätöksiä ovat hallituksessa tekemässä, koska sen pienituloisen työntekijän verotus jopa suurenee, varsinkin jos hän on ammattiliiton jäsen — siis varsinkin jos on ammattiliiton jäsen. Maassamme on jo lapsiperheköyhyys valtavassa nousussa hallituksen tekemien päätöstenkin vuoksi. Tämän vuoksi pääministerin rehvakkuus kuulosti kyselytunnilla erityisen oudolle.

Arvoisa rouva puhemies! Olisiko nyt kuitenkin parasta se, että hallitus alkaisi toteuttamaan lupauksiaan ja peruisi ensi töikseen työntekijöitä koskevan verorasituksen, elikkä ammattiyhdistysliikkeen verovähennysoikeuden poiston, ja ottaisi tähän varat vaikka sieltä korkeilla tuloilla olevien veronkevennyksistä?

Ja sitten vielä, arvoisa rouva puhemies, sellainen seikka tähän keskusteluun, kun puhutaan tuloista, että olemme kuulleet tässä salissa monta kertaa hallituksen kehumista siitä, että ostovoima on noussut. Totta vieköön, kyllähän ostovoimaan vaikuttaa se, että ammattiyhdistysliikkeet ovat neuvotelleet työntekijöilleen, keitä edustavat, 7—8 prosentin palkankorotukset. Kyllähän se tietysti vaikuttaa myönteisesti ostovoimaan.

No se, mikä tekee mielenkiintoisen tästä ostovoiman kehumisesta hallituksen puolelta, on se, että useitten hallituspuolueitten kansanedustajien suusta olen ollut kuulemassa tässä salissa viittauksia ay-mafiaan, ja silloin kyllä tulevat outoon valoon nimenomaan nämä viittaukset liittoihin ja ay-mafiaan, koska nimenomaan ne liitot, ammattiliitot, ovat olleet neuvottelemassa ne palkankorotukset työntekijöille, mikä siis on ollut myönteisesti vaikuttamassa tähän ostovoimaan. Sillä tavalla nämä keskustelut tässä salissa kannattaisi kyllä huomioida, koska niillä voi olla vaikutuksensa, siis nimenomaan sillä, että kun arvostellaan esimerkiksi ammattiliittoja ja heidän tekemisiään, niin kappas vaan, kohta huomataankin sitten, että onpa hieno juttu, ostovoima paranee, palkankorotuksia on tullut ja se hän tietää kaikille hyvää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

19.38 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! On syytä vielä käydä läpi muutamia muutoksia, joita todella tuohon ensi vuoden talousarvioon liittyy, täältä verotuksen kokonaisuudesta:

Eräs päätöshän, jonka hallitus viime kevään kehysriihessä teki, oli alemman arvonlisäverokannan laskeminen puolella prosenttiyksiköllä, mikä tarkoittaa valtiontalouden puolella muistaakseni noin 130:tä miljoonaa, ja se johtaisi siihen, että hinta esimerkiksi viiden-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

kympin ruokakassissa muutamalla kymmenellä sentillä muuttuisi. Se on se, mikä tämän muutoksen jälkeen on vaikutus.

Tohtisin ajatella, että ehkäpä vaikuttavampi toimi myös talouden näkökulmasta, työllisyyden näkökulmasta olisi se, että tämä sama raha, joka nyt käytetään tähän puolen prosenttiyksikön alentamiseen, käytettäisiinkin kotitalousvähennyksen parantamiseen kotiin ostettavien palveluiden osalta, jolloin ihmiset voisivat ostaa kotiinsa palveluita hieman paremmin, ja se loisi myös kysyntää jälleen, varsinkin sinne pienemmille yrityksille.

Toinen, mikä tukisi Suomen taloutta ja työllisyyttä paremmin ja olisi myös toimenpide, jolla pystyisimme helpottamaan aivan pienempien yritysten tilannetta, varsinkin aloittavien yritysten tilannetta, olisi se, että tästä summasta osa käytettäisiin arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostamiseen 30 000:een, mikä nimenomaan helpottaisi yrittäjäksi lähtemistä.

Elikkä pelkästään jo tällä alvin puolen pinnan muutoksella, jota hallitus esittää, pystyttäisiin tekemään toimenpiteet, jotka tosiasiallisesti enemmän parantaisivat meidän taloutta ja kasvattaisivat työllisyyttä.

No, toinen muutos liittyy siihen, minkä edustaja Suhonen tässä nosti esille, eli tähän hallituksen rätätölmään verosanktioon järjestäytyneille työntekijöille. Sen tuottohan on noin 190 miljoonaa kokonaisuudessaan täällä valtion talousarviossa, ja siitä sitten muutama kymmenen miljoonaa on laskettu työnantajien osuudeksi. Tämä sama summa nyt palkansaajien osalta voitaisiin kerätä siten, että määrättäisiin institutionaaliset sijoittajat verolle. Tämä vero koskisi myös palkansaajaliikkeen sijoitustoimintaa ja kaikkien muiden yleishyödyllisten yhteisöjen sijoitustoimintaa, mutta sen sijaan hallitus on valinnut tavan, jolla se määrää verosanktion tavallisille suomalaisille. Pidän tätä hieman järjettömänä. Mieluummin olisi todella syytä ottaa käyttöön tämä institutionaalisten sijoittajien lähdevero, joka osuisi myös sinne ammattiliittojen sijoitustoimintaan, kun hallitus haluaa tietenkin ammattiliittojen toimintaedellytyksiä rajoittaa, mutta jätettäisiin tavalliset suomalaiset rauhaan eikä lähdetäisi tällaista verosanktiota heille määräämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedew.

19.41 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun puhutaan taloudesta, on hyvä muistaa yksi iso kaivo, jonne meidän suomalaisten veroeurot hukkuvat: EU. Suomen maksut Euroopan unionille tulevat vuonna 2026 nousemaan merkittävästi. Suomi maksaa EU:lle ensi vuonna noin 2,8 miljardia euroa, 453 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Nämä ovat käsittämättömiä summia.

Eikä tässä todellakaan vielä kaikki: Surullisenkuuluisan ja perussuomalaisten sitkeästi viime kaudella vastustaman elvytyspaketin hintalapuksi Suomelle on reilun kuuden miljardin sijaan tulossa jopa 12 miljardia korkoineen.

Eikä tässäkään vielä kaikki: EU keksii koko ajan uusia syitä sakottaa Suomea milloin mistäkin, ja erityisesti ilmastosyistä. Tuoreen uutisen mukaan EU tulee todennäköisesti perimään Suomelta 80 miljoonaa euroa fossiilittoman liikenteen tiekartta -uudistukseen myönnettyistä RRF-rahoista.

Suomi maksaa EU:lle myös kierrätystavoitteen alittamisesta 90 miljoonaa euroa joka vuosi. Tätä tuskin korjataan sillä, että pihtiputaanmummoa syyllistetään luopumaan viikotaisesta muovipussiostoksesta, koska kotitalouksien osuus kaikesta jätteestä on vain yhden prosentin luokkaa.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Ilmasto muuttuu ja tulee aina muuttumaan. Ilmasto lämpenee ja kylmenee sykleissä. On totta, että olemme nähneet viime aikoina maanjäristyksiä, metsäpaloja, tulivuorenpurkauksia, rankkasateita ja myrskyjä. Ilmastoon ja luonnonilmiöihin vaikuttavat monet eri asiat yhdessä, eikä meillä pienillä ihmisillä ole paljonkaan niihin vaikutusvaltaa. On ollut todella hyvä idea väittää, että juuri ihmisen omat hiilidioksidipäästöt olisivat näiden muutoksien syy ja aiheuttaja. Pieni ihminen sitten valitettavasti lähtee uskomaan tätä älytöntä ilmastoideologiaa. Valtaosa ihmisistä haluaa olla maailman pelastajia.

Ihminen kokee huonoa omaatuntoa omista virheistään, ja siksi onkin psykologisesti tehokasta iskeä omaantuntoon syyllistämällä ja samalla luomalla valheellista synninpäästöä ihmisille, jos et omista autoa, et syö lihaa etkä lennä lentokoneella. Tällä myydään ilmastoaagenda kansalaisille. Vielä parempi jos et synnytä yhtään lasta, ja kohta varmaan jo vaaditaan eutanasiaa ilmastotekona. Surullisinta on seurata, miten tavalliset ihmiset ihan vapaaehtoisesti kärsivät ja toimivat tämän ideologian mukaan.

Lapset ja nuoret ovat tässä kaikista suurimpia kärsijöitä. On täysin väärin aivopestä, syyllistää ja kasvattaa lapset uskomaan hiilioksidin olevan haitallista ja kokemaan syyllisyyttä kaikesta normaalista elämästä: autoilusta, lihansyönnistä, jopa omasta syntymästään.

Arvoisa puhemies! EU on kaiken pahan alku ja juuri ja ilmastoideologia sen paras kätyri. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

19.46 Juha Hänninen kok: Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! Muutama sana liikenteestä ja liikunnasta, liikkumisesta. Tämä hallitus huolehtii siitä, että liikkumisen edellytykset Suomessa ovat kunnossa. Ne ovat tärkeitä niin ihmisten arjen ja elinkeinoelämän kuin maamme huoltovarmuuden vuoksi. Vuoden 2026 budjetissa panostamme väyläverkon kehittämiseen ja korjausvelan hillintään. Tavoitteemme on selkeä: haluamme vahvistaa turvallista ja sujuvaa liikkumista kaikkialla Suomessa. Tämä tarkoittaa paitsi turvallisempia teitä ja junaratoja myös sitä, että haastavimmissakin olosuhteissa ihmiset ja tavara liikkuvat nopeasti ja varmasti. Siksi tahdon erityisesti painottaa, että arjen turvallisuus ja huoltovarmuus alkavat toimivista yhteyksistä. Niistä meillä ei ole varaa tinkiä.

Liikunta on lääke. Suomen kansa on tällä hetkellä valitettavasti huonommassa kunnossa, heikommassa kunnossa kuin koskaan aikaisemmin sotien jälkeen, ja se on uhka ja riski yhteiskunnalle ja jopa maanpuolustukselle. Meidän aikuisten tärkeänä tehtävänä on näyttää lapsille ja nuorille erinomaista esimerkkiä terveistä elämäntavoista ja liikunnasta. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

19.47 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä tässä innostuin ottamaan kantaa, kun puhutaan rahasta ja sitten siihen liittyvistä päätöksistä, miten ne vaikuttavat sitten kansalaisiin. Jos esimerkiksi SDP esittää, niin kuin esitämme, että tämä ammattiyhdistysliikkeen verovähennysoikeuden poisto pitäisi jättää tekemättä, niin sillähän hintalap-pu on 170 miljoonaa euroa. Sitten, okei, kun SDP tai edustaja Suhonen esittää, niin no mistäpä tähän otatte rahat. Otetaan siihen rahat sieltä, mitä hallitus on esittänyt ja on tekemäs-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

sä ja toteuttamassa: yhteisöveron lasku, vajaa miljardi, reilu 800 miljoonaa. Elikkä sitten lyhyellä laskennalla voi päätellä myös sen, että vielä jää rahaa vähän pankkiinkin.

Mitä sillä loppurahalla tehtäisiin, reilu 500—600 miljoonaa? Sille varmasti löytyy parempaa käyttöä. Olemme kuulleet lapsiperheköyhyyden lisääntymisen kautta, mitä tässä yhteiskunnassa tapahtuu. Näitä rahoja voitaisiin käyttää järkevämmiin, etteivät ne huku yhteisöveron laskun myötä sinne harmaalle alueelle, millä loppujen lopuksi ei ole vaikutusta kansantalouteen eikä välttämättä hirveästi näitten ihmisten toimeentuloon. Senkin rahan voisi käyttää vaikuttavammin niin, että nämä lapsiperheköyhyys ja siihen liittyvät ilmiöt, mitä tässä politiikan myötä on tulossa, saataisiin kuitattua pois. — Tässä lyhyesti esitys, ja esitin vielä niille rahat. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

19.49 Janne Jukkola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Me suomalaiset tiedämme, ettei hyvinvointia rakenneta velkakirjoilla eikä tyhjän päälle. Meidän mallimme on aina ollut se, että tehdään työtä, kannetaan vastuuta ja pidetään huolta omasta maasta. Nyt Orpon hallitus on lähtenyt tekemään juuri tätä, nostamaan Suomen jaloilleen, vaikka se ei ole helppo urakka tässä maailmanajassa.

On totta, että hallitus on pistänyt toimeen yli kymmenen miljardin sopeutukset. Tästä voisi sanoa, että se on kivulias tie, ja sitähan se osittain onkin. Mutta yhtä totta on se, että ilman näitä päätöksiä meidän lapsille ja lapsenlapsille ei jäisi muuta kuin velkaa ja velkakirjoja. On kestäväntöntä, jos veroeurot valuvat korkoihin sen sijaan, että niillä turvattaisiin lasten koulutus, ihmisten hoiva ja kansalaisten turvallisuus.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä maailmantilanteessa pitää valita tarkasti, mihin rahat käytetään. Hallitus on päättänyt, että suomalainen turvallisuus ei ole tinkimisen paikka. Puolustusmenot ovat nyt historiallisen korkealla tasolla. Meillä on kilpi suojana, liittolaiset rinnalla ja oma maanpuolustustahto, joka on maailman huippua. Ilman turvaa ei ole vapautta, ja turvallisuuteen sijoitettu euro maksaa aina vähemmän kuin turvattomuuden aiheuttamat menetykset.

Mutta pelkkä turva ei riitä. Tarvitaan myös työtä ja toimeentuloa. Siksi hallitus on keventänyt työn verotusta kautta linjan yhteensä 1,6 miljardilla. Jokainen palkansaaja hyötyy, ja perheille tulee lisää ostovoimaa. On myös linjattu työtulovähennyksen lapsikorotus, joka helpottaa arkea erityisesti yksinhuoltajilla.

Arvoisa rouva puhemies! Suomesta ollaan tekemässä puhtaan energian suurvaltaa. Fingridiä pääomitetaan, uusia investointeja vauhditetaan ja myös luvitusta sujuvoitetaan. Suomessa on vahvuudet ja osaava väki ja luonnon tarjoamat edellytykset, ja nyt hallitus on ottanut askeleet, joilla investointien etenemistä vauhditetaan. Yhden luukun malli on tästä konkreettinen esimerkki.

Kun katsoo omasta vinkkelistä, Kokkolassa ja Vaasassa tämä kehitys näkyy jo positiivisesti. Tuulivoima, akkuteknologia ja uudet teolliset investoinnit luovat tulevaisuutta ja työtä ihmisille. Se on paras todiste siitä, että kun päätökset tehdään rohkeasti ja viisaasti, ne kantavat koko maan tasolla.

EU-politiikassa on samalla katsottava, että direktiivit palvelevat Suomen etua. Ei Suomi voi olla pelkkä hyväntekijä muille maille. Meidän täytyy pitää huolta omasta teollisuudestamme, kilpailukyvyystämme ja leivästäämme. Direktiivien on oltava realistisia kaikille jäsenmaille, jotta Suomi ei joudu kohtuuttomaksi maksumieheksi muiden puolesta.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Suomen kilpailukyky ratkaisee, syntyykö meille uusia työpaikkoja ja investointeja. Orpon hallitus tekee töitä sen eteen, että yritykset voivat menestyä ja investoinnit tulla Suomeen ja uutta kasvua syntyä. SDP tarjoaa täysin päinvastaista linjaa: verot yrittäjille ylös, kilpailukyky alas. Juuri silloin, kun meidän pitäisi olla houkuttelevin paikka investoida ja työllistää, SDP haluaa lisätä kustannuksia ja kiristää veroja. [Timo Suhonen: Ei pidä paikkaansa!] Hallitus rakentaa kasvua, SDP jarruttaa sitä. Kysymys on lopulta yksinkertainen: haluammeko Suomen, joka houkuttelee investointeja ja osaajia ja luo työpaikkoja, vai Suomen, joka verottaa ne pois?

Arvoisa puhemies! Lopulta tämä kaikki palautuu siihen, mistä suomalainen yhteiskunta elää, uskalletaanko tehdä rohkeita päätöksiä ja samalla pitää maalaisjärki mukana. Suomessa on kaikki edellytykset menestyä: osaava kansa, kova työmoraali ja hallitus, joka ei väistä vaikeitakaan ratkaisuja. Jos tästä linjasta pidetään kiinni, voimme katsoa tulevaisuuteen luottavaisesti ja jättää seuraaville sukupolville maan, joka on vahvempi kuin se, minä itse olemme saaneet. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

19.54 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kollega Jukkola antoi todella vahvan todistuksen. On syytä ehkä muutamit väitteet tässä käydä läpi:

Ensinnäkin jäi mietittävään tämä väite, haluammeko Suomen, jossa ihmiset tekevät töitä: Jäin pohdiskelemaan, mikäs se meidän tilanne itse asiassa tällä hetkellä on, ja taitaa olla se, että itse asiassa tämän hallituksen aikana joka kuukausi työllisyystilanne on heikentynyt. Siis tämän hallituskauden aikana meidän työllisyyskehitys on ollut Euroopan huonoin, ja työttömyys on kohta Euroopan korkein, joten ei ainakaan ole näyttänyt tosiasioiden valossa siltä, että tämä hallitus olisi onnistunut työllisyyttä hoitamaan. Ja vielä kun muistaa todella sen, että sen paljon parjatun edellisen hallituksen jäljiltä työllisyys jäi todella mittaushistorian ennätystasolle, ja itse asiassa täällä budjettikirjassa hallitus myöntää, että ajattelee, että se ei koko kaudella ylitä omaa lähtötilannettaan, niin en ehkä näiden tosiasioiden valossa juuri tästä olisi innoissani, vaan enemmänkin todella murheissani siitä, miten meillä voi olla näin surkea työllisyyskehitys.

No, toinen on sitten tämä, että osaajat eivät halua tänne tulla: Ainakin viimeksi kun olen tarkistanut, taitaapa olla niin, että esimerkiksi erityisasiantuntijoiden lupahakemukset ovat romahtaneet. Eli kansainvälisten osaajienkin silmissä Suomi on nyt vähemmän houkutteleva maa kuin se oli aikaisemmin. Tässä sentään annan kyllä kiitoksen hallitukselle, että se on ottanut myös SDP:n työkalupakista toimenpiteitä, jotka liittyvät nimenomaan näiden avainhenkilöiden veromuutoksiin, joita me yhdessä olemme täällä säätäneet jo aikaisemmin, ja nyt sitten ensi vuodelle tulee vielä lisää, ja siitä kiitän. Mutta tosiasiallisesti osaajien silmissä Suomen houkuttelevuus on tämän hallituksen aikana huonontunut.

No, sitten vielä kolmas kokonaisuus näihin investointeihin: Taitaa olla niin, että meillä on ollut valtava buumi varsinkin näissä vihreän siirtymän investoinneissa, ja nythän näyttää siltä, että tahti alkaa hidastumaan, johtuen monesta asiasta. Siinä esimerkiksi hallitus voisi varmaan katsoa tätä maankäyttölakikokonaisuuttaan, joka esimerkiksi tekee sen, että tuulivoiman rakentaminen aika lailla pysähtyy. Ei taida olla yhtään myllyhanketta liikkeellä. No, on meillä onneksi monia muita hyviä suunnitelmia, ja toivotaan, että ne hankkeet lähtevät, ja senpä takia olisi itse asiassa fiksumpaakin tehdä niin, viitaten näihin veroihin, että sen sijaan, että yhteisöveroa muutamalla prosenttiyksiköllä lasketaan, olisi pa-

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

rempi tehdä vähän laajempi se investointikannustin, jossa nimenomaan palkittaisiin siitä ja helpotettaisiin yritysten investointeja. Jos sitä alarajaa laskettaisiin, niin se kattaisi myös pk-yritykset, joten pienemmätkin yritykset tai keski-suuret yritykset pääsevät siitä hyödyn-tämään. Siitä annan kyllä kiitoksen, että hallitus otti sentään SDP:ltä sen toiveen vastaan, että nyt tätä jatkoa tulee elikkä tätä investointikannustinta pidennetään. Sille annan kyllä kiitoksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

19.58 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Suomi valitettavasti velkaantuu. Se ongelma on meidän jollain keinolla ratkaistava samaan aikaan, kun väestö ikääntyy, mikä taas kaventaa veropohjaa ja lisää hoitokustannuksia. Nyt jo toistuvat ilmatilaloukkaukset kertovat siitä, että Suomen puolustusta on välttämätöntä vahvistaa, ja se vaatii tietenkin mit-tavia taloudellisia panostuksia. Jos meillä ei enää ole maata, mitä puolustaa, ei millään muullakaan enää sen jälkeen ole merkitystä. Yhtälö ei ole helppo. Talous on täysin retupe-rällä. Edelliset päättäjät ovat hassanneet rahaa sinne, mistä ovat uskoneet saavansa kansan suosiota ja lisää äänestäjiä. Todellisuudentaju on ollut monilla osin sumentunut.

Nyt jos koskaan tarvitaan päättäjiksi juuri perussuomalaisia, jotka ajavat riippumatto-masti Suomen parasta eivätkä ole erilaisten etujärjestöjen talutusnuorassa, kuten tietyt van-hat puolueet. Talous on laitettava kuntoon ja elinvoima palautettava. Siihen tarvitaan maa-laisjärkistä ymmärrystä ja perussuomalaista tahtoa.

Ensinnäkin on useita hallinnonaloja, mistä pitäisi karsia reippaasti lisää menoja. Ilmasto eli hiilineutraalisuuden tavoittelu, maahanmuutto ja kehitysapu, nykykulttuuri ja taide, hömppätiede sekä kaiken maailman valtionavustuksilla pyörivät suojatyöpaikat, kuten Opetushallitus.

Lisäksi yhdyin täysin europarlamentaarikko Tynkkysen ehdotukseen, että Ulkopoliitti-sen instituutin rahoitus pitäisi saada leikkuriin ja mahdollisimman pian. Ulkopoliittisen instituutin pitäisi olla riippumaton tutkimuslaitos, koska se on verorahoitteinen. Siihen pa-laa vajaa viisi miljoonaa euroa verorahoja joka vuosi. Upin suojissa alarannat ja stewartit ovat touhuneet verorahoilla omaa politiikkaansa ja levittäneet omaa agendaansa. Kun tämä toiminta ei enää ole millään tavalla riippumatonta, ei ole enää veronmaksajien tehtävä kus-tantaa sellaista lystiä.

Nykykulttuurin ja taiteen viihdytykset ja hullutukset pitäisi saada markkinavetoisiksi, ei verorahoilla pyöritettäväksi. Taiteeseen ja kulttuuriin menee 547,5 miljoonaa euroa ensi vuonna. Tämä on vielä 9,5 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 25 varsinaisessa talous-arviossa. Mistä tämä johtuu? No, siellä on tehty myös leikkauksia opetus- ja kulttuurimi-nisteriön jakamiin taiteen ja kulttuurin avustuksiin, reilun kymmenen miljoonan euron säästö, mutta sitten täällä nostetaan näitä kuluja kymmenellä miljoonalla sen takia, että Kansallismuseoon tulee peruskorjaus ja sen toiminnan laajentamiseen ja ohjelmistojen ja näyttelyiden tuotantoon laitetaan tämä summa. On kyllä ihan kannatettavaa panostaa täm-möiseen museotoimintaan.

Sitten täällä on myös tämä Oulun tehtävä Euroopan kulttuuripääkaupunkina. Siihen val-tio osallistuu 20 miljoonalla eurolla. Toivon todella, että tästä olisi nyt tuloja enemmän kuin menoja.

Lisäksi tämä turha hömppätutkimus tulisi perata ja karsia pois verorahoitteisesta tutki-muksesta. Esimerkiksi Suomen Akatemian toiminnot ovat 12 miljoonaa euroa.

Punkt i protokollet PR 85/2025 rd

Arvoisa puhemies! Näiden kulujen karsimisen jälkeen olisimme jo paljon terveemmällä polulla. — Kiitos.

Riksdagen avbröt debatten och behandlingen av ärendet.